

RAPPORT

RINGVIRKNINGER AV SJØMATNÆRINGEN I 2021

MENON-PUBLIKASJON NR. 126/2022

Av Per Fredrik F. Johnsen, Lotte Leming Rognsås, Jonas Erraia, Oddbjørn Grønvik, Sveinung Fjose, Atle Blomgren, Øystein Fjelldal, Roy Robertsen, Audun Iversen og Thomas Nyrud

Forord

På oppdrag for FHF har Norce, Nofima og Menon Economics beregnet nasjonale ringvirkninger av sjømatnæringen.

Arbeidet har vært ledet av Roy Robertsen (Nofima), med Per Fredrik Johnsen, Oddbjørn Grønvik, Lotte Rognsås og Jonas Erraia (Menon), Atle Blomgren og Øystein Fjelldal (Norce), og Thomas Nyrud (Nofima) som prosjektmedarbeidere. Sveinung Fjose, Leo A. Grünfeld (Menon) og Audun Iversen (Nofima) har vært kvalitetssikrere.

Menon Economics er et forskningsbasert analyse- og rådgivningsselskap i skjæringspunktet mellom foretaksøkonomi, samfunnsøkonomi og næringspolitikk. Menon tilbyr analyse- og rådgivningstjenester til bedrifter, organisasjoner, kommuner, fylker og departementer, med hovedfokus på empiriske analyser av økonomisk politikk, og våre medarbeidere har økonomisk kompetanse på et høyt vitenskapelig nivå.

Nofima er et av Europas største matforskningsinstitutter, hvorav om lag 30 forskerårsverk er innen markeds- og økonomiforskning på sjømatnæringene. Nofima har siden 1978 gjennomført Driftsundersøkelsen for fiskeindustrien, og har lang erfaring med ringvirkningsanalyser basert på innkjøpsdata, innenfor alle deler av sjømatindustrien.

NORCE er et forskningsinstitutt med stor faglig bredde og sterke kunnskapsmiljøer, som leverer forskning og innovasjon innen energi, helse, klima, miljø, samfunn og teknologi. NORCE sine løsninger svarer på sentrale samfunnsutfordringer og bidrar til verdiskaping lokalt, nasjonalt og globalt.

Vi takker FHF for et spennende oppdrag. Vi takker også alle bedrifter som har levert innkjøpsdata for dette, samt for gode innspill underveis i prosessen. Forfatterne står ansvarlig for alt innhold i rapporten.

Oktober 2022

Jonas Erraia
Menon Economics

Innhold

SAMMENDRAG OG OPPSUMMERING	4
Utviklingen i sjømatnæringen	4
Hvor i landet er sjømatnæringen?	5
Hvilke sjømatkommuner er størst i landet?	6
Eksport og handel	7
Ringvirkninger av sjømatnæringen	10
1 UTVIKLINGEN I SJØMATNÆRINGEN	13
1.1 Et overblikk over sjømatnæringen	13
1.2 Utvikling i verdiskaping, antall ansatte og investeringer i sjømatnæringen	14
1.2.1 Investeringer i sjømatnæringen	16
1.3 Geografisk fordeling av sjømatnæringen	18
1.3.1 Sjømatnæringen – en distriktsnæring	20
1.3.2 Hva er landets største sjømatkommune?	21
1.4 Utviklingen i eksport av sjømat	24
1.4.1 Historisk utvikling	24
1.4.2 Eksportutvikling i 2022 og 2023	26
2 SPESIALTEMA: HVEM IMPORTERER DEN NORSKE SJØMATEN?	28
3 RINGVIRKNINGER AV SJØMATNÆRINGEN	36
3.1 Hvor mange sysselsatte sjømatnæringen i 2021?	36
3.1.1 Geografisk spredning av sysselsettingseffektene	39
3.1.2 Ringvirkninger fra de ulike deler av næringen	41
3.1.3 Sysselsettingseffekter av fiskeri og akvakultur	43
3.1.4 Historisk utvikling	44
3.2 Verdiskaping	45
3.2.1 Verdiskaping og arbeidsproduktivitet	46
3.2.2 Verdiskaping fordelt på sektorer	48
3.3 Skatteeffekter	49
3.3.1 Havbruksfondet	50
4 REFERANSELISTE	53
VEDLEGG:	55
Vedlegg 1: Beskrivelse av sjømatpopulasjonen	55
Vedlegg 2: Innhentning av annet datamateriale	58
Vedlegg 3: Metode for ringvirkningsanalysen	62
Vedlegg 4: Oppdatert fiskerimodell	64

Sjømatnæringen kort fortalt

53 300 ansatte
fangst, oppdrett, industri og
spesialiserte leverandører

+

52 600 ansatte
gjennom ringvirkninger

=

105 900
ansatte

120 milliarder
kroner i verdiskaping*

Bidrar med
34 milliarder
kroner i skatt*

Vekst i verdiskaping
på **110 prosent** siden
2011

*= inkluderer ringvirkninger

Sammendrag og oppsummering

Sjømatnæringen er blant Norges viktigste distriktsnæringer. Næringen er representert i hele landet, men det er i regionene i Vest- og Nord-Norge at næringen har størst betydning for verdiskaping og sysselsetting. Få næringer har vokst mer enn sjømatnæringen de siste 15 årene, og i 2021 ble det eksportert norsk sjømat for rekordhøyde 120 milliarder kroner.

Gjennom kjøp av varer og tjenester legger sjømatnæringen grunnlag for sysselsetting og verdiskaping i hele landet. Ifølge våre beregninger var de totale sysselsettingseffektene av sjømatnæringens aktivitet på om lag 106 000 sysselsatte i 2021. Dette er en oppgang fra 2020 på omtrent 13 000 sysselsatte. Økningen i antall ansatte fordelte seg jevnt mellom ansatte i næringen (de direkte effektene) og ansatte i annet næringsliv som følge av sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester og investeringer (de indirekte effektene).

Våre analyser viser at det i 2021 ble generert netto verdiskaping for 120 milliarder kroner i sjømatnæringen, inkludert ringvirkninger. Det er en økning på om lag 10 milliarder fra 2020. Verdiskapingen i sjømatnæringen er på et historisk høyt nivå. Verdiskapingen i næringen la grunnlag for samlede skatteeffekter på rundt 34 milliarder kroner i 2021.

Utviklingen i sjømatnæringen

Knapt noen norsk næring har vokst mer enn sjømatnæringen de siste femten årene. Fra 2008 til 2021 har primæraktivitetene i næringen opplevd en vekst i verdiskaping på om lag 250 prosent ifølge SSB. I 2021 var økningen på åtte prosent, sammenlignet med 2020. Antall sysselsatte har også vokst mye i perioden fra 2008, selv om økningen i sysselsetting er lavere enn for verdiskapingen. Siden 2008 har antall sysselsatte i primæraktivitetene i næringen vokst med 41 prosent. I 2021 økte antall sysselsette med fire prosent.

Nøkkelbegreper

Verdiskaping: Verdiskaping (bruttoprodukt) er merverdien som en bedrift skaper etter fratrukk av vare- og tjenestekjøp og består av lønn til ansatte, overskudd til eiere og skatt til myndighetene. Verdiskaping måles som driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) pluss lønnskostnader og kan der sees som summen av avkastningen på kapital og avkastningen på arbeidskraft.

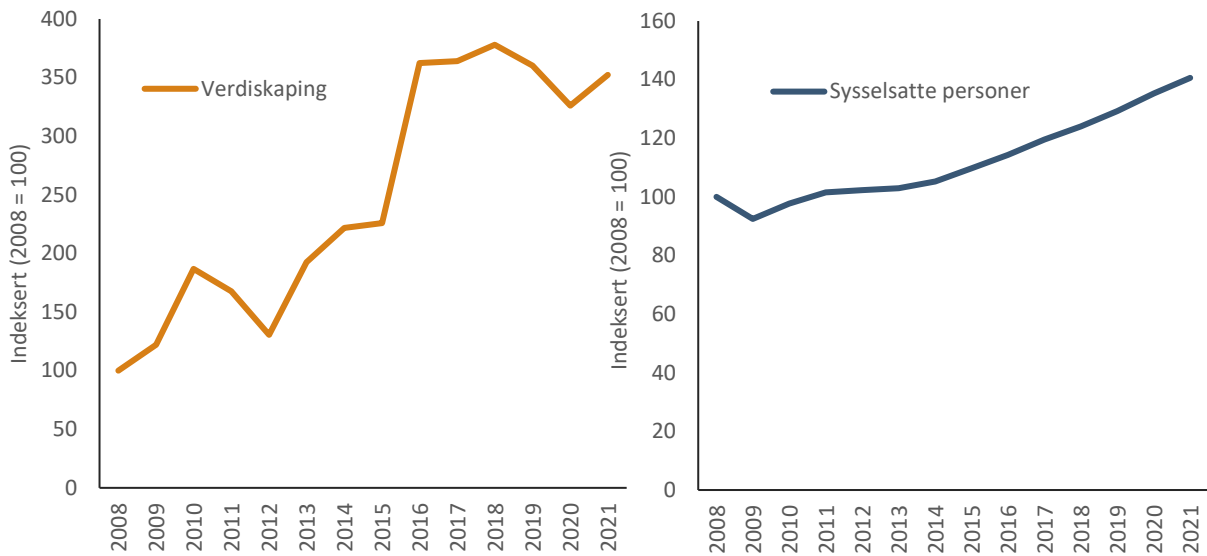
Netto verdiskaping: Verdiskaping fratrukket avskrivninger.

Sysselsetting: Sysselsatte er summen av lønnstakere og selvstendig næringsdrivende

Årsverk: Et årsverk er arbeidet som utføres av en arbeidstaker i full stilling i løpet av et år

Ringvirkninger: Ringvirkninger er et mål på en nærings totale økonomiske effekt. I tillegg til ansatte og verdiskaping i næringen, inkluderer ringvirkninger også sysselsetting og verdiskaping hos næringens leverandører. I denne rapporten omtaler vi disse som «direkte» og «indirekte» effekter, og summen som «sysselsettingseffekter» eller «verdiskapingseffekter».

Figur A-1: Utvikling i verdiskaping og antall sysselsatte i primæraktivitetene i sjømatnæringen (fiske, fangst og akvakultur). 2008-2021. Kilde: SSB

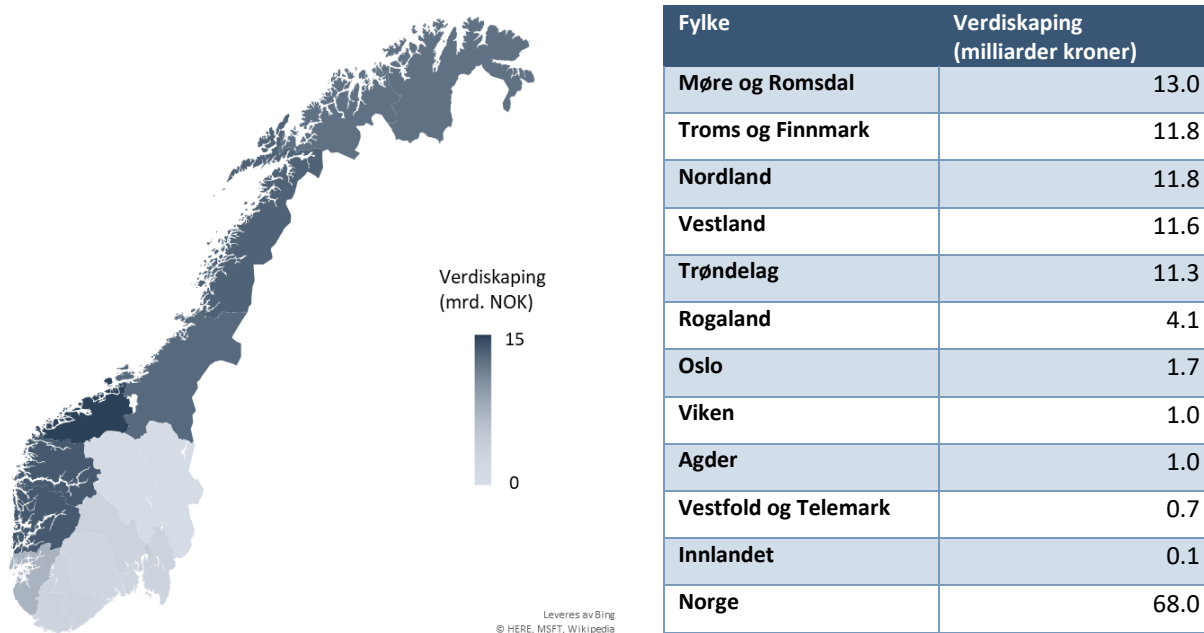

I 2021 var sysselsettingen i hele sjømatnæringen, altså inkludert fiskeindustri, salgsaktivitet og leverandørindustri, på 53 300. Verdiskapingen var 68 milliarder kroner.

Hvor i landet er sjømatnæringen?

Sjømatnæringen er av både geografiske og historiske årsaker spredt ujevnt på norske regioner. Aktiviteten er fordelt slik at de fem største sjømatfylkene har en vesentlig større andel av verdiskapingen enn de resterende fem fylkene. I 2021 var verdiskapingen høyest i Møre og Romsdal med 13 milliarder kroner. Verdiskapingen i Troms og Finnmark, Nordland, Vestland og Trøndelag er svært tett, alle mellom 11 og 12 milliarder kroner. Selskapene i disse fem fylkene bidrar med 60 milliarder kroner i verdiskaping, eller 88 prosent av næringens samlede direkte verdiskaping. Verdiskapingen fra sjømatnæringen har altså en klar konsentrasjon i disse kystfylkene. Den geografiske fordelingen mellom fylker er vist i figuren og tabellen under.

Figur A-2: Verdiskaping fordelt på fylker. 2021. Kilde: NORCE og Menon

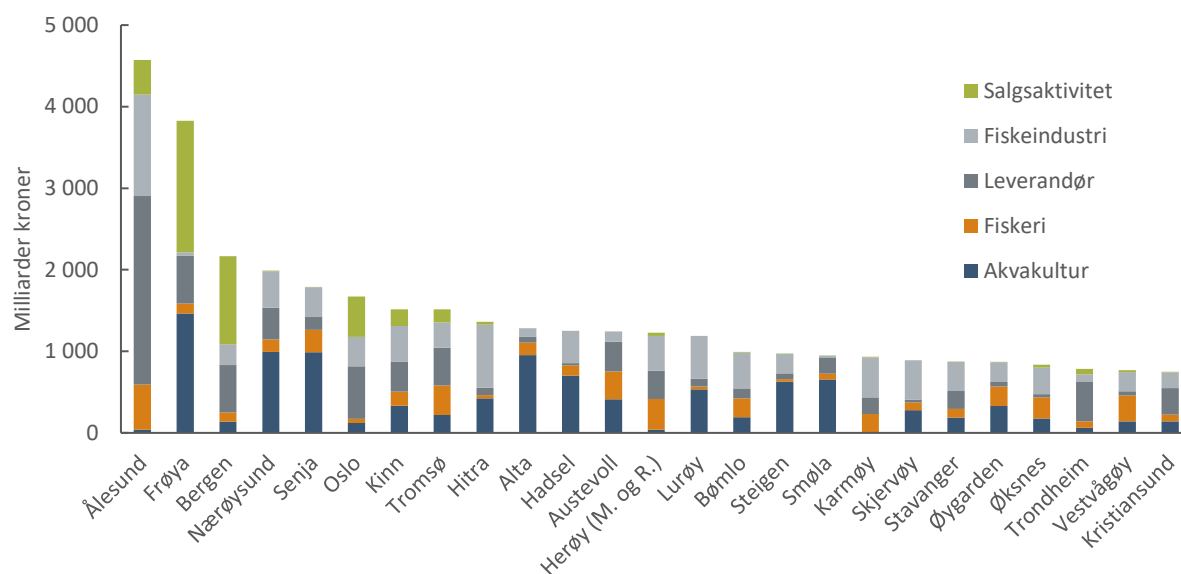

Hvilke sjømatkommuner er størst i landet?

Det har lenge versert en diskusjon om hvilken kommune som er den viktigste sjømatkommunen. Det er flere måter å måle dette på. Målt etter total verdiskaping, som enkelt forklart er summen av lønn og overskudd i bedriftene, og tilsvarer bedriftenes bidrag til norsk brutto nasjonalprodukt, er Ålesund størst, tett fulgt av Frøya. Bergen, Nærøysund og Senja tar henholdsvis tredje-, fjerde- og femteplassen som de største sjømatkommunene i 2021, målt etter verdiskaping.

For Ålesund er det særlig leverandørnæringen, fiskeriene og fiskeindustrien som står for en stor del av verdiskapingen, og i 2021 var Ålesund den viktigste enkeltkommunen i alle disse hovedgruppene. Frøya var i 2021 den største enkeltkommunen innen hovedgruppene akvakultur og salgsaktivitet. At Bergen og Ålesund rager høyt på omsetning og verdiskaping er et resultat av at det er relativt store byer, med hovedkontorfunksjoner for mange sjømatselskaper og mye leverandørindustri. Frøya er derimot en distriktskommune hvor næringslivet er svært sentrert rundt sjømatnæringen, og hvor verdiskapingen løftes voldsomt av at Kvervas holdingselskap, Kverva industrier, får tilført mye av overskuddet fra konsernet. Kverva industrier er blant annet majoritetseier av den tredje største aktøren i norsk oppdrettsnæring, Salmar. I figuren under viser vi de største sjømatkommunene målt etter verdiskaping.

Figur A-3: Verdiskaping i de 20 kommunene med størst verdiskaping innen sjømatnæringen i 2021 fordelt på næringens hovedgrupper. Ringvirkninger er ikke inkludert. Kilde: Norce og Menon Economics

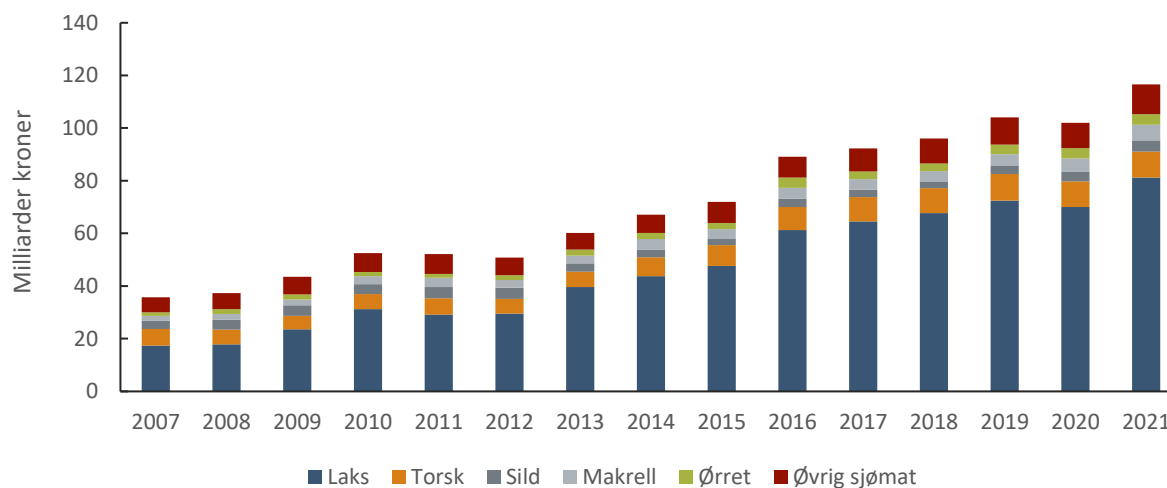
Eksport og handel

Den markante økning i omsetning og verdiskaping i sjømatnæringen de siste årene kan i stor grad forklares med en betydelig økning i eksporten. Verdien av sjømateksporten har økt fra å utgjøre 14 prosent av fastlandseksporten i 2012 til å utgjøre 21 prosent i 2021. Sjømatnæringen har dermed blitt en av Fastland-Norges største eksportnæringer.

I 2021 ble det eksportert 2,7 millioner tonn norsk sjømat til en verdi av 117 milliarder kroner ifølge handelsstatistikk fra SSB¹. Dette var ny bestenotering for sjømateksporten både målt i eksportverdi og -volum. Rekordhøyt eksportvolum sammen med høye priser som følge av sterk etterspørsel etter sjømat bidro til den nye bestenoteringen. Dette går frem av figuren under.

¹ Kategorien «sjømat» er her definert i tråd med SSBs definisjon, som inkluderer alle fiskevarer som er registrert under kapittel 03 og posisjoner 16.04 og 16.05 i tolltariffen. Tallet er noe lavere enn korresponderende statistikk fra Sjømatrådet, ettersom Sjømatrådet også inkluderer enkelte varer registrert under andre posisjoner i tolltariffen. I denne rapporten benyttes SSBs statistikk for eksport av sjømat gjennomgående.

Figur A-4: Utviklingen i eksportverdi. 2007-2021. Milliarder NOK. Kilde: SSB

Vi ser at eksportverdien har hentet seg inn igjen etter et mindre fall i koronaåret 2020 da nedstengte markeder førte til redusert etterspørsel etter sjømat. Siden 2007 har verdien av norsk sjømateksport tredoblet seg, drevet av en stor etterspørsel etter norske sjømatprodukter på verdensbasis.

Europa er hovedmarkedet for norsk sjømat. I 2021 kom to av tre eksportkroner i sjømatnæringen fra Europa. Samtidig vokser eksporten til de oversjøiske markedene i Asia og USA kraftig, og det er i disse markedene vi finner det største vekstpotensialet fremover.

Menon har til årets rapport utarbeidet en grafisk oversikt over direkte eksport av norsk sjømat til hovedmarkedet Europa i 2021. Oversikten viser eksporten til de største europeiske landene, utvikling i eksporten det siste tiåret og en rangering av de største artene.

Menons sjømatkart

Eksport til de største europeiske markedene og de viktigste øvrige verdensdelene

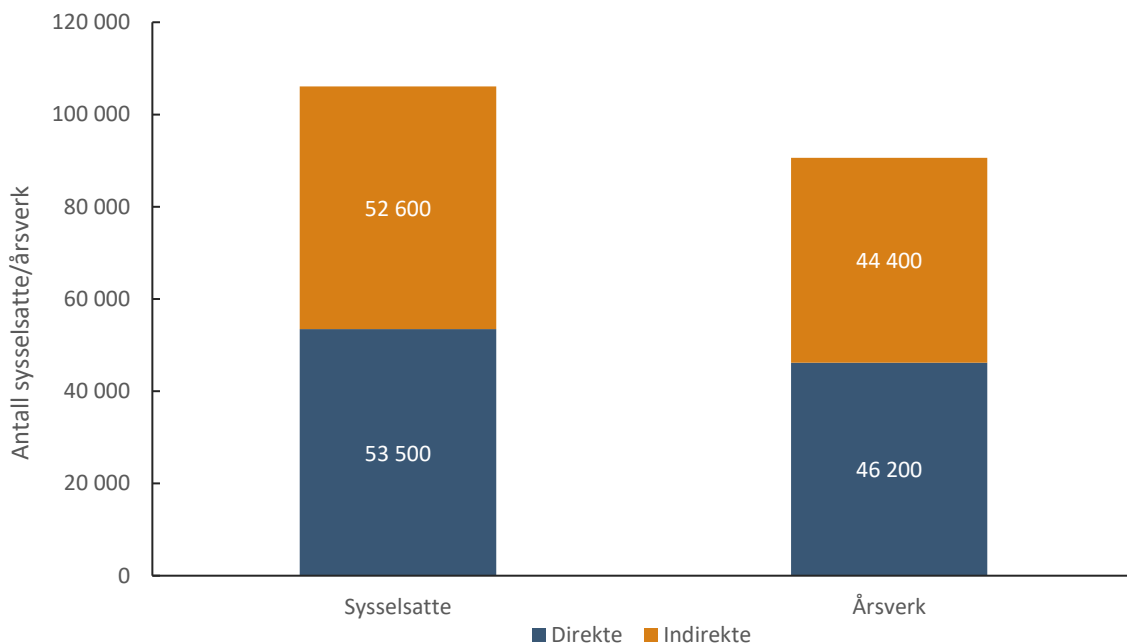
Kilde: SSB, Utenrikshandel med varer innenfor klassifiseringsgruppe SITC 03 Fisk, krepssdyr, bløtdyr og varer derav. Eksporttallene gjenspeiler direkteeksport av sjømat fra Norge i 2021. Volumtall vises i tonn og er rundet av til nærmeste 10 tonn. Verdi vises i NOK. «Endring siste ti år» viser endring i eksportert volum fra 2012 til 2021. Oversikt over største arter til enkeltland er rangert etter eksportert volum i 2021, og grupper av SITC 03 som omfatter flere fiskearter er ekskludert fra rangeringen.

Ringvirkninger av sjømatnæringen

Sjømatnæringen skaper ikke bare verdier i form av sysselsetting, verdiskaping og skatt i egne bedrifter. Gjennom kjøp av varer og tjenester legger de også grunnlag for verdiskaping, sysselsetting og skatt utenfor verdikjeden. Beregninger av disse effektene, ringvirkningene, er foretatt i Menons ringvirkningsmodell.

Beregningene viser at sjømatnæringen legger grunnlag for rundt 106 000 arbeidsplasser i 2021. Målt i årsverk, som er antall arbeidsplasser omregnet i antall heltidsstillinger, ser vi en samlet sysselsettingseffekt på om lag 90 500. Dette er en betydelig oppgang fra 2020-nivået på 13 000 sysselsatte. Resultatene er vist i figuren nedenfor.

Figur A-5: Samlede sysselsettingseffekter (inkl. ringvirkninger) i sjømatnæringen i 2021. Kilde: Menon Economics

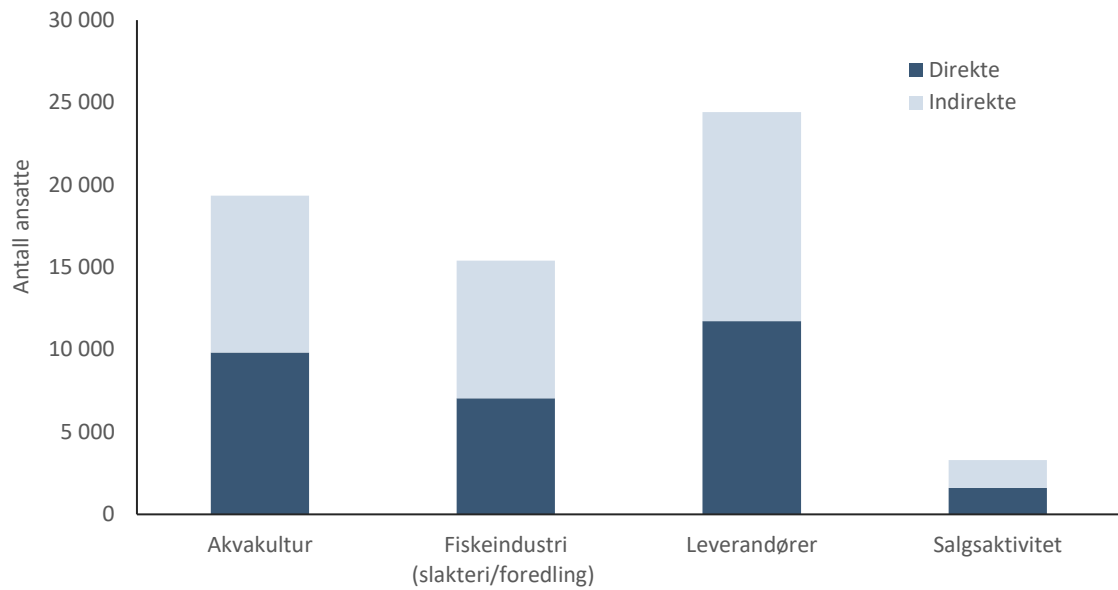

Som det går frem av figurene, finner vi at om lag 53 300 sysselsatte jobber innen sjømat inkludert den spesialiserte leverandørnæringen, mens etterspørselen fra sjømatbedriftene legger grunnlag for om lag 52 600 arbeidsplasser i tilstøtende næringer, såkalt indirekte sysselsetting². Økningen fra 2020 er jevnt fordelt mellom de direkte og indirekte sysselsettingseffektene.

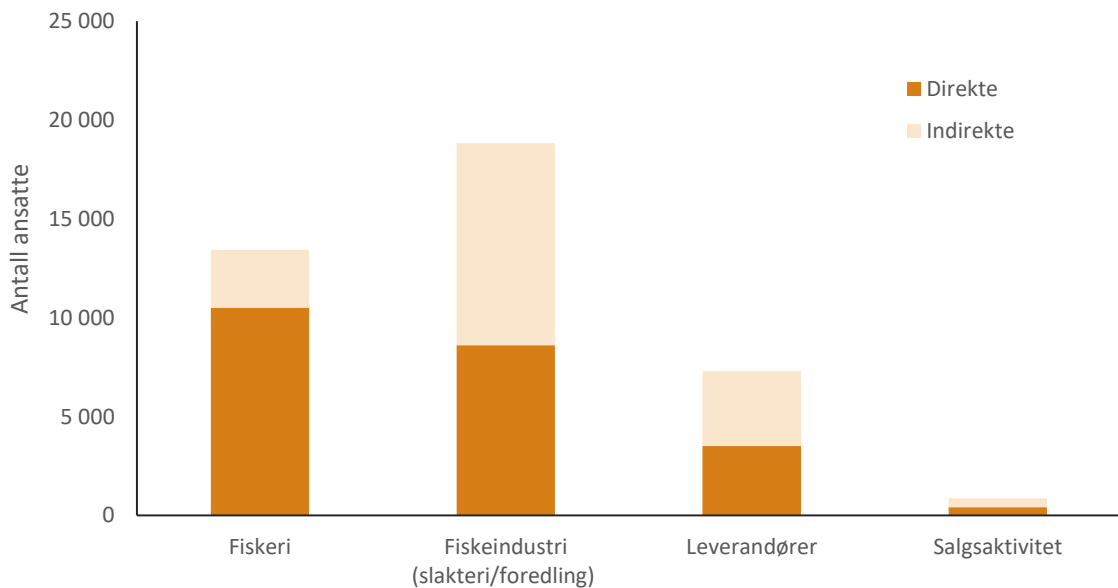
Basert på NORCE sin database over alle sjømatbedrifter har vi anslått hvordan sysselsettingseffektene fordeler seg mellom akvakultur og fiskeri. Vi fordeler både den direkte og den indirekte sysselsettingen basert på dette anslaget. Resultatene er vist i figurene under.

² Det understrekes i den sammenheng at dette er såkalte bruttoberegninger. Som følge av sterk omstillingsdyktighet i norsk næringsliv, som vi blant annet så i etterkant av oljeprisfallet i 2014, vil bedrifter som opplever at leveranser faller bort naturlig søke seg mot andre verdikjeder for å opprettholde verdiskaping og sysselsetting.

Figur A-6. Samlede sysselsettingseffekter fra akvakultur i 2021. Fordelt på hovedgruppe. Kilde: Menon Economics, Norge

Figur A-7. Samlede sysselsettingseffekter fra fiskeri i 2021. Fordelt på hovedgruppe. Kilde: Menon Economics, Norge

Mens det i fiskeindustrieddet er nokså jevnt fordelt mellom fiskeri (tett på 19 000 sysselsatte) og akvakultur (15 500 sysselsatte), er om lag 80 prosent av sysselsettingen i leverandørindustrien og salgsaktiviteten knyttet til akvakultur. Den samlede sysselsettingen fra akvakultur er estimert til 62 500, tilsvarende 60 prosent av sjømatnæringens samlede sysselsettingseffekter, mens det er estimert 43 600 sysselsatte i fiske og fangst.

I akvakulturnæringen ser vi at det skapes omtrent like mange arbeidsplasser i indirekte virksomhet som i den direkte virksomheten. I fiskeriene er ringvirkningene mye mindre, hvor de indirekte virkningene er under 30 prosent av de direkte. Fiskeriene høster av ville ressurser, og kjøper dermed mindre av andre innsatsfaktorer enn oppdrett og industriledet gjør.

Aktiviteten i sjømatnæringen genererer også betydelig verdiskaping både i sjømatnæringen og i andre næringer gjennom sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester. **Våre analyser viser at det i 2021 ble generert netto verdiskapingseffekter³ for over 120 milliarder kroner.** Dette er en økning fra 2020 på rundt 10 milliarder kroner. Verdiskapingen var noe høyere i 2019, men verdiskapingen i 2021 er på et historisk høyt nivå. De samlede skatteeffektene er på rundt 34 milliarder kroner i 2021, fra til 30 milliarder kroner i 2020. Økningen i verdiskapings- og skatteeffekter skyldes spesielt høyere salgspriser og driftsresultat i akvakulturbedriftene.

³ Netto verdiskaping betyr at vi tar hensyn til kapitalslit (av- og nedskrivninger) i beregningen. Netto verdiskaping bygger altså på det engelske EBIT (mens brutto verdiskaping tilsvarer EBITDA). Netto verdiskaping brukes når det snakkes om verdiskaping i en ringvirkningskontekst, for å fordele ringvirkninger som kommer gjennom leverandørene best mulig. Tallet her inkluderer ringvirkninger.

1 Utviklingen i sjømatnæringen

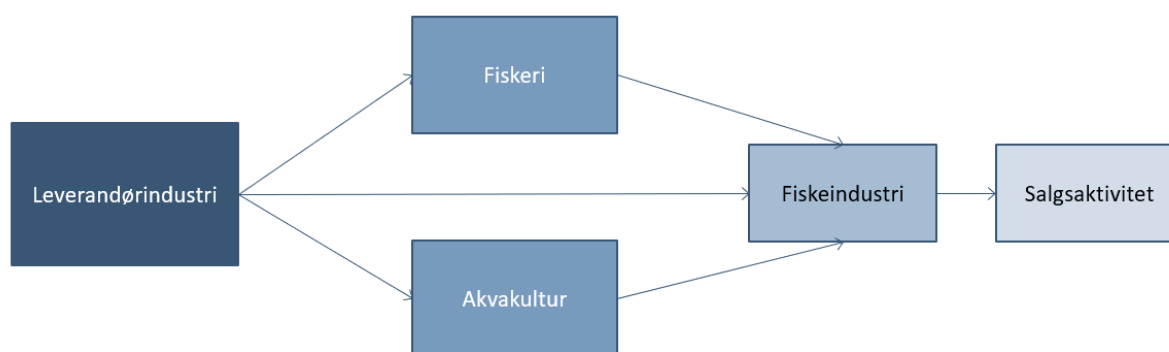
I dette kapittelet redegjør vi for utvikling og status i sjømatnæringen basert på analyser av regnskapsdata. Analysen viser at omsetningen i sjømatnæringen har seksdoblet seg mens verdiskapingen er mer enn syvdoblet i perioden 2010 til 2021, målt i løpende priser. Antall ansatte har ikke økt tilsvarende, hvilket indikerer at verdiskapingen per ansatt har økt.

Sjømatnæringen er en kyst- og distriktsnæring. Våre analyser viser at ingen andre næringer har større betydning for sysselsetting i distriktene enn sjømatnæringen. Verdiskapingen er konsentrert langs kysten. I 2021 var total verdiskaping i sjømatnæringen klart størst i Møre og Romsdal, etterfulgt av Vestland. Hvis man måler verdiskaping og sysselsetting i sjømatnæringen som andel av total verdiskaping og sysselsetting i næringslivet, ser vi at det er i fylkene i Nord-Norge og i Møre og Romsdal at sjømatnæringen har størst relativ betydning.

1.1 Et overblikk over sjømatnæringen

Beregningene i denne rapporten baserer seg på analyse av en sammenstilling av regnskapene til bedriftene i sjømatnæringen.⁴ I vår populasjon har vi delt inn bedriftene i hovedgruppene akvakultur, fiskeri, fiskeindustri⁵, leverandørindustri og salgsaktivitet. Disse hovedgruppene er i neste rekke delt inn i undergrupper der dette er hensiktsmessig. Populasjonen dekker dermed hele sjømatnæringens verdikjeder fra fiskeri og produksjon av rogn til eksport. I tillegg har vi inkludert leverandører som er spesialisert mot sjømatnæringen i populasjonen. Ved å inkludere leverandørene i populasjonen fanger vår analyse opp mye av investeringene i næringen, som i 2021 utgjorde rundt 37 milliarder. I tillegg fanger vi da opp den økende eksporten fra leverandørindustrien. Dette er verdiskaping og ringvirkninger som ikke fanges opp i tradisjonelle ringvirkningsanalyser. Skissert ser verdikjeden ut som følger:

Figur 8: Forenklet og stilisert beskrivelse av sjømatnæringen. Pilene viser vare- og tjenesteleveranser. Kilde: Menon Economics 2020

⁴ Til sammen har vi identifisert om lag 5 000 aksjeselskaper innen sjømatnæringen. I tillegg er det om lag 4 200 enkeltpersonforetak. Noen av bedriftene per september 2022 ikke har levert inn regnskap for 2021. For disse bedriftene har vi estimert regnskapet, basert på de sjømatbedrifter vi har regnskap for.

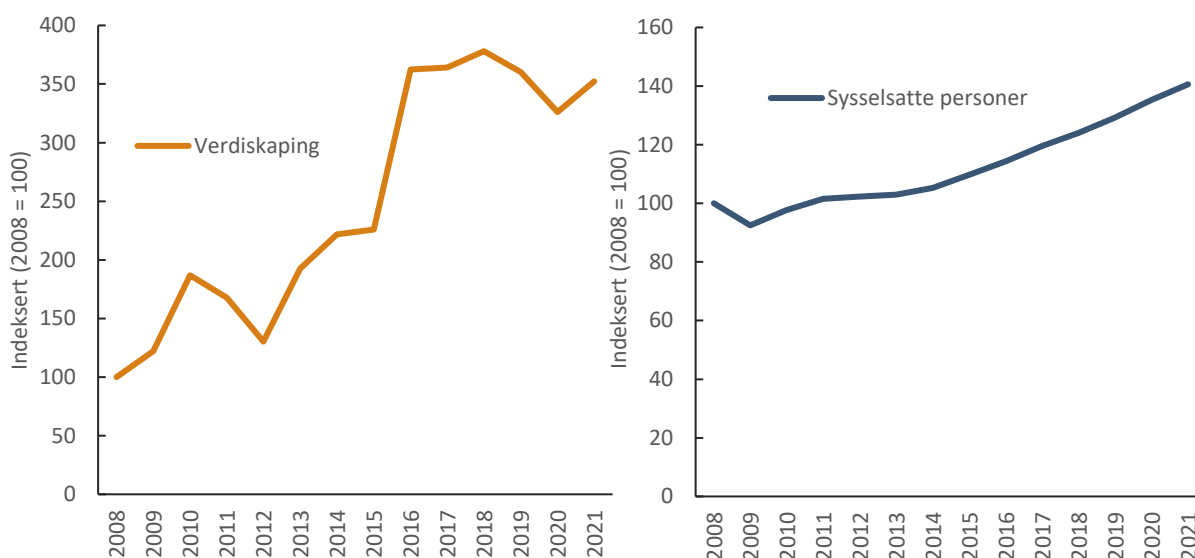
⁵ Vi har i tråd med SSBs næringskategorisering kategorisert produksjon av fôr som fiskeindustri, det samme gjelder lakseslakterier.

En nærmere redegjørelse for hvordan sjømatnæringen er satt sammen er vist i vedlegget til rapporten.

1.2 Utvikling i verdiskaping, antall ansatte og investeringer i sjømatnæringen

Sjømatnæringen har alltid vært en viktig næring for Norge. Historisk var fiskerinæringen, sammen med jordbruk, den yrkesgruppen med høyest sysselsetting langs kysten. På det meste hadde Norge på 1940-tallet 80 000 innbyggere med fiske som hovedyrke (og 40 000 som biyrke). Selv om færre jobber i sjømatnæringen i dag, har omsetningen og verdiskapingen de siste årene nådd historisk høye nivåer, drevet av veksten i akvakulturnæringen og gode priser på viktige fiskeslag. Ifølge SSB-statistikk har primæraktivitetene i næringen opplevd en vekst i verdiskaping på om lag 250 prosent siden 2008, med åtte prosent økning i 2021. Samtidig har verdiskapingen falt noe sammenlignet med nivået i 2018 og 2019. Antall sysselsatte har vokst jevnt de siste årene, men samlet sett langt mindre enn verdiskapingen. Siden 2008 har antall sysselsatte i primæraktivitetene i næringen vokst med 41 prosent⁶, og i 2021 økte antall sysselsatte med fire prosent. Verdiskapingen i næringen har vokst i et høyt tempo de fleste år siden 2008, med noen få unntak. I 2011 og 2012 falt verdiskapingen, i tillegg til et markant fall i 2020 grunnet endrede markedsforhold som følge av koronapandemien. Nedstengningen av samfunnet verden over medførte en vridning fra restaurantsegmentet mot dagligvare, noe som førte til lavere samlet prisoppnåelse. I 2021 opplevde næringen igjen sterk vekst med normalisering av markedsforhold utover i året. Den langsiktige utviklingen i verdiskaping og ansatte er illustrert i figuren under.

Figur 9: Utvikling i verdiskaping og antall sysselsatte i primæraktivitetene i sjømatnæringen (fiske, fangst og akvakultur). 2008-2021. Kilde: SSB

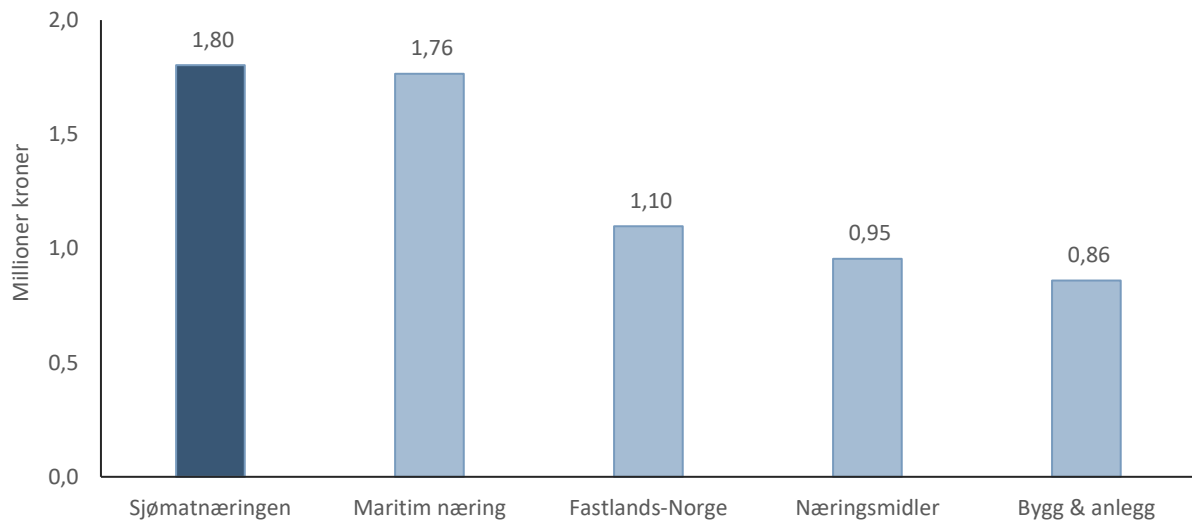
Den høye veksten i verdiskapingen har vært drevet av flere faktorer. En viktig driver har vært økning i internasjonale priser på fisk, særlig for laks, men også for makrell og torsk. Økning i salgsvolum har i deler av perioden også vært en viktig driver; torskekvoten doblet seg fra 2008 til 2013, og fram til 2012 så vi en stor vekst i oppdrettsproduksjonen. Etter noen år med liten vekst i oppdrettsproduksjonen så man igjen stor vekst fra 2020

⁶ I fjorårets rapport anslo vi dette tallet til å være 61 prosent. SSB har siden den gang endret tallgrunnlaget bakover i tid. Sysselsettingstallene for 2000 og 2020 er uendret, men tallet for 2008 er hevet. Derfor er den relative veksten fra 2008 lavere i årets rapport.

til 2021. Fra 2014 har også en svekkelse av den norske kronen i stor grad bidratt til verdiveksten. Samlet sett har disse faktorene gjort sjømatnæringen til en av de mest verdiskapende i landet.

Når verdiskapingen har vokst raskere enn sysselsettingen, innebærer det at verdiskapingen per ansatt har økt. Verdiskapingen per ansatt forteller oss noe om hvor stort bidrag til norsk brutto nasjonalprodukt hver ansatt har. Dette har altså økt betydelig i perioden, og sjømatnæringen er i dag en av de mest produktive næringene i landet. I Figur 10 ses verdiskaping per ansatt i sjømatnæringen sammenlignet med tre ulike næringer, samt med Fastlands-Norge.

Figur 10: Verdiskaping per sysselsatt i ulike norske næringer i 2021.⁷ Kilde: Menon Economics

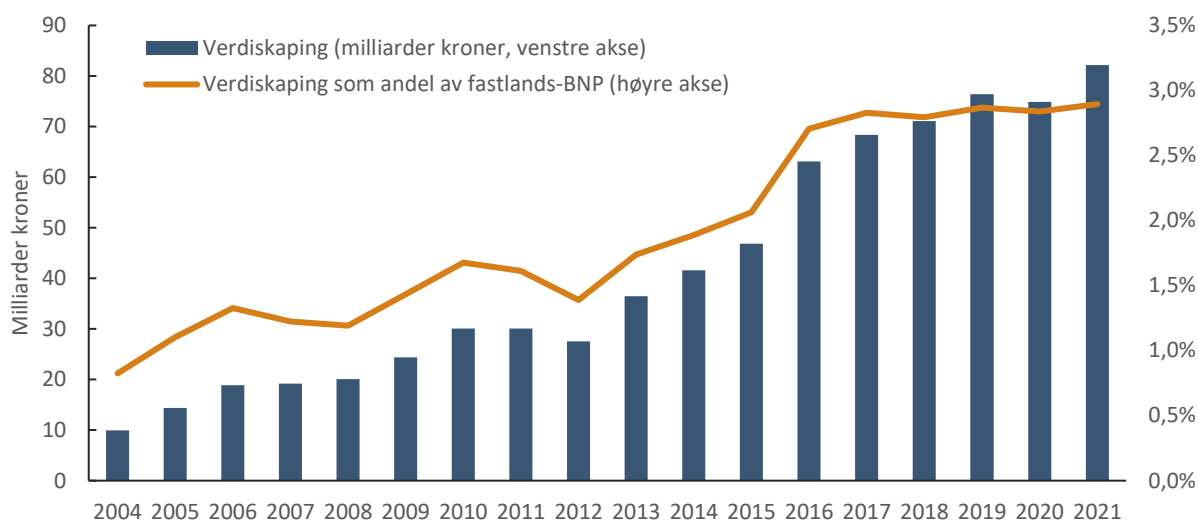
Fra figuren ses det at sjømatnæringens verdiskaping per sysselsatt er 64 prosent høyere enn for norsk næringsliv uten olje og gass (Fastlands-Norge), mens den er marginalt høyere enn i maritim næring, som også er en høyproduktiv næring.

Det er generelt slik at samfunnet vil tjene på å styre investeringene mot de næringene som gir høyest verdiskaping per sysselsatt. Dette poenget kan ha begrenset gyldighet i fiskeriene, hvor det høstes av en gitt ressurs, men det vil være veldig relevant for akvakultur, hvor det fortsatt finnes vekstmuligheter (også i tradisjonelt sjøbasert oppdrett, men ikke minst i nye teknologier med mindre vekstbegrensinger, slik som oppdrett offshore, på land eller i lukkede anlegg i sjø). Vekst i slike nye konsepter kan også skape stor vekst i leverandørnæringene.

Verdiskapingen i sjømatnæringen har økt med en faktor på 8,2 siden 2004. Som følge av den markante veksten har sjømatnæringens andel av Fastlands-Norges bruttonasjonalprodukt blitt nesten firedoblet. Dette er illustrert i figuren på neste side.

⁷ Inkluderer bare ansatte i aksjeselskaper.

Figur 11: Utvikling i verdiskaping i sjømatnæringen og dens andel av BNP for Fastlands-Norge.^{8,9} 2004-2021. Kilde: Menon og SSB

Hvis sjømatnæringen hadde vokst i takt med norsk næringsliv generelt ville den oransje grafen ha vært helt flat. I stedet ser vi en markant stigning fra 2004 der sjømatnæringen utgjorde 0,8 prosent av fastlands-BNP til 2021 hvor tilsvarende andel var 2,9 prosent. Etter svært sterk vekst relativt til norsk verdiskaping frem til 2016, har veksten flatet ut. Fra 2016 til 2021 økte sjømatnæringens andel av verdiskapingen i Norge fra 2,7 til 2,9 prosent. I 2020 var fallet i verdiskaping i sjømatnæringen marginalt større enn for fastlands-Norge.

1.2.1 Investeringer i sjømatnæringen

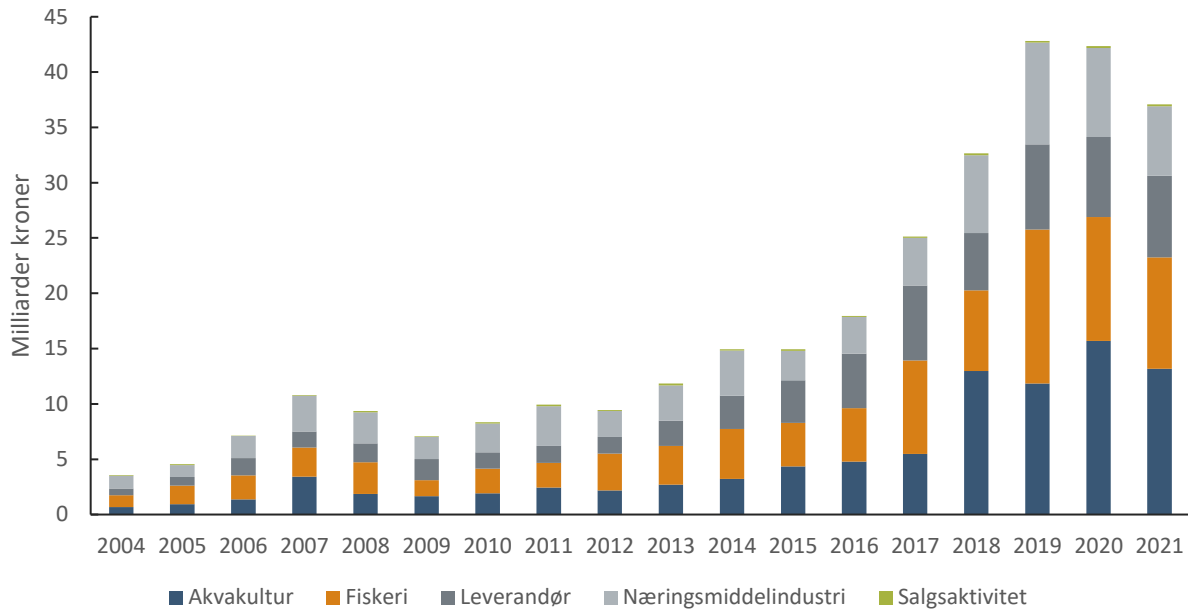
På lang sikt er investeringer en forutsetning for å skape økt velstand og økt velferd i samfunnet gjennom utbygging av produksjonskapasiteten og økt produktivitet. Investeringene i sjømatnæringen har vokst betydelig siden 2004, og særlig de siste ti årene. Mens de samlede investeringer i 2004 var i underkant av fire milliarder kroner, hadde investeringene i 2019 vokst til 43 milliarder kroner. Fra 2019 til 2021 har det imidlertid vært en nedgang på 13 prosent til 37 milliarder i 2021. Den høye vekstraten over tid har især vært drevet av stor vekst i akvakulturinvesteringer som har gått fra 680 millioner kroner i 2004 til nesten 13,2 milliarder kroner i 2021, en økning med en faktor på 20.

Etter at investeringene økte kraftig mellom 2015 og 2019, falt de samlede investeringene i sjømatnæringen fra 43 milliarder i 2019 til 37 milliarder i 2021. Fra 2019 faller investeringene noe innen fiskeindustri og fiskeri, mens investeringene i akvakultur stiger mye fra 2019 til 2020, og fortsatt lå på et høyt nivå i 2021. Fallet i investeringer kan tilskrives både en generell usikkerhet og at en del større investeringer, som for eksempel bygging av fartøy og en del annet større utstyr i utlandet, har blitt forsinket på grunn av pandemien. Fallet i investeringer er ikke begrenset til sjømatnæringen. Figur 12 viser investeringene fra 2004 til 2021 for de fem hovedgruppene i sjømatnæringen.

⁸ Fiskere med personlige selskaper er ikke inkludert i denne beregningen (2200 av 9400 med fiske som hovedyrke).

⁹ Tallene for verdiskaping som er gjengitt i figuren utgjør brutto verdiskaping, som vil si at vi ikke har korrigert for av- og nedskrivninger. Dette gir en høyere verdi for verdiskapingen i 2021, her omtrent 82 milliarder kroner. Senere i rapporten gjengir vi et tall for netto verdiskaping, som tilsvarer omtrent 68 milliarder kroner. Det er også dette tallet vi vektlegger i rapportens sammendrag, ettersom det etter vår vurdering gir den mest representative beskrivelsen av verdiskapingen i næringen.

Figur 12: Investeringer i ulike deler av sjømatnæringen. 2004-2021. Basert på balansetall. Kilde: Menon Economics

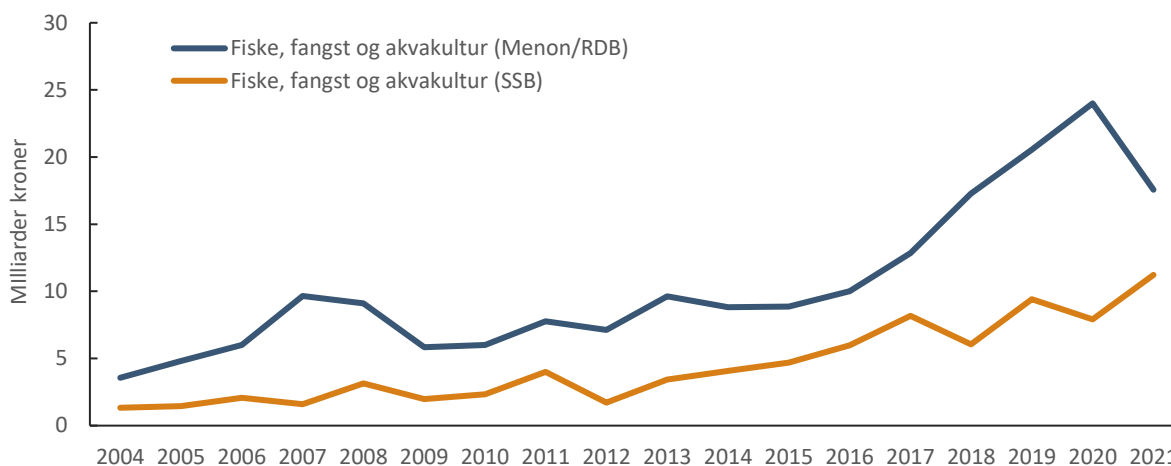
Fra figuren går det frem at det især er akvakultur som har drevet oppgangen i investeringer fra 2004 til 2021, hvor det er investert mye i settefiskanlegg og mye for å forebygge og behandle for lus. Ekstra stor har veksten vært siden 2017, som sammenfaller med at oppdrettsnæringen siden 2016 har hatt veldig høye salgspriser og god lønnsomhet. Veksten er imidlertid også stor innen fiskeri, hvor investeringene har gått fra 1,1 milliarder i 2004 til over 10 milliarder i 2020. I en periode der antallet registrerte fiskere og antall fartøy har falt år etter år, vitner investeringene om en betydelig fornying og modernisering av flåten. Selv om antall fartøy går ned ser man en viss økning av fangstkapasiteten, et resultat av større og mer effektive fartøy (Iversen et al., 2018).

Investeringstall er i utgangspunktet vanskelig å hente ut av regnskapsdata. Derfor skulle vi gjerne ha hatt offentlig tilgjengelige data om investeringer i sjømatnæringen. Data fra SSB på investeringer etter 2019 er imidlertid bare tilgjengelig på svært aggregert basis for kategoriene «fiske, fangst og akvakultur» og «bearbeiding og konservering av fisk mv», og vi må derfor bruke balansetall fra sjømatpopulasjonen til å estimere investeringer for enkeltbedrifter, for derigjennom å estimere investeringer innenfor hver av hovedgruppene.¹⁰ Figur 13 viser investeringstall fra SSB sammenlignet med investeringstall basert på balansetall fra sjømatbedriftene.

¹⁰ Investeringer i periode t er gitt ved formelen:

$$investeringer_t = anleggsmidler_t - finansielle anleggsmidler_t - utsatt skattefordel_t - (anleggsmidler_{t-1} - finansielle anleggsmidler_{t-1} - utsatt skattefordel_{t-1}) + avskrivninger_t + nedskrivninger_t$$

Figur 13: Sammenligning av investeringstall. 2004-2021. Kilde: SSB & Menon Economics

Selv om det er en kile mellom nivåene på de to investeringsseriene, er utviklingen noenlunde lik fram til 2017. Dette indikerer at utviklingen i investeringer som vi fanger opp i balansetallene gir et riktig bilde. Avhengig av datakilden har investeringene i næringen økt med mellom 500 og 800 prosent i perioden fra 2004 til 2021. Til sammenligning har investeringene i Norge vokst om lag 175 prosent i samme periode.

Investeringer innen fiske, fangst og akvakultur og fiskeindustri¹¹ utgjorde 15 milliarder i 2021.¹² For å sette dette i perspektiv, utgjorde dette 33 prosent av de samlede investeringene i norsk fastlandsindustri (ekskl. fiskeindustri).

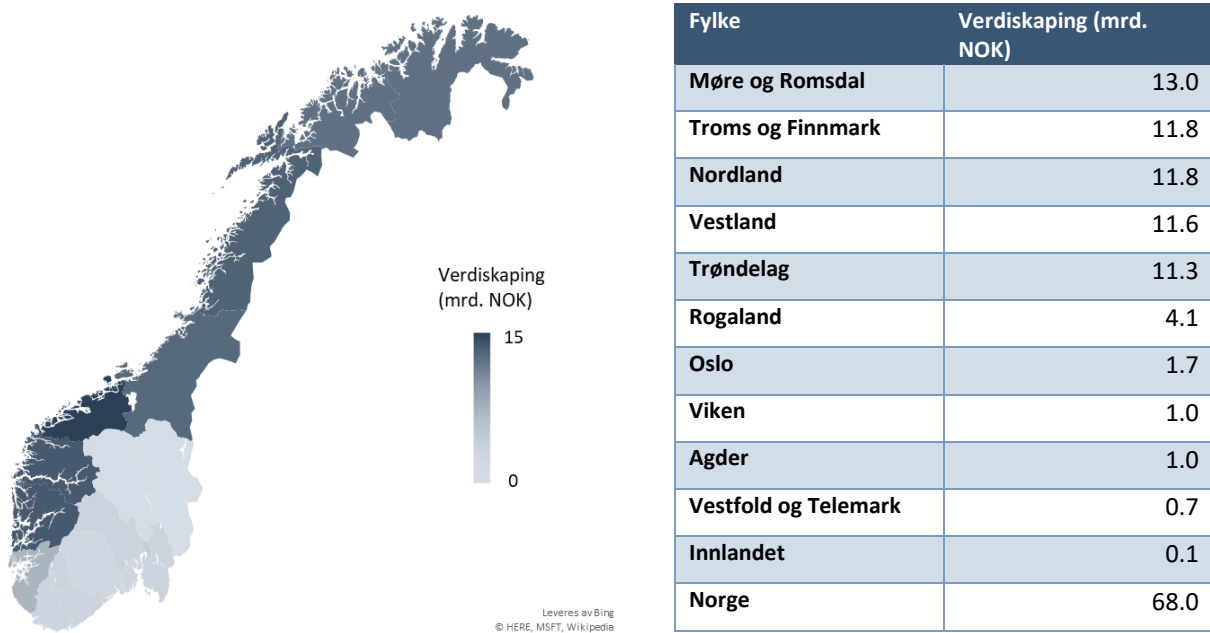
1.3 Geografisk fordeling av sjømatnæringen

Sjømatnæringen er av både geografiske og historiske årsaker spredt ujevnt på norske regioner. Aktiviteten er nokså jevnt fordelt mellom de fem største fylkene langs kysten, men med ganske ulik næringsstruktur mellom fylkene. I 2021 var verdiskapingen høyest i Møre og Romsdal med 13 milliarder kroner. Verdiskapingen i Troms og Finnmark, Nordland, Vestland og Trøndelag er svært tett, alle mellom 11 og 12 milliarder kroner. Disse fem fylkene skiller seg ut som sjømatfylkene i Norge. Til sammen bidrar selskapene i disse fem fylkene med 60 milliarder i verdiskaping, 88 prosent av næringens samlede direkte verdiskaping. Den geografiske fordelingen på fylker er vist i figuren og tabellen under.

¹¹ Bearbeiding og konservering av fisk mv.

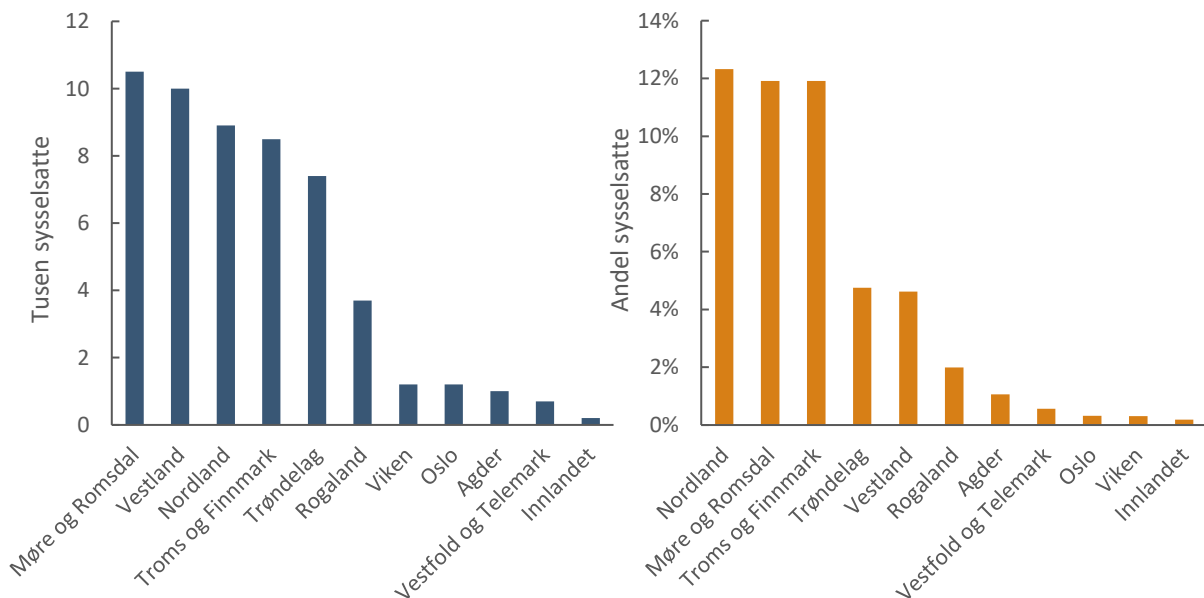
¹² Kilde: SSB tabell 09181

Figur 14: Verdiskaping fordelt på fylker i 2021. Kilde: NORCE og Menon

Sysselettingen er også konsentrert i de nord-norske og vestlandske fylkene, som vist i Figur 15. I figurene har vi både vist totalt antall sysselsatte i sjømatnæringen og dens andel av privat sysselsetting i 2021.

Figur 15: Antall sysselsatte (inkludert enkeltpersonforetak) i sjømatnæringen fordelt på fylker i 2021 (venstre) og andel av sysselsettingen i privat næringsliv (høyre)¹³ i sjømatnæringen utgjorde i 2021. Kilde: Menon Economics

Det er flest sysselsatte innen sjømatnæringen i Møre og Romsdal, etterfulgt av Vestland og Nordland. Som andel av total privat sysselsetting i bedriftene, som er et mål på betydningen av en næring for regionen, ser vi imidlertid

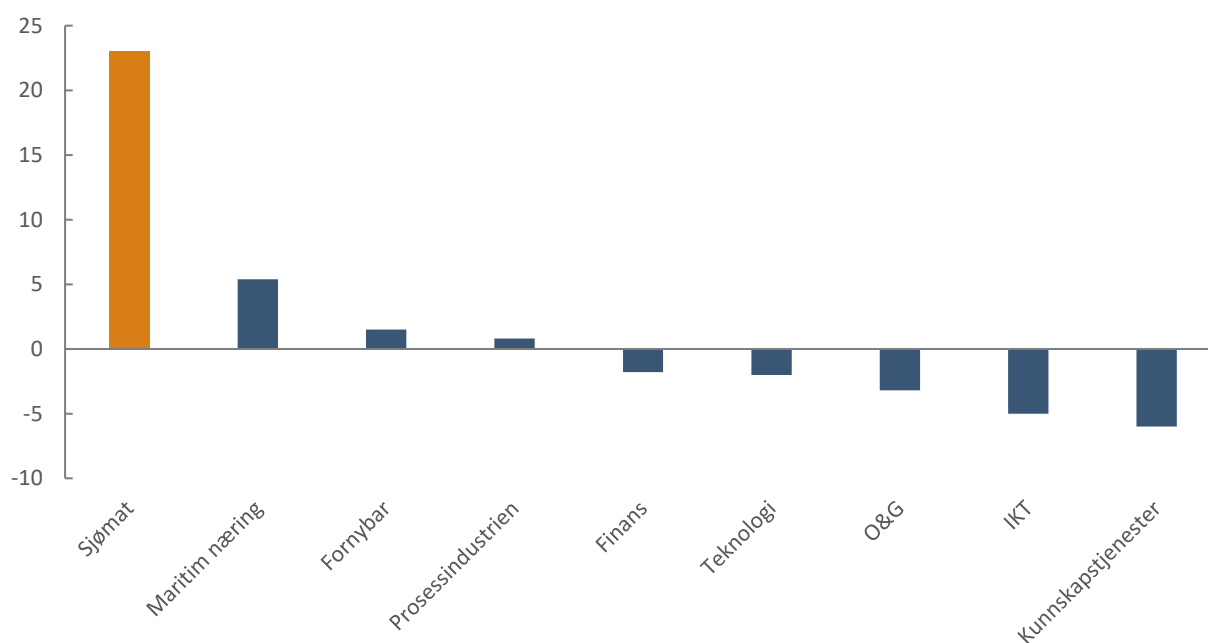
¹³ Når vi refererer til privat sysselsetting menes konsekvent privat sysselsetting i aksjeselskaper. Det inkluderer altså ikke enkeltpersonforetak, men inkluderer flere statlig og kommunalt og fylkeskommunalt eide aksjeselskaper.

at det er Nordland, tett etterfulgt av fylkene Møre og Romsdal samt Troms og Finnmark, som rager høyest. Til tross for at Vestland er fylket med nest høyest sysselsetting, like bak Møre og Romsdal, så utgjør næringen en relativt liten andel av sysselsettingen i privat næringsliv sammenlignet med Møre og Romsdal.

1.3.1 Sjømatnæringen – en distriktsnæring

Sjømatnæringen utmerker seg som den næringen (ved siden av landbruksnæringen, som ikke er med i denne oversikten) med størst andel av sysselsetting utenfor sentrale strøk. Dette er visualisert i figuren nedenfor, som viser korrelasjonen mellom SSBs sentralitetsindeks og den relative størrelsen på sysselsetting i ulike næringer. Figuren presenterer en indeks som rangerer næringer etter hvor stor deres tilstedeværelse er i distriktskommuner. Jo høyere verdi indeksen har, jo mer av næringen er lokalisert i distriktene.¹⁴

Figur 16: Distriktsindeks. Viser sammenhengen mellom andelen av sysselsatte i ulike sektorer og SSBs sentralitetsindeks i ulike høyproduktive næringer.¹⁵ Kilde: Menon Economics

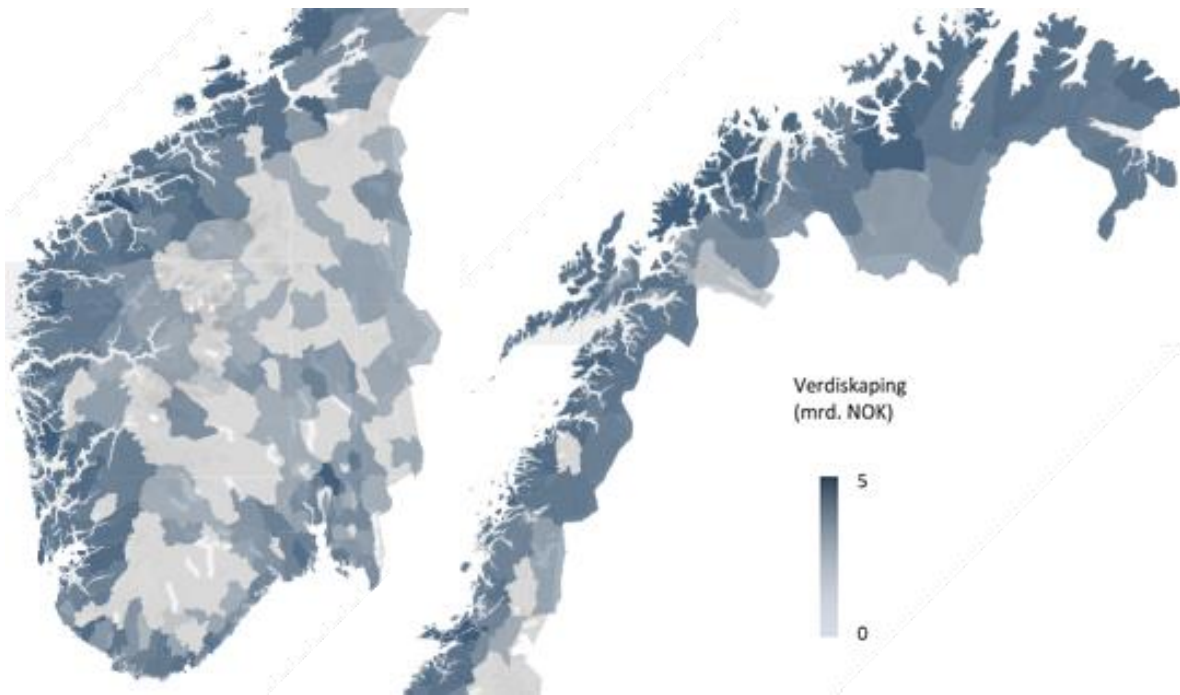
Som det går frem av figuren er det sjømatnæringen som har sterkest relativ tilstedeværelse i distriktskommuner av alle de høyproduktive næringene. Næringens distriktsindeks er over 4 ganger så høy som den næring som har nest høyest score.

At sjømatnæringen har stor betydning for verdiskaping i en rekke kystkommuner er også vist i kartet nedenfor. Kartet viser verdiskaping i sjømatnæringen fordelt på kommuner i 2020, hvor mørkere farge indikerer høyere verdiskaping.

¹⁴ For ytterligere forklaring, se vedlegget

¹⁵ Indeksen fremkommer ved en regresjonsanalyse. Den avhengige variabelen er andelen av sysselsetting kommuner, mens den uavhengige variabelen er kommunens sentralitetsscore fra SSB (<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeks-for-kommunene>)

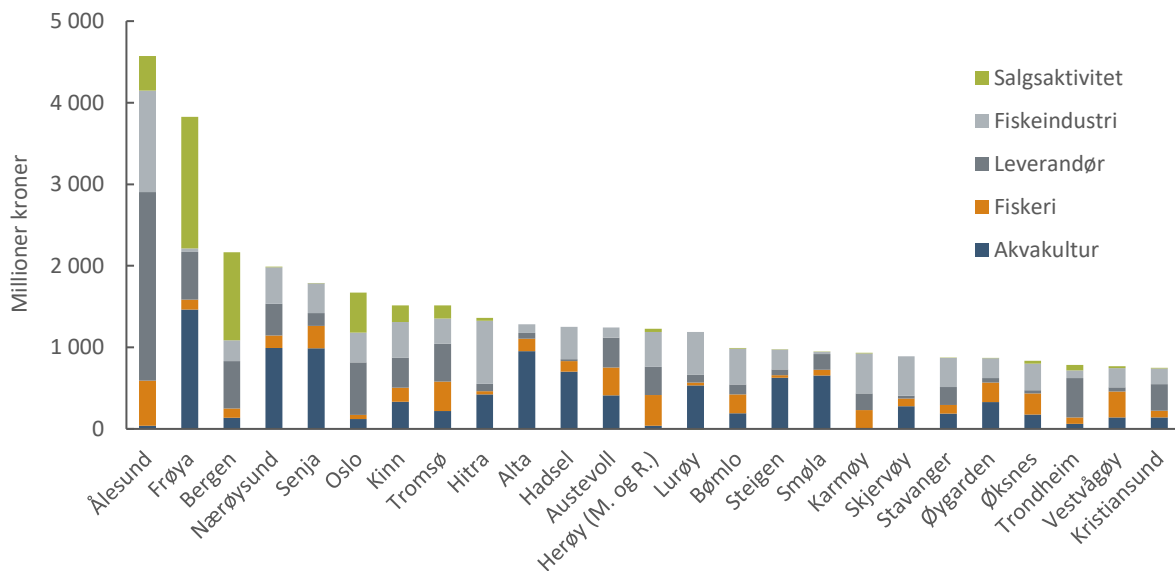
Figur 17: Verdiskaping fordelt på kommuner i 2021. Kilde: NORCE og Menon

1.3.2 Hva er landets største sjømatkommune?

I figuren nedenfor vises det hvilke kommuner som har høyest verdiskaping fra sjømatnæringen.

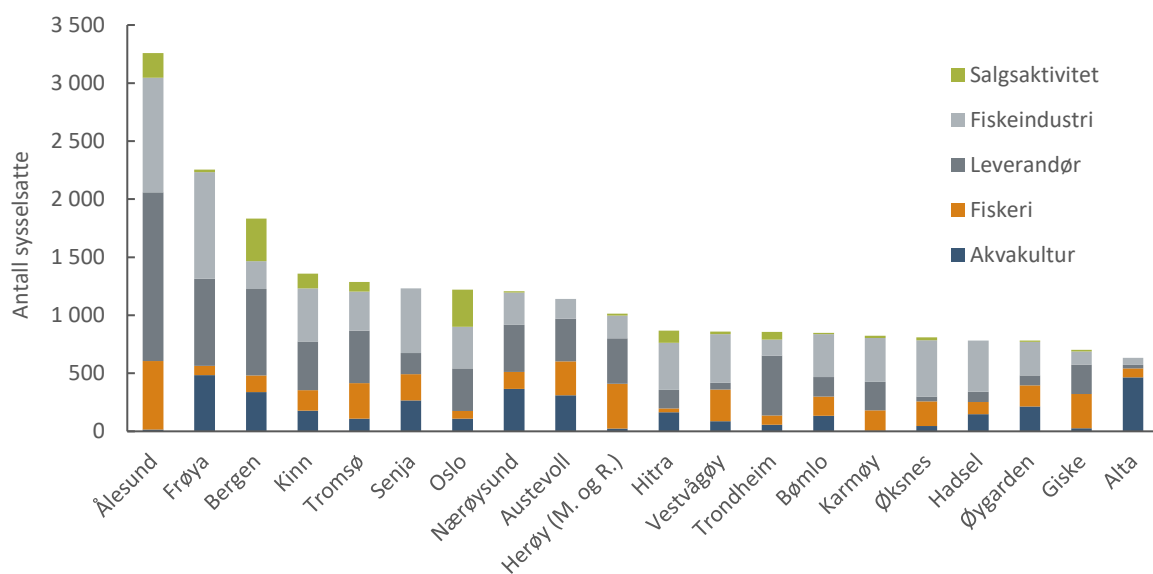
Figur 18: Verdiskaping i de 20 kommunene med størst verdiskaping innen sjømatnæringen i 2021 inndelt i hovedgrupper av sjømatnæringen.¹⁶ Kilde: Norce og Menon Economics

Ålesund har den høyeste verdiskapingen i sjømatnæringen, med en samlet verdiskaping i 2021 på 4,6 milliarder kroner. Ålesund har svært høy verdiskaping innen leverandørnæringene, i tillegg til å være den kommunen med

høyest verdiskaping innen fiskeri. På andreplass finner vi Frøya med en samlet verdiskaping på 3,8 milliarder kroner, med høy verdiskaping innen akvakultur og salgsaktivitet.¹⁷ Deretter kommer Bergen med rett over 2,2 milliarder kroner i verdiskaping. En rekke kommuner, blant annet Nærøysund, Senja, Kinn og Tromsø har verdiskaping over 1 milliard kroner. Som det går frem av figuren, har også Oslo en betydelig verdiskaping innen sjømatnæringen (1,7 milliarder kroner). Dette skyldes betydelig tilstedeværelse av leverandørbedrifter i byen, samt en del hovedkontors- og salgfunksjoner. I Figur 19 vises de 20 største kommunene målt etter sysselsetting.

Figur 19: Antall ansatte i sjømatnæringen i de 20 kommunene med flest ansatte innen sjømatnæringen i 2021, inndelt i undergrupper av sjømatnæringen. Kilde: Norce og Menon Economics

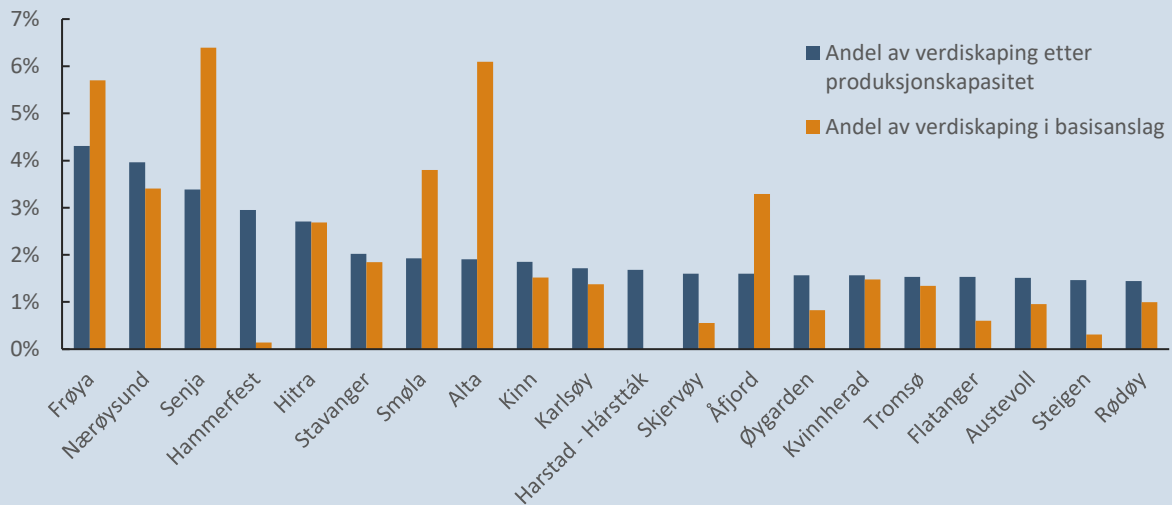
Ålesund er kommunen med høyest sysselsetting i sjømatnæringen, med nesten 2 900 ansatte, i tillegg til å være kommunen med høyest verdiskaping. Det skyldes både fiskeindustri, leverandører og salgs- og eksportvirksomhet. Som når det rangeres etter verdiskaping følges Ålesund av Frøya, som er store innen både akvakultur, leverandører og fiskeindustri. På grunn av leverandørindustri, samt salgs- og hovedkontorfunksjoner, kommer også Bergen, Oslo, og Trondheim høyt på listen. I de store byene finner vi også en del videreføring og distribusjon av sjømat, som spesielt i Oslo vises godt i kategorien fiskeindustri.

¹⁷ Når det gjelder fordelingen av verdiskapingen på ulike deler av industrien er det verdt å gjøre oppmerksom på at den store andelen tilskrevet salgsaktiviteter i Frøya inneholder mye overskudd som tilføres holdingselskapet til Kverva-konsernet.

Analysebok: Hvordan bør verdiskapingen fra akvakultur fordeles mellom kommunene?

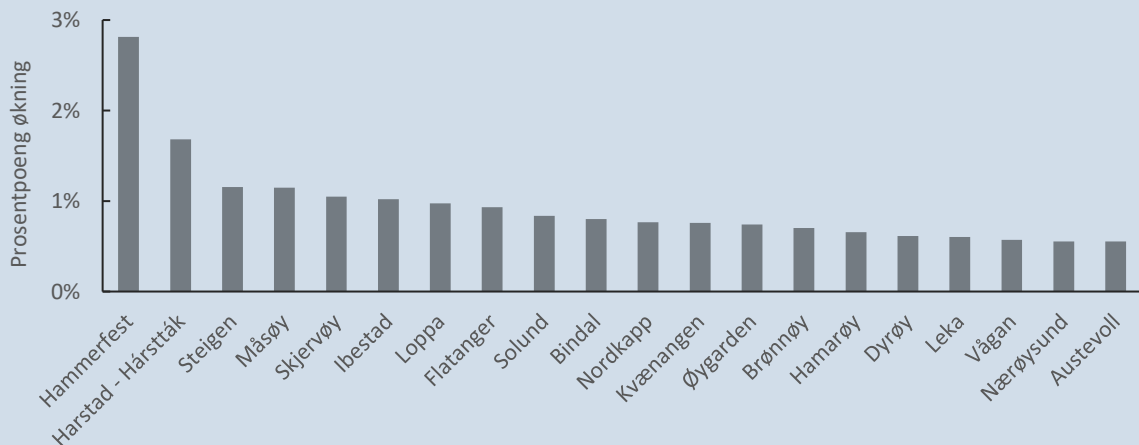
I vår grunnmodell fordeles verdiskaping basert på selskapenes kontorsteder. Det er i tråd med vanlige prinsipper for fordeling av økonomiske effekter på kommunenivå. Noen kommuner har imidlertid ikke akvakulturselskaper lokalisert hos seg, men har produksjon hos seg fordi det finnes lokaliteter i kommunene. I andre tilfeller kan en del av selskapenes kontorfunksjoner være registrert i uforholdsmessig stor grad i sentrale kommuner. Det kan derfor være interessant å se hvordan verdiskapingen fordeles seg dersom man legger et annet fordelingsprinsipp til grunn. I figuren under viser vi de 20 største kommunene om man fordeler verdiskapingen basert på lokalitetskapasitet, og vi viser også disse kommunenes andel av verdiskapingen uten endringen.

Figur 20: Andel av verdiskaping fra akvakultur for de 20 største kommunene, rangert etter produksjonskapasitet. Kilde: Menon Economics

Av figuren ser vi at kommuner som Hammerfest, Harstad, Skjervøy, Flatanger og Steigen øker sin relative plassering betydelig, sammenlignet med når verdiskapingen fordeles på vanlig måte. I motsatt retning ser vi at kommuner som Frøya, Senja, Smøla, Alta og Åfjord får redusert sin andel av verdiskapingen forholdsvis betydelig. Samtidig Frøya fra å være den tredje største akvakulturredskapingen til å bli den aller største, ettersom Senja og Alta faller enda mer. Figuren under viser de 20 kommunene som får den største økningen i andel av verdiskaping dersom man endrer fordelingsnøkkelen. Hammerfest, Harstad og Steigen er de tre kommunene som vokser mest.

Figur 21: Kommuner med størst økning ved endret fordelingsnøkkel for verdiskaping. Kilde: Menon Economics

1.4 Utviklingen i eksport av sjømat

Den markante økning i omsetning og verdiskaping i sjømatnæringen de siste ti årene ser vi også som en betydelig økning i eksporten. Verdien av sjømateksport har økt fra å utgjøre 14 prosent av fastlandseksporten i 2012 til å utgjøre 21 prosent i 2021. Sjømatnæringen har dermed blitt en av Fastland-Norges største eksportnæringer.

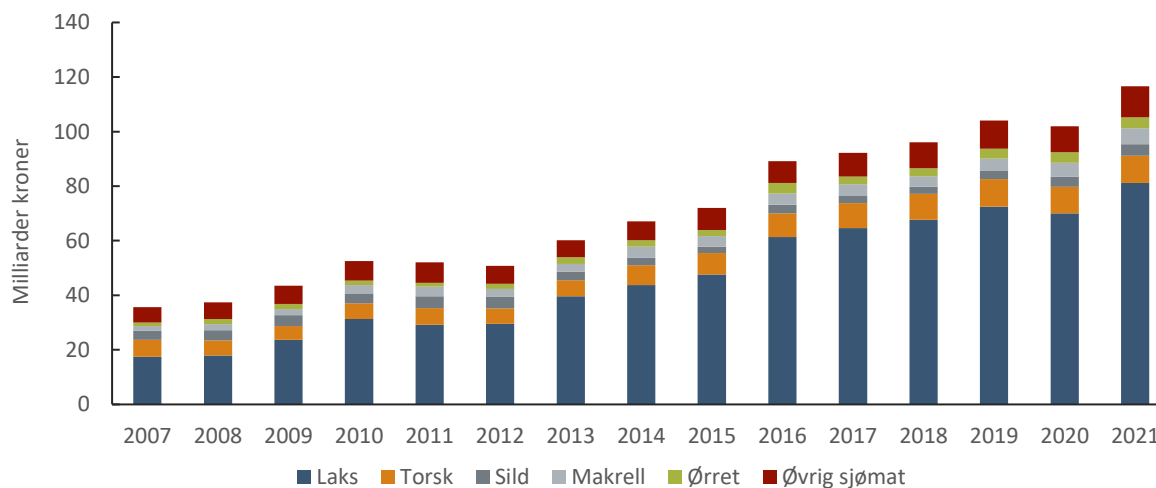
Etter et fall i eksportverdien i 2020 ble det i 2021 satt ny eksportrekord for norsk sjømat både målt etter verdi og volum. Eksportvolumet vokste betydelig, med en økning på 13 prosent sammenliknet med året før. 2021 skiller seg dermed ut fra tidligere år ved at det i hovedsak er mengdekomponenten som bidrar positivt til eksportveksten.

1.4.1 Historisk utvikling

I 2021 ble det eksportert 2,7 millioner tonn norsk sjømat til en verdi av 117 milliarder kroner ifølge handelsstatistikk fra SSB¹⁸. Dette var ny rekordnotering for sjømateksporten både målt i eksportverdi og -volum. Rekordhøyt eksportvolum sammen med høye priser som følge av sterk etterspørsel etter sjømat bidro til den nye bestnotenningen. Dermed har eksportverdien hentet seg inn igjen etter et mindre fall i koronaåret 2020 da nedstengte markeder førte til redusert etterspørsel etter sjømat.

Siden 2007 har verdien av norsk sjømateksport tredoblet seg, drevet av en stor etterspørsel etter sjømatprodukter både i Europa og på verdensbasis. Figur 22 viser utviklingen i eksportverdi de siste femten årene fordelt på de største fiskeslagene.

Figur 22: Eksportverdi for sjømat. 2007-2021. Milliarder NOK. Kilde: SSB

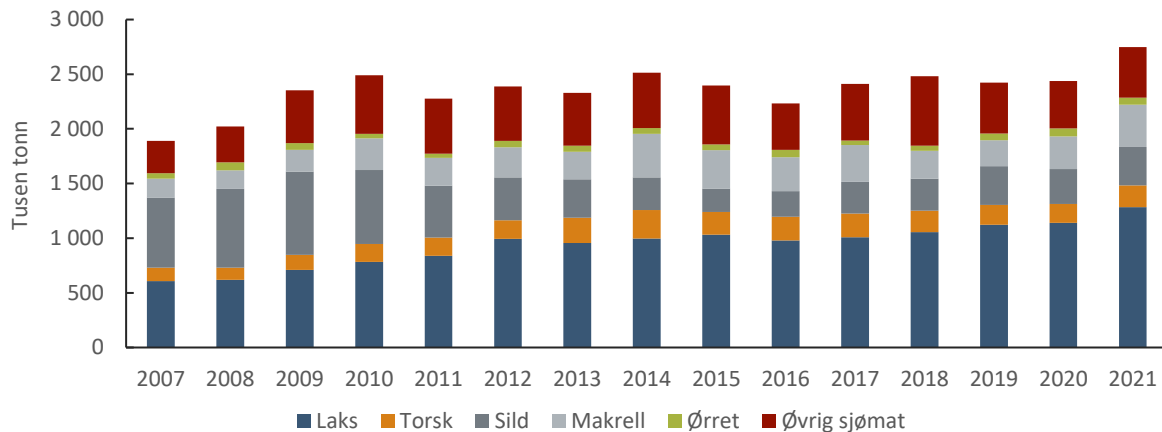

Figuren viser at økningen i eksportverdi de siste femten årene i hovedsak har vært drevet av verdiøkning fra lakseeksporten. Samtidig har eksporten av flere andre fiskeslag også økt i perioden. Eksportverdien av både ørret og makrell har mer enn tredoblet seg siden 2007, mens eksportverdien av torsk har vokst med nesten 60 prosent. Prisøkninger for flere av de viktigste artene har bidratt til utviklingen.

¹⁸ Kategorien «sjømat» er her definert i tråd med SSBs definisjon, som inkluderer alle fiskevarer som er registrert under kapittel 03 og posisjoner 16.04 og 16.05 i tolltariffen. Tallet er noe lavere enn korresponderende statistikk fra Sjømatrådet, ettersom Sjømatrådet også inkluderer enkelte varer registrert under andre posisjoner i tolltariffen. I denne rapporten benyttes SSBs statistikk for eksport av sjømat gjennomgående.

Også målt etter eksportert volum har sjømateksporten økt de siste femten årene. Dette går frem av Figur 23 under som viser utviklingen i eksportverdi fra 2007 til 2021 fordelt på de største fiskeslagene.

Figur 23: Eksportert mengde sjømat. 2007-2021. Tusen tonn. Kilde: SSB

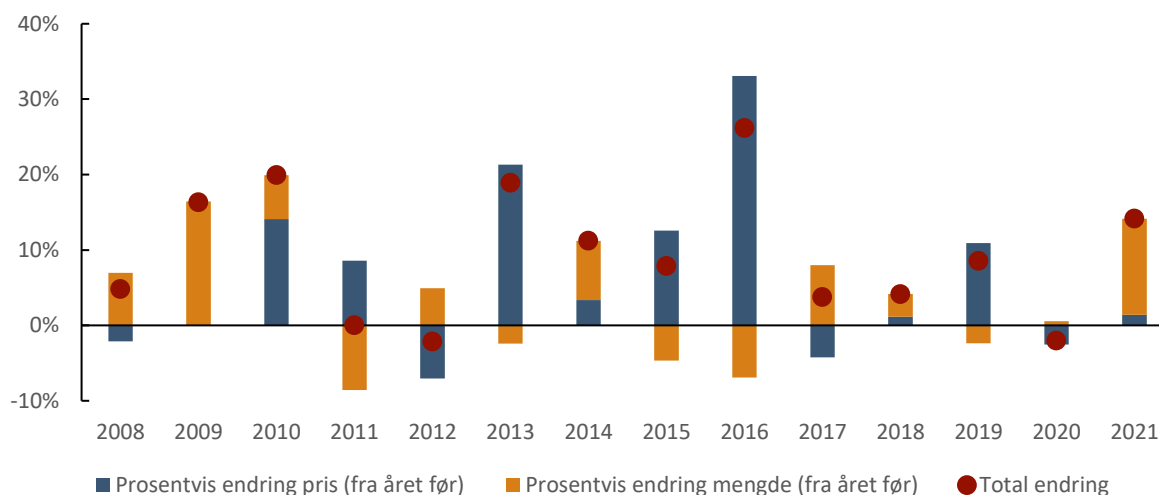

Også eksportvolumet av sjømat hatt en positiv utvikling de siste femten årene. Sammenliknet med veksten i eksportverdi er likevel økningen mer beskjeden. I perioden fra 2011 til 2020 var den årlige eksporterte mengden sjømat relativt stabil med kun moderate svingninger fra år til år. I 2021 økte eksportmengden sjømat betydelig. Sammenliknet med 2020 økte det samlede eksportvolumet med 310 000 tonn, tilsvarende 13 prosent vekst. Eksportvolumet for laks vokste med 140 000 tonn, etter flere år med moderat vekst. Eksporten av makrell steg med nærmere 90 000 tonn, tilsvarende en økning på 30 prosent. Veksten kom blant annet som følge av den rekordhøye makrellkvoten for 2021. Kvoten ble ensidig fastsatt av Norge etter at man ikke lyktes med å komme til enighet om fordelingen av totalkvoten for atlantisk makrell med de andre kyststatene.¹⁹ Også eksportvolumet for sild, torsk og noen andre arter økte i 2021.

Endringen i verdien av norsk sjømateksport fra ett år til det neste utgjøres av henholdsvis prisendringer i eksportmarkedet og endringen i mengden sjømat som eksporteres. I Figur 24 har vi dekomponert endringen fra år til år i pris- og mengdeendring for å illustrere hva som driver verdiøkningen av norsk sjømateksport.

¹⁹ Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/nfd/pressemeldinger/2021/toffere-linje-fra-norge-pa-makrell/id2853951/>

Figur 24: Dekomponering av endring i verdien av norsk sjømateksport, på pris- og mengdeendring. 2008-2021. Kilde: Menon og SSB

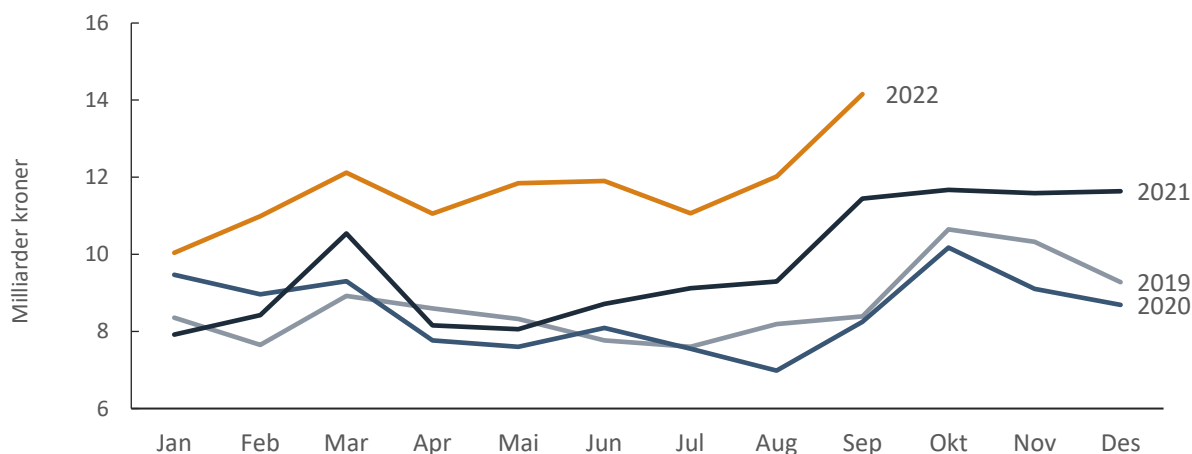

Som vist har verdien av samlet norsk sjømateksport vokst markant de siste femten årene. Brorparten av oppgangen kan forklares ved en oppgang i prisen på eksportproduktene. Det er verdt å merke seg at 2021 skiller seg ut ved at det er mengdekomponenten som er drivende for eksportveksten. Tidligere år har det i hovedsak vært prisveksten som har vært utslagsgivende for den store økningen i eksporten siden 2013.

1.4.2 Eksportutvikling i 2022 og 2023

2021 var et rekordår for norsk sjømateksport, men det aller meste tyder på at 2022 vil ende opp som et enda bedre år for eksport av sjømat. Så langt er det satt nye eksportrekorder hver eneste måned i 2022. Figur 25 viser at eksportverdien gjennomgående i år har lagt på et høyere nivå i år enn samme måneder tidligere år.

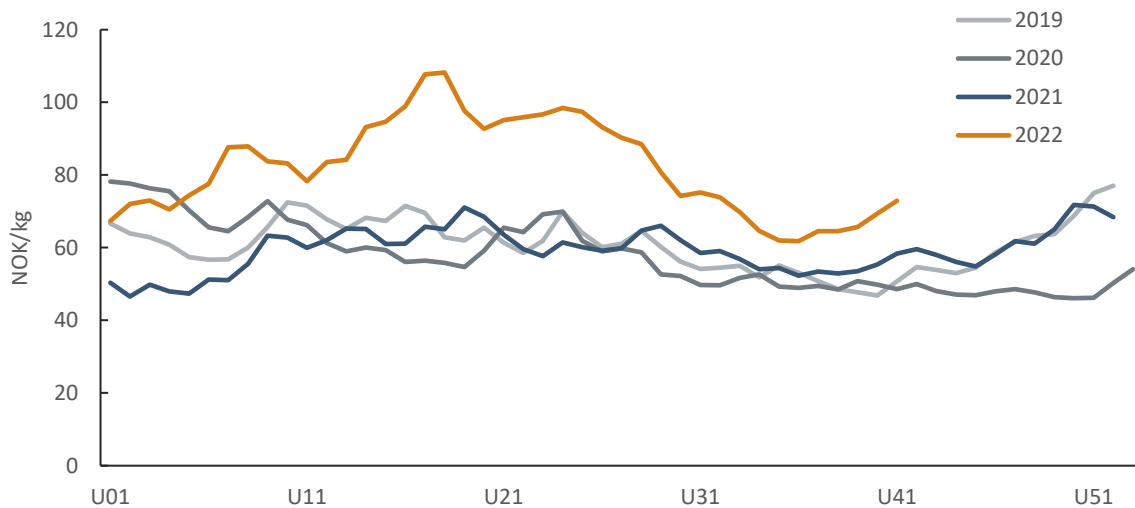
Figur 25: Månedlig eksportverdi for sjømat. Januar 2019-august 2022. Kilde: SSB

Til og med august 2022 er det eksportert 1,9 millioner tonn sjømat verdt 105 milliarder kroner. Det er en verdøkning fra samme periode i fjor på nærmere 24 milliarder kroner, eller 29 prosent. Den rekordhøye verdien drives av høye priser på viktige arter. Eksportvolumet er i samme periode redusert med 73 000 tonn, tilsvarende en 4 prosent reduksjon i eksportmengde. Som følge av høye priser og en god inngang på året forventer vi at 2022 vil bli nok et rekordår for eksporten av norsk sjømat.

Det er særlig lakseprisen som har hatt en sterk utvikling så langt i år. Utviklingen følger av lavere produksjonsvolum og økende etterspørsel ifølge Sjømatrådet.²⁰ Fra januar til august har gjennomsnittsprisen økt med 40 prosent fra samme periode i fjor. Prisene nådde en topp i månedsskiftet april/mai med en pris på over 100 kroner kiloet. I løpet av sommeren falt prisene, men som Figur 26 viser ligger lakseprisen fremdeles på et høyt nivå sammenliknet med tidligere år.

Figur 26: Ukentlig eksportpris for fersk oppdrettslaks. 2019-2022 (løpende priser). Kilde: SSB

Når vi ser utover 2022 forventer vi at veksten vil avta noe. Dette baserer seg blant annet på forwardpriser. Vi forventer derfor en beskjeden tilbakegang for sjømateksporten i 2023. Prognosene peker likevel på at eksporten fra sjømatnæringen fremdeles vil være på et svært høyt nivå. Vi venter at prisene vil være drivende for utviklingen også i 2023, men at høy inflasjon og redusert kjøpekraft kan bidra til å dempe etterspørselen i enkelte markeder.

Til enkelte markeder, som Kina, har logistiksituasjonen og markedsadgang vært mer utfordrende i 2022 enn før pandemien. Likevel har eksporten til det kinesiske markedet så langt i 2022 gått godt, noe som tyder på at norske eksportører har lyktes med å finne løsninger til tross for økt usikkerhet. Vi forventer at logistikk- og markedsadgangsutfordringer kan fortsette i enkelte markeder i 2023, men at utfordringene ikke vil påvirke den samlede norske sjømateksporten i betydelig grad.

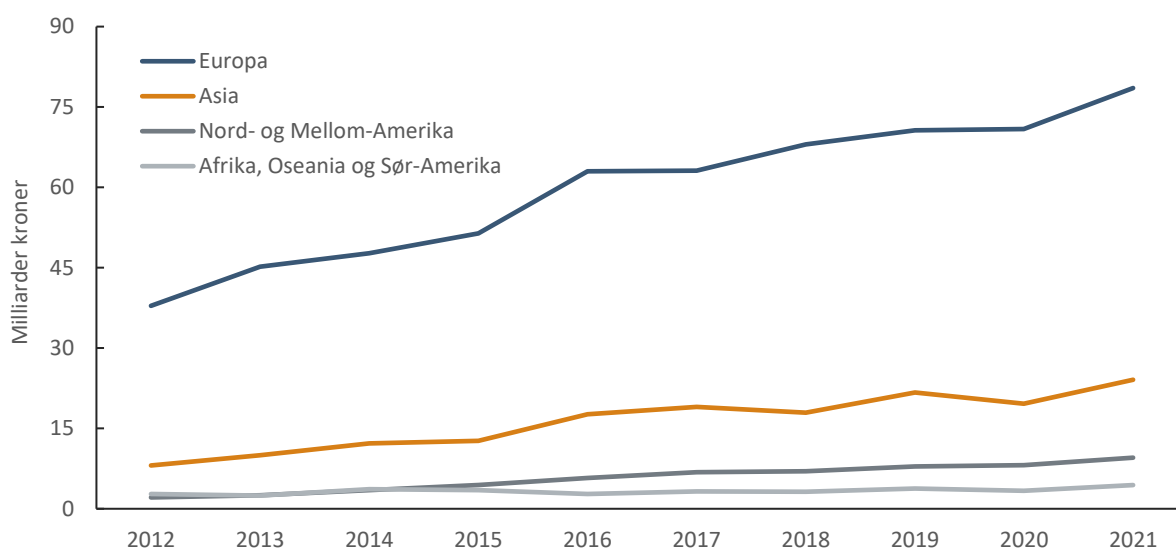
²⁰ Norges Sjømatråd, pressemelding norsk sjømateksport første halvår 2022: Sjømateksporten passerte 70 milliarder kroner i første halvår (seafood.no)

2 Spesialtema: Hvem importerer den norske sjømaten?

I tråd med at sjømateksporten har økt, har også eksportmarkedene for den norske sjømaten utviklet seg. I dette delkapittelet går vi gjennom de viktigste utviklingstrekkene i det globale markedet for norske sjømatprodukter de siste ti årene. Det siste tiåret har særlig vært preget av at Europa har befestet sin posisjon som et hovedmarked for norsk sjømat. Samtidig har eksportverdien til de oversjøiske markedene i Asia og USA vokst kraftig, og det er i disse markedene vi finner det største vekstpotensialet fremover.

Utviklingen i sjømateksporten er illustrert i Figur 27, som viser årlig eksportverdi til hver av de største verdensdelene.

Figur 27: Eksportverdi for norsk sjømat fordelt på verdensdeler. 2012-2021. (løpende priser). Kilde: SSB

I 2021 kom to av tre eksportkroner i sjømatnæringen fra Europa. Eksport til Asia utgjorde 21 prosent, mens Nord- og Mellom-Amerika utgjorde 8 prosent. Eksportverdien til alle disse kontinentene har steget kraftig i løpet av det siste tiåret. Afrika, Sør-Amerika og Oseania tar imot små andeler av den norske sjømaten, med hhv. 2,8 prosent, 0,8 prosent og 0,1 prosent i 2021.

Menon har utarbeidet en grafisk oversikt over direkte eksport av norsk sjømat til Europa i 2021. Oversikten viser eksport til de største europeiske markedene, utvikling i eksporten det siste tiåret og en rangering av de største artene.

Menons sjømatkart

Eksport til de største europeiske markedene og de viktigste øvrige verdensdelene

MENON ECONOMICS

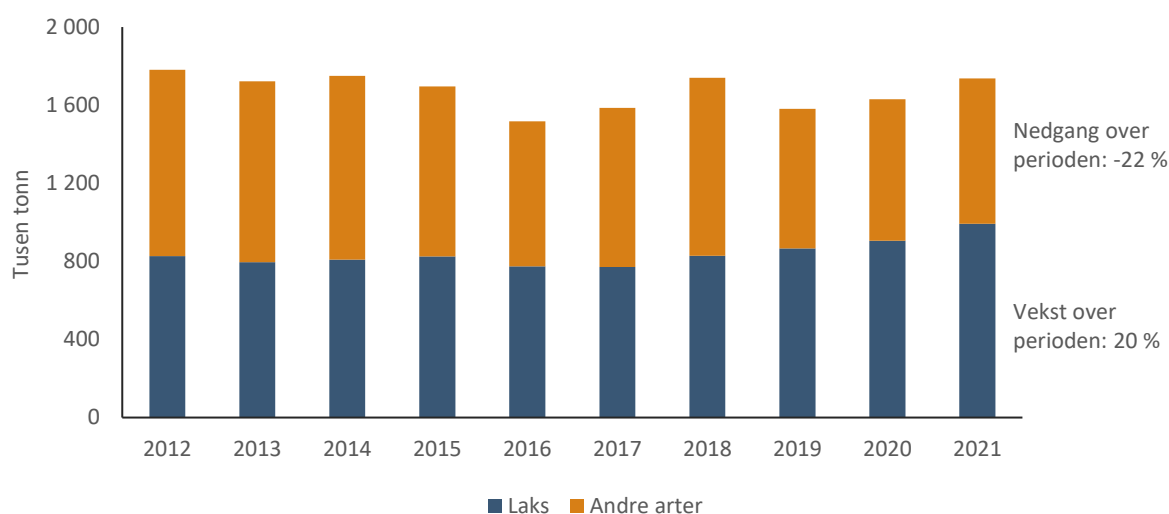
Kilde: SSB, Utenrikshandel med varer innenfor klassifiseringsgruppe SITC 03 Fisk, krepsdyr, bløtdyr og varer deriv.
Eksporttallene gjenspeiler direkteeksport av sjømat fra Norge i 2021. Volumtall vises i tonn og er rundet av til nærmeste 10 tonn. Verdi vises i NOK.
«Endring siste ti år» viser endring i eksportert volum fra 2012 til 2021. Oversikt over største arter til enkeltland er rangert etter eksportert volum i 2021, og grupper av SITC 03 som omfatter flere fiskearter er ekskludert fra rangeringen.

Europa

Europa er det desidert viktigste markedet for norsk sjømat. Europa er et særlig viktig marked for ferske sjømatprodukter, som er avhengige av å komme raskt frem til kundene eller bearbeidingsfasiliteter. Raske og effektive logistikkruter, fravær av grensekontroll til EU og geografisk nærhet til kontinentet gjør at handelsforbindelsen mellom den norske sjømatnæringen og kontinentet Europa er særlig effektivt.

Det siste tiåret har den samlede eksportverdien til Europa mer enn tredoblet seg. Utviklingen er i hovedsak drevet av sterkt økte laksepriser og økt eksport av laks. Samtidig har den samlede eksportmengden holdt seg relativt stabil. Dette er illustrert i Figur 28 som viser utviklingen i eksportvolum fordelt på laks og andre arter fra 2012 til 2021.

Figur 28: Utvikling i eksportvolum til Europa fordelt på laks og andre arter. 2012-2021. Kilde: SSB

Siden 2012 har eksportvolumet av laks til Europa økt med 20 prosent, samtidig som eksporten av villfanget fisk har blitt redusert med 22 prosent. Reduksjonen i eksporten av villfanget fisk er i stor grad drevet av nedgang i eksporten av sild og stopp i eksporten til det russiske markedet siden 2014. Da det russiske markedet ble stengt, var det det største enkeltmarkedet for norsk fisk. Konsekvensene av bortfallet av det russiske markedet er omtalt nærmere i en egen analyseboks.

Polen og Danmark har etablert seg som de største markedene for norsk sjømat, både i Europa og globalt. I 2021 ble om lag 20 prosent av all norsk sjømat eksportert til Danmark eller Polen. Eksporten til Polen er i hovedsak ubearbeidede produkter (laks, torsk og sild) som bearbeides i Polen for videre eksport innad i EU, selv om en del også konsumeres i Polen. Danmark er et viktig marked både for bearbeiding og ompakking av norsk fisk som skal videre inn på det europeiske kontinentet. Danmark er også et viktig konsummarked for norsk sjømat. Andre viktige markeder i Europa er Frankrike, Nederland, Spania og Storbritannia.

Sommeren 2022 startet Norge og EU forhandlinger om markedsadgang for sjømat for de kommende årene.²¹ Forhandlingene foregår parallelt med forhandlingene om nye EØS-midler, og det ventes at det kan gå flere år før forhandlingene er ferdigstilte. Norge møter til dels høy toll til hovedmarkeder EU for enkelte sjømatprodukter,

²¹ Regjeringen.no, <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/bred-dialog-i-brussel/id2914052/>

og bedre markedsadgangsbetingelser vil kunne bidra til at norsk sjømat forblir konkurransedyktig på EU-markedet.

Storbritannia er et viktig eksportmarked for norsk sjømat, og blant annet et stort marked for norsk torsk, hyse og reker. I 2018 ble det satt eksportrekord til øystaten med samlet eksport på 5,8 milliarder kroner, men utviklingen har siden da hatt en fallende trend. Eksporten til Storbritannia falt også fra 2020 til 2021, i hovedsak som følge av redusert eksport av laks. Nedgangen må ses i sammenheng med at Storbritannia selv økte produksjonen av atlantisk laks i 2021. Samtidig påvirkes handelen med sjømat mellom Norge og Storbritannia av konsekvensene av Brexit. Storbritannias uttrede av EU medfører at handel med sjømat vil kompliseres sammenliknet med da Storbritannia var medlem av EU. Overgangen fra EUs felles regelverk for import av matvarer til et selvstendig system har vist seg krevende, og Storbritannia har flere ganger utsatt innføringen av nye krav som grensekontroll for importerte matvarer. På grunn av de utsatte kravene er det ennå ikke klart hva som blir de fulle konsekvensene av Brexit for den norske sjømatnæringen. I slutten av 2023 vil Storbritannia innføre nye krav til import av sjømat, og sjømateksporten til Storbritannia vil trolig påvirkes av disse de kommende årene.

Analysebok: Bortfallet av det russiske markedet

I 2013 var Russland det største markedet for norsk sjømat, og kjøpte 13 prosent av all norsk sjømateksport. Russland var et bærende marked for blant annet ørret og sild, og et viktig marked for norsk laks. Etter at Russland gikk inn på Krim-halvøya vinteren 2014 iverksatte Norge og andre vestlige land straffesanksjoner mot Russland. Russland svarte med å innføre importforbud mot en rekke matvarer fra disse landene, herunder fisk og fiskeprodukter. Dermed falt sjømatnæringens viktigste eksportmarked bort over natten.

Tabell 1: Samlet eksport av sjømat og eksport av største arter til Russland. 2013. Kilde: SSB

	Eksportvolum (tusen tonn)	Andel av norsk eksport
All sjømat	293	13 %
Laks	109	11 %
Sild	97	28 %
Ørret	26	46 %

Mer enn en fjerdedel av den norske eksporten av sild gikk til Russland. I årene før forbudet hadde eksporten av norsk sild falt som følge av reduserte fangstkvoter. Denne utviklingen fortsatte i 2014 og 2015. Den lave kvoten bidro til at næringen lyktes med å finne alternative eksportmarkeder. Selv om eksporten falt til flere av de største markedene, økte eksporten blant annet til mindre markeder som Egypt, Belarus og Kasakhstan.

Russland importerte 11 prosent av all norsk laks i 2013. Bortfallet av det russiske markedet skapte usikkerhet i næringen og fikk umiddelbare konsekvenser for aksjekursen til flere norske oppdrettsselskaper. I andre halvdel av 2014 og i 2015 lyktes laksenæringen å vri eksporten fra det russiske markedet til andre etablerte markeder. Dette medførte at den samlede norske lakseeeksporten økte i perioden 2013 til 2015, til tross for at det tredje viktigste eksportmarkedet falt bort. Særlig markedene i Europa økte, deriblant Polen, Storbritannia, Spania og Nederland. Også økningen til USA var betydelig.

Før importforbudet ble nærmere halvparten av all norsk ørret ble eksportert til Russland. Både produksjon og eksport av ørret falt fra 2013 til 2014. For ørretnæringen var omstillingen fra det russiske markedet krevende, og det tok tid å finne nye markeder. Mer ørret ble i 2014 og 2015 sendt til mindre markeder som Belarus, Japan og Polen, som alle hadde betydelig vekst etter importforbudet. Dette var likevel ikke nok til å forhindre et fall i eksporten i 2014. Eksportvolumet holdt seg under 2013-nivået også i 2015, før det tok seg opp i 2016.

Russland har opprettholdt importforbudet siden 2014. Det eksporteres i dag bare smolt og fiskefôr fra Norge til Russland ettersom disse produktene ikke er omfattet av importforbudet. Med dagens geopolitiske situasjon forventer vi at det russiske markedet vil forbli stengt for norsk sjømat fremover. Etter at Russland invaderte Ukraina i februar 2022, har det vært diskusjoner i flere vestlige land om hvorvidt det bør innføres sanksjoner som rammer russisk sjømateksport. Foreløpig har EU kun innført importforbud for enkelte sjømatprodukter, som kaviar og krepsdyr. Norge har fulgt EUs sanksjoner og innført et tilsvarende forbud. Storbritannia har varslet at de vil innføre høy straffetoll på russisk hvitfisk, men ikrafttredelse av tollene har latt vente på seg.

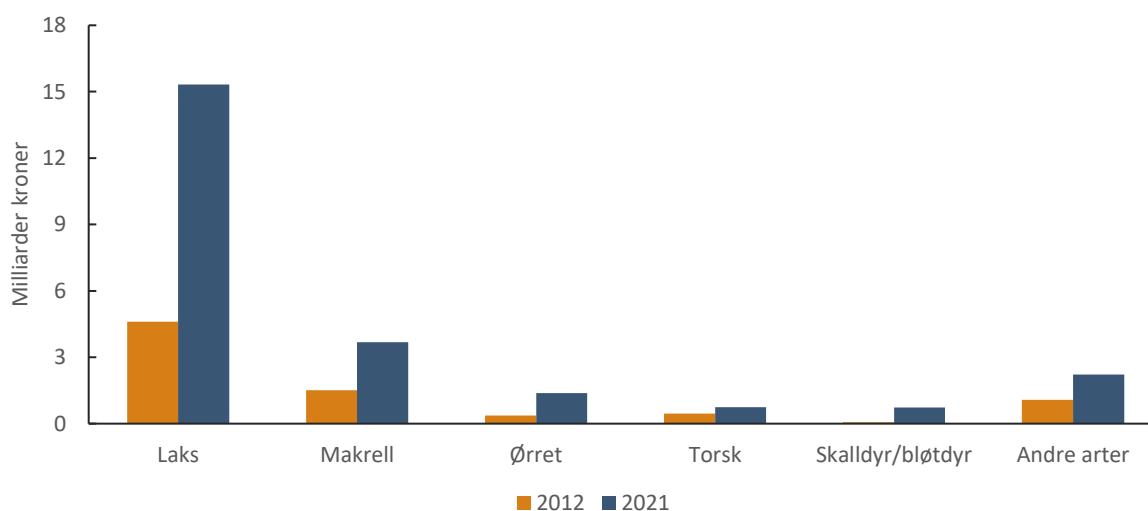
Norge har imidlertid fortsatt samarbeidet med Russland på noen viktige områder. Russiske selskaper har fortsatt anledning til å lande fisk ved enkelte havner i Norge, og samarbeidet om forvaltningen av de norsk-russiske bestandene er foreløpig opprettholdt.

Asia

Asia er det nest største kontinentet for norsk sjømat, etter Europa. I fjor ble det eksportert rett under 600 000 tonn sjømat til Asia til en verdi av 24 milliarder kroner. De siste ti årene har mengden sjømat som eksporteres til Asia økt med 45 prosent, mens verdien av sjømateksporten nesten har tredoblet seg. Eksporten øker både til etablerte markeder som Japan og Kina, og til nye og hurtigvoksende markeder som Sør-Korea, Thailand og Vietnam.

Figur 29 illustrerer hvordan eksporten til Asia fordeler seg på de største artene, og utviklingen i eksport av disse artene de siste ti årene.

Figur 29: Eksportverdi til Asia fordelt på største arter. 2012 og 2021. Kilde SSB

Laks er den største norske arten for eksport til Asia. Siden 2012 har mengden laks eksportert til kontinentet økt med 56 prosent. I samme periode har verdien fra lakseeksporten vokst fra under 5 milliarder kroner til over 15 milliarder kroner. Asia er dessuten det viktigste markedet for norsk makrell, og importerer nærmere 60 prosent av den norske makrellen. Ifølge Norges Sjømatråd foretrekker man i Asia den norske makrellen på grunn av det høye fettinnholdet og rik smak, og den konsumeres både grillet og i sushi.²² I tillegg eksporterer Norge andre arter som torsk, uer, ørret og krabber til kontinentet. Det siste tiåret har eksportmengden av andre arter enn laks økt med 105 000 tonn, tilsvarende en økning på 39 prosent.

Kina er den største importøren av norsk sjømat i Asia. I 2021 ble det eksportert sjømat til Kina for 4,9 milliarder kroner. Mye av makrellen som eksporteres til Kina blir foredlet før videre salg til Japan, men Kina er også verdens største konsummarked for sjømat, og ses av mange i sjømatnæringen på som markedet med størst vekstpotensial. Med årlig økonomisk vekst siden år 2000 på over 8 prosent²³, har stadig flere kinesere blitt løftet ut av fattigdom. Nå estimeres det at om lag halvparten av Kinas 1,4 milliarder innbyggere tilhører middelklassen.²⁴ Det forventes fortsatt økonomisk vekst, og den økende middelklassen – som øker sitt konsum av stort sett alle slags protein – utgjør et enormt potensial for blant annet høyverdi produkter som laks og skalldyr.

²² Norges sjømatråd, 08.04.21: <https://seafood.no/aktuelt/nyheter/makrellen-loftes-frem-i-sorost-asia/>

²³ Verdensbanken, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2021&locations=CN&start=2012&view=chart>

²⁴ Chinapower, <https://chinapower.csis.org/china-middle-class/>

Samtidig har Kina vist seg å være et marked der muligheten til å eksportere sjømat tidvis er utfordrende. Dette har bidratt til å begrense sjømateksporten. Norsk laks var i realiteten utestengt fra det kinesiske markedet i perioder mellom 2010 og 2018 da det bilaterale forholdet mellom Norge og Kina var på et frysepunkt. Kina har også et strengt system for import av sjømatprodukter, som er ressurskrevende både for eksportlandenes myndigheter og produsenter og eksportører av sjømat. I tillegg har det siden mars 2020 vært utfordrende logistikk til det kinesiske markedet, med stadig nye runder med nedstenginger for å forhindre smittespredning, tidvis redusert kapasitet på flyfrakt og økte fraktrater. Selv om markedspotensialet er stort, forventer vi at utfordringer knyttet til markedsadgang og medfølgende høy usikkerhet vil bidra til å dempe eksportveksten også fremover.

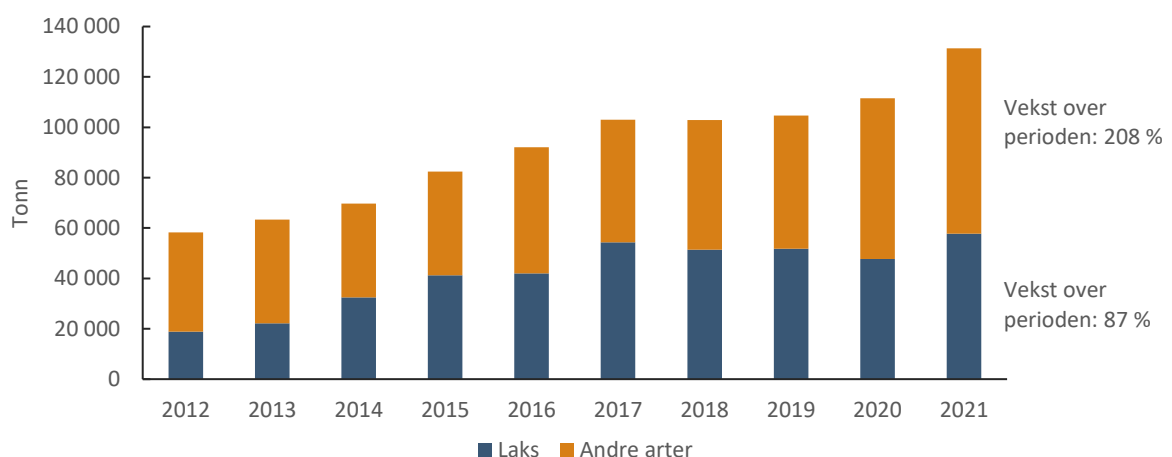
Japan og Sør-Korea er det andre og tredje største markedet for norsk sjømat i Asia. I 2021 ble det eksportert sjømat til Japan verdt 4,5 milliarder kroner. Japan har lenge vært det viktigste konsummarkedet for norsk makrell. Det siste tiåret har også eksporten av laks ført til vekst i det japanske markedet. I samme periode har sjømateksporten Sør-Korea opplevd en eksplosiv utvikling, med en økning fra 23 000 tonn i 2012 til 93 000 tonn i 2021. Eksportverdien har økt fra 460 millioner kroner til 4,1 milliarder. Dette gjør Sør-Korea til et av de viktigste vekstmarkedene for norsk sjømat.

Nord-Amerika

Nord- og Mellom-Amerika har vært den desidert raskest voksende verdensdelen for norsk sjømateksport det siste tiåret. I 2021 importerte Nord- og Mellom-Amerika åtte prosent av all norsk sjømat, mot fire prosent for ti år siden. I perioden har mengden sjømat som eksporteres til kontinentet doblet seg, mens eksportverdien er mer enn firedoblet.

Økningen i eksportvolum de siste ti årene er illustrert i Figur 30, **Feil! Fant ikke referanseilden**.som viser utviklingen fordelt på laks og andre arter.

Figur 30: Utvikling i eksportvolum til Nord- og Mellom-Amerika fordelt på laks og andre arter. 2012-2021. Kilde: SSB

Figuren viser at eksporten av laks har drevet økningen i eksportvolum, men også at eksporten av andre arter har økt betydelig. I 2021 ble det samlet eksportert 131 000 tonn norsk sjømat til Nord- og Mellom-Amerika verdt 9,5 milliarder kroner. Laks er den største arten og utgjør nærmere to tredjedeler av eksportverdien.

USA er det største markedet på det amerikanske kontinentet for norsk sjømat og importerer hele 80 prosent av sjømaten Norge sender til kontinentet. Med en eksportverdi i 2021 på 7,6 milliarder kroner er USA det fjerde største enkeltmarkedet for norsk sjømat, bare overgått av Polen, Danmark og Frankrike. De siste ti årene har eksporten til USA hatt en gjennomsnittlig årlig verdivekst på hele 20 prosent og en gjennomsnittlig årlig volumvekst på 10 pst.

Laks er lokomotivet for eksporten til USA. I 2021 utgjorde eksporten av laks nærmere 5,7 milliarder kroner, og siden 2012 er eksporten mer enn seksdoblet. I 2021 eksporterte Norge skalldyr for 600 millioner kroner og ørret for 550 millioner kroner, mens eksporten av disse artene var ubetydelig tilbake i 2012.

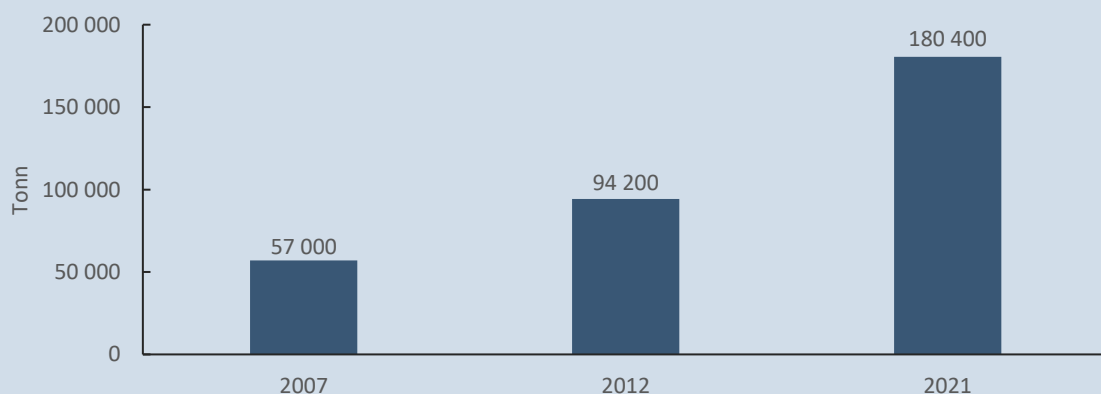
USA er verdens største importør av sjømat, men konkurransesituasjonen på det amerikanske markedet er tilspisset. USA importerer store mengder fersk laks fra både Chile og Canada, som begge er betydelig nærmere USA enn Norge.²⁵ USA er derfor et av få norske eksportmarkeder der fryst laksefilet er et større produkt enn fersk laks. USA er også en av verdens største importører av muslinger og krabber. Selv om USA har utviklet seg til å bli et hovedmarked for norsk eksport av snøkrabbe og kongekrabbe, er det Canada og tidligere også Russland som er de største opprinnelseslandene for krabbe som importeres i USA. For norsk sjømateksport ligger det et betydelig vekstpotensial i det amerikanske markedet dersom man evner å ta nye markedsandeler.

Analysebok: Flyfrakt av fisk

Den økte mengden sjømat til Asia og Amerika har brakt med seg en stor økning i mengden sjømat som fraktes med fly. De siste femten årene er mengden sjømat som transporteres med fly direkte fra Norge tredoblet. I tillegg kommer sjømat som fraktes til flyplasser i utlandet for videre flyfrakt til sluttmarkedene.

Det er i hovedsak laks og noe levende krabbe som eksporteres med flyfrakt til oversjøiske markeder, ettersom disse produktene er svært tidssensitive. Asia importerer hele 90 prosent av sjømaten som går med fly fra Norge, mens USA importerer 7 prosent.

Figur 31: Utviklingen i bruk av flyfrakt for sjømat. Kilde: SSB

²⁵ FAO, *Globefish highlights, 2021*: <https://www.fao.org/3/cc1350en/cc1350en.pdf>

3 Ringvirkninger av sjømatnæringen

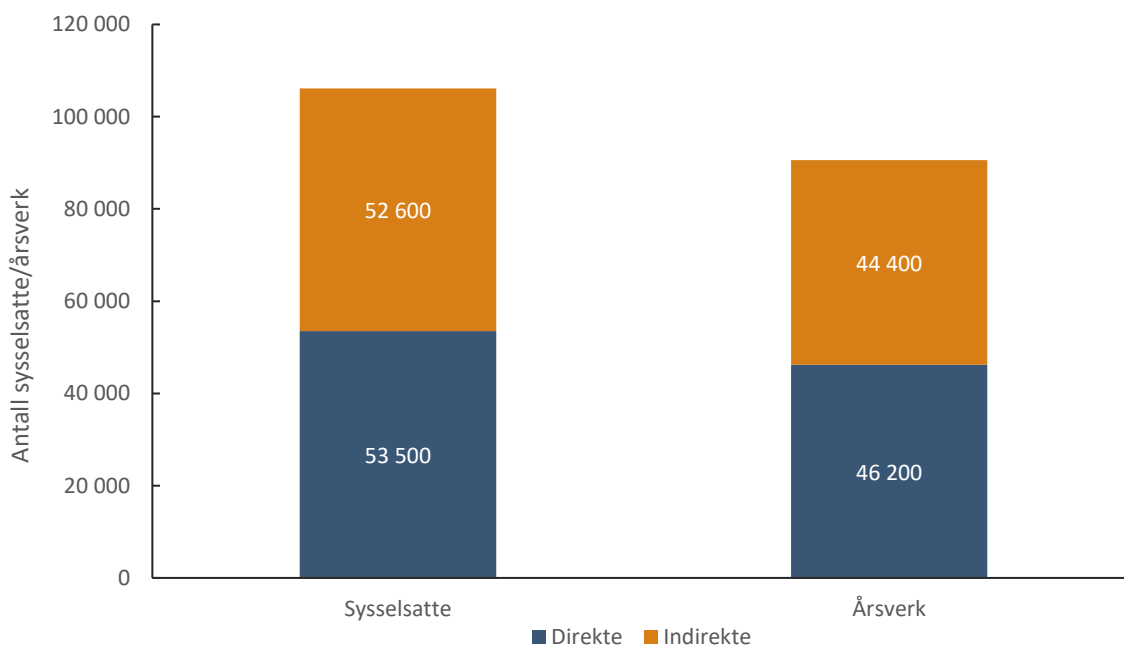
I dette kapitlet redegjør vi for sjømatnæringens samlede betydning for verdiskaping, sysselsetting og skatt for norsk økonomi som helhet. For å beregne dette regner vi med aktivitet som genereres i hele verdikjeden til sjømatnæringen samt hos leverandører til alle leddene i verdikjeden. Analysene viser at sjømatnæringens aktivitet understøttet hele 87 700 årsverk i 2020. Næringen hadde verdiskapingseffekter på 120 milliarder kroner, noe som resulterte i en samlet skatteeffekt på om lag 34 milliarder kroner.

3.1 Hvor mange sysselsatte sjømatnæringen i 2021?

De samlede ringvirkningene fra aktiviteten i sjømatnæringen i 2021 er beregnet til om lag 90 500 årsverk²⁶ eller om lag 106 000 sysselsatte. Mens sysselsetting er summen av alle stillinger, også deltidsstillinger, har vi ved beregning av årsverk omregnet total sysselsetting til heltidsstillinger.

Våre anslag på sysselsetting fra aktiviteten i sjømatnæringen tilsvarer rundt fem prosent av den samlede norske sysselsetting i privat sektor. Som vist i Figur 32 under jobbet 53 500 i sjømatnæringen, inkludert spesialiserte leverandører (direkte effekter), mens våre beregninger viser en effekt på 52 600 hos mer generelle leverandører til næringen (indirekte effekter).

Figur 32: Samlede sysselsettingseffekter (inkl. ringvirkninger) i sjømatnæringen i 2021. Kilde: Menon Economics

De direkte sysselsettingseffektene har gått opp fra 47 600 i 2020, mens de indirekte effektene har gått opp fra 46 000. Samlet sett betyr dette en oppgang i sysselsettingseffekter fra sjømatnæringen på rundt 13 000, tilsvarende 9 000 årsverk.

²⁶ I store deler av rapporten opererer vi med sysselsetting i stedet for årsverk. Dette er valgt fordi det er mindre usikkerhet i resultatene for sysselsetting, samtidig som sysselsetting er enklere enn årsverk å sammenligne med andre næringer og regional sysselsetting. Hvis man ønsker omregning er den gjennomsnittlige omregningsfaktor (som det kommer frem av Figur) på om lag 0,87, men denne varierer fra næring til næring. I sjømatnæringen er den på 0,85.

En kort gjennomgang av ringvirkningsmodellen

Aktiviteten i ulike næringer i økonomien er tett bundet sammen. Det betyr at en endring i etterspørselen fra en næring vil påvirke aktiviteten i andre næringer og dermed påvirke norsk sysselsetting, verdiskaping og skatteinngang. Vi kvantifiserer disse effektene for sjømatnæringen ved hjelp av en ringvirkningsanalyse.

Modellen vi bruker i denne rapporten tar utgangspunkt i de enkelte bedrifter i sjømatnæringen, som vi har regnskapsdata på. Direkte verdiskaping og sysselsetting blir dermed målt svært presist. Selve ringvirkningsanalysen begynner med at modellen beregner bedriftens vare- og tjenesteforbruk for alle bedrifter. Dette gjøres ved å trekke (netto) verdiskaping fra bedriftens omsetning. For rundt 30 prosent av bedriftene (målt etter omsetning) har vi hentet inn leverandørdata. Med andre ord vet vi akkurat hvilke sektorer og i hvilke kommuner disse bedriftene kjøper varer og tjenester fra. Samtidig oppgis det i leverandørdataene hvor stor andel av vare- og tjenestekjøpene som kommer fra henholdsvis import, konserninterne kjøp og kjøp fra andre bedrifter i sjømatnæringen. Alle disse tre størrelser er helt sentrale for modellen, da disse ikke danner grunnlag for ringvirkninger. Det er altså bare norske vare- og tjenestekjøp fra bedrifter som resulterer i sysselsetting og verdiskaping andre steder i økonomien som regnes med. Også for bedriftene der vi ikke har leveransedata er modellen betydelig mer presis enn en tradisjonell ringvirkningsanalyse.

For bedriftene vi ikke har leverandørdata på finner modellen andre bedrifter som ligner mest mulig på bedriften uten leverandørdata og bruker sektorfordelingen av leverandørdata for de sammenlignbare bedrifter. Dette betyr altså at modellen i noen grad klarer å ta høyde for forskjellige leveransestrukturer mellom eksempelvis akvakulturnæringen og leverandørnæringen, også selv om vi ikke har leverandørdata på bedriften. Også for disse bedriftene fjerner vi import, konserninterne kjøp og kjøp fra andre bedrifter i sjømatnæringen for å unngå dobbelttelling. Når vi når ned i 3. ledd av analysen begynner analysen å ligne mer på en tradisjonell ringvirkningsanalyse der SSBs kryssløp – en tabell som viser leveranser mellom 64 norske næringer – danner grunnlaget for videre beregninger. Den eneste justeringen vi gjør i denne delen av analysen er å fjerne alle næringers salg til de næringene vi allerede har dekket i sjømatpopulasjonen, for også her å unngå dobbelttelling.

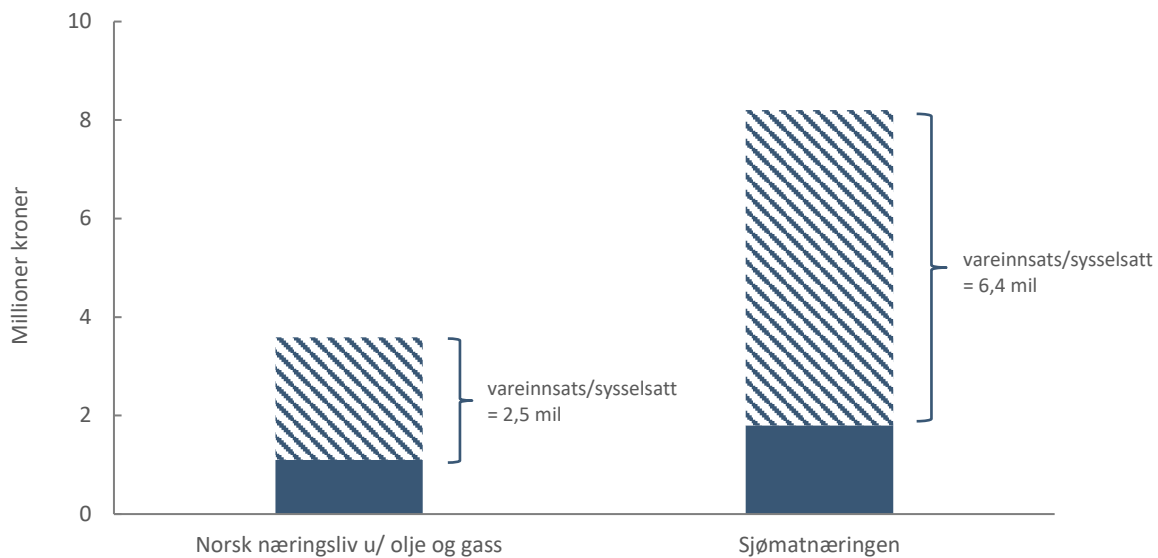
For hvert ledd der vi ikke har faktiske bedrifts- eller leverandørdata, bruker vi en geografisk handelsmodul til å fordele effektene utover kommunene. Modulen bruker størrelsen av næringer i alle norske kommuner, samt avstand mellom alle kommunepar til å estimere hvor stor en andel av samlede vare- og tjenestekjøp fra en gitt næring i en gitt kommune kommer fra alle andre norske kommuner.

Det tekniske vedlegget til denne rapporten gjennomgår hele ringvirkningsmodellen og tilleggsmoduler i noe mer detalj.

Man skal være litt oppmerksom når man tolker oppsplittingen i direkte og indirekte effekter i denne analysen. Vanligvis tolkes de direkte sysselsettings- og verdiskapingseffektene som effekter i selve næringen, mens alle indirekte effekter kommer hos leverandører. I denne analysen er det imidlertid en del bedrifter i sjømatpopulasjonen som leverer til hverandre (eksempelvis oppdrett til fiskeindustri, og flåte til industri og noen ganger også til selvstendige eksportører).²⁷ Dette gjør samtidig at det er vanskelig å tilskrive de indirekte effekter en enkelt hovedgruppe. Hvis eksempelvis en oppdrettsbedrift kjøper en brønnbåt av en maritim bedrift som videre kjøper advokattjenester, skal man da tilskrive effektene hos advokaten til oppdrettsbedriften eller den maritime bedriften? Den mest ryddige tolkning er at direkte effekter er sysselsetting i næringen, mens de indirekte effekter er de de sysselsettingseffekter fra sjømatnæringens økonomiske aktivitet som skapes i bedrifter som vi ikke har inkludert i populasjonen vår.

Ringvirkninger genereres når bedrifter kjøper varer og tjenester hos andre norske bedrifter. Forholdet mellom direkte og indirekte sysselsettingseffekter vil altså bestemmes av hvor store vare- og tjenestekjøp bedriften har per antall sysselsatte. Figur 3333 viser hvor stor omsetning, herunder vare- og tjenestekjøp, sjømatnæringen har relativt til resten av norsk næringsliv. Den skraverte delen av søylene viser andelen av omsetningen per sysselsatt som kan tilskrives vareinnsats.

Figur 33: Omsetning per sysselsatt i sjømatnæringen og norsk næringsliv generelt. Kilde: Menon Economics

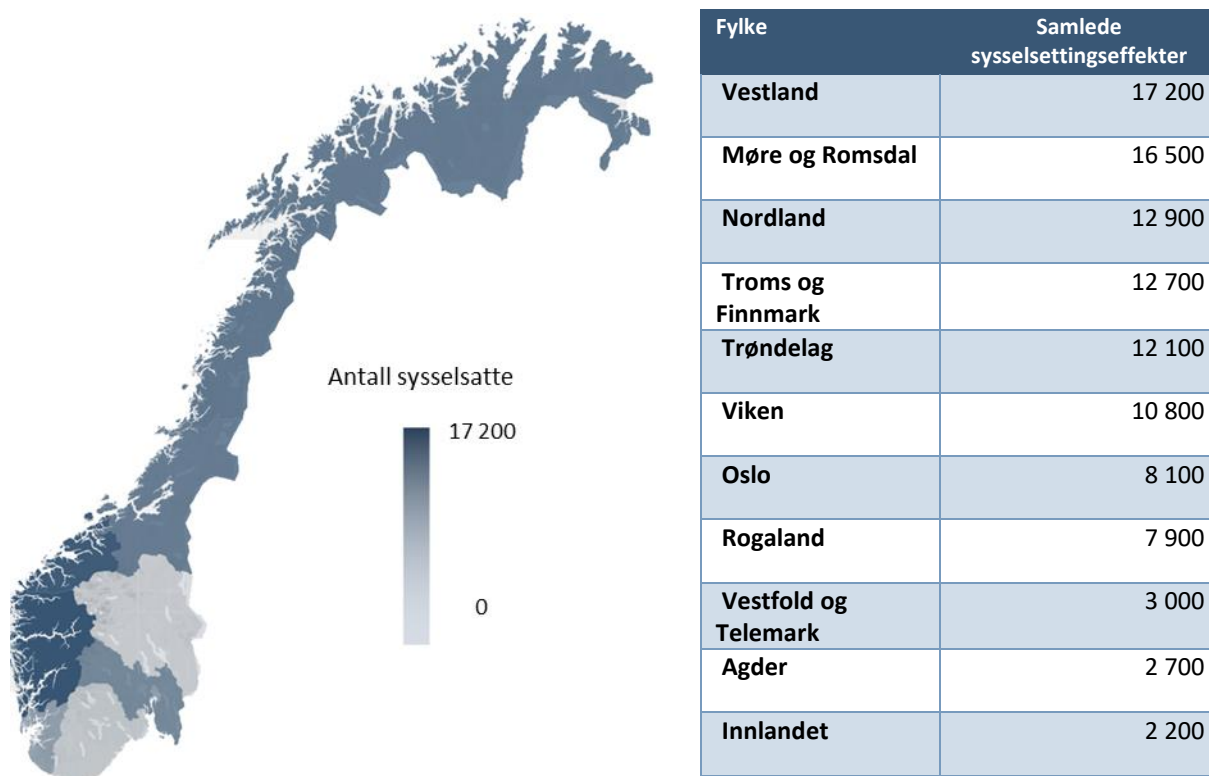
Mens det i snitt er 2,5 millioner kroner i vareinnsats per sysselsatt i norsk næringsliv er dette tallet hele 6,4 millioner kroner for sjømatnæringen, og dette er noe av forklaringen på den høye andelen indirekte effekter, selv om mye av varekjøpene er sjømat som selges videre med lite bearbeiding, og dermed blir tatt ut av våre modeller for å unngå dobbelttelling. Sammenlignet med 2020 har vare- og tjenestekjøp per ansatt økt fra 6,2 millioner for sjømatnæringen, noe som bidrar til å øke de indirekte sysselsettingseffektene.

²⁷ Se i øvrig metodisk vedlegg for hvordan vi unngår dobbelttelling av kryssløyper i analysen.

3.1.1 Geografisk spredning av sysselsettingseffektene

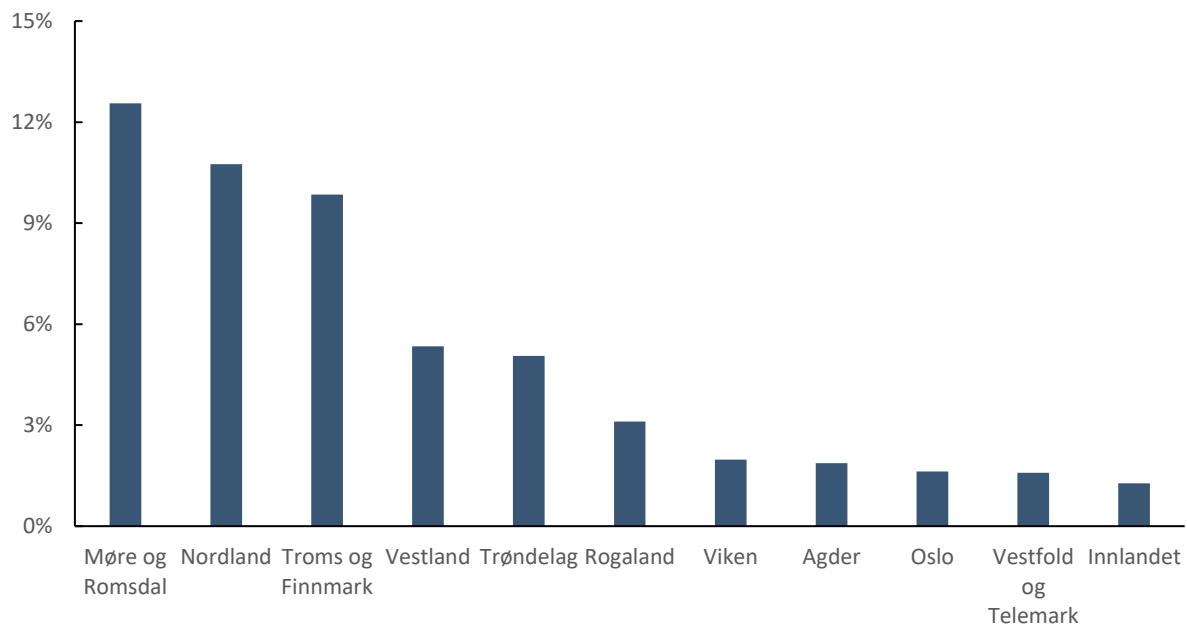
Som vist i kapittel 2.4 er store deler av norsk sjømatnæring lokalisert på Vestlandet og i Nord-Norge. Dette gjelder også når vi ser på de samlede sysselsettingseffektene i ringvirkningsanalysen. Disse fordeler seg som vist i Tabell 2. Vestland har over 17 000 sysselsatte, Møre & Romsdal over 16 000, mens Troms og Finnmark, Trøndelag og Nordland har mellom 12 000 og 13 000. Viken og Oslo har også stor sysselsetting fra sjømatnæringen i absolutte tall. Alle tallene inkluderer både direkte og indirekte sysselsatte.

Tabell 2: Samlede sysselsettingseffekter (inkl. ringvirkninger) fordelt på fylker i 2021. Kilde: Menon Economics

I Figur 34 viser vi sysselsettingseffektene som andel av privat sysselsetting i fylkene i Norge. Dette tegner et tydelig bilde av at sjømatnæringen utgjør en viktig del av næringslivet for kystfylkene Møre og Romsdal, Nordland og Troms og Finnmark.

Figur 34: Sysselsettingseffekter fra sjømatnæringen som andel av samlet sysselsetting i privat næringsliv i 2021. Kilde: Menon Economics

I Møre og Romsdal og i Troms og Finnmark utgjør de samlede sysselsettingseffekter av næringen hele 13 prosent, mens det i Nordland utgjør 11 prosent av samlet sysselsetting. De samlede sysselsettingseffektene i kystfylkene kommer i stor grad fra bedrifter i sjømatnæringens verdikjede, mens andre fylker som eksempelvis Agder og Innlandet i høyere grad finner sine effekter blant leverandørene til næringen. De sysselsatte i disse fylkene vil altså i høyere grad være ansatt i detaljhandelen, banker, renhold, regnskapskontorer og mye annet. Det er viktig å poengtere at mens de direkte effekter er svært presise, er de indirekte effekter basert på modellberegninger. Dette gjør at det uunngåelig vil være usikkerhet i beregningene, som vokser jo flere ledd man kommer bort fra aktiviteten i selve verdikjeden. Det er imidlertid også lengst ute i leverandørleddene at de samlede effekter er minst, og dermed er det grunn til å anta at modellen overordnet sett gir et informativt bilde av den geografiske fordelingen av sjømatnæringen.

Dykker man enda dypere inn i geografien ser vi at andelen av samlet sysselsetting er betydelig for enkelte kommuner. I Tabell 3 ses de ti mest sjømatintensive kommunene, rangert etter viktigheten av sjømatnæringen målt i sysselsetting.

Tabell 3: Topp-10 kommuner rangert etter sysselsettingseffekter (inkl. ringvirkninger) som andel av privat sysselsetting i kommunen. Kilde: Menon Economics

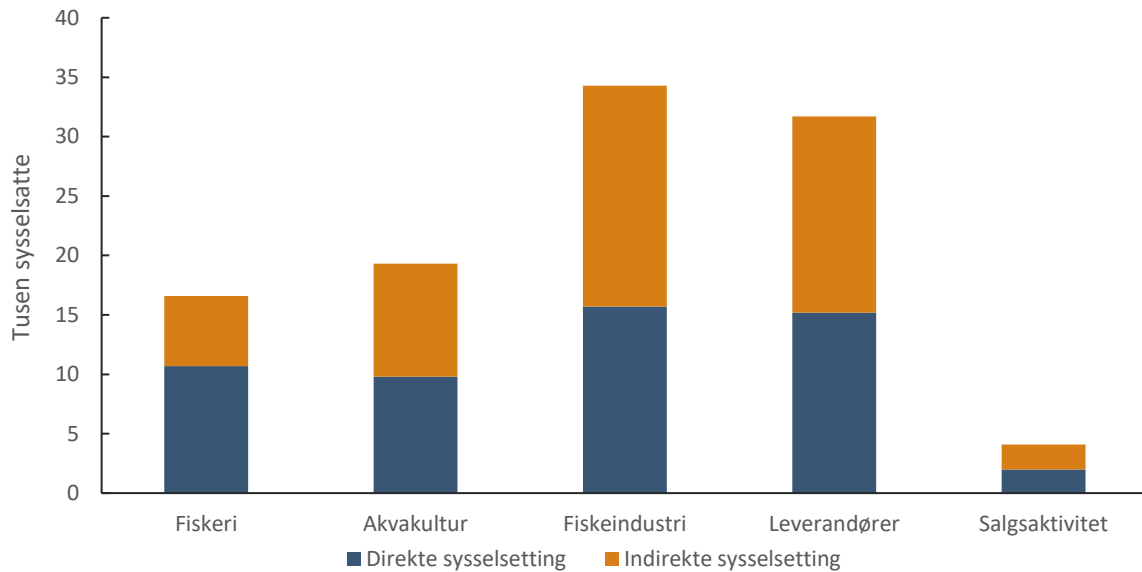
Nasjonal rangering	Kommune	Andel av privat sysselsetting
1	Frøya	+65%
2	Røst	+65%
3	Værøy	+65%
4	Båtsfjord	+65%
5	Træna	50%-60%
6	Dønna	50%-60%
7	Flatanger	50%-60%
8	Måsøy	50%-60%
9	Rødøy	50%-60%
10	Lurøy	50%-60%

For åtte av disse kommunene er over 50 prosent av samlet sysselsetting i kommunen knyttet til sjømatnæringen (inkludert ringvirkninger). Andelen av kommuner som har over 50 prosent av sin sysselsetting knyttet direkte eller indirekte til sjømatnæringen har økt de to siste årene. Alle kommuner på listen er kommuner med en liten samlet arbeidsstyrke, noe som ytterligere forsterker det faktum at sjømatbedriftene og deres lokale etterspørsel er helt essensiell for det lokale næringslivet.

3.1.2 Ringvirkninger fra de ulike deler av næringen

Andelen av indirekte effekter som kan tilskrives de ulike delene av næringen varierer betydelig. I Figur 35 vises fordeling av de direkte og indirekte sysselsettingsvirkninger fordelt på hovedgruppene.

Figur 35: Samlede sysselsettingseffekter (inkl. ringvirkninger) av sjømatnæringsaktivitet i 2021. Fordelt på hovedgrupper. Kilde: Menon Economics

De samlede ringvirkninger er størst for fiskeindustri (inklusive slakting og foredling av laks, samt produksjon av fôr), som samlet sett har sysselsettingseffekter på nesten 35 000 sysselsatte. Våre modellberegninger peker også på betydelige effekter hos Leverandører, på over 31 700 sysselsatte. For fiskeri er sysselsettingseffektene på 16 600, mens de for akvakultur er de om lag 19 000. Fra Figur går det frem at det er forskjeller på forholdet mellom de direkte og indirekte effekter for de ulike hovedgruppene i næringen. Fiskeindustri og Leverandører er de grupper hvor vi ser størst ringvirkninger, både i absolutt forstand og i forhold til omsetningen. Både Fiskeindustri og Leverandører har store ringvirkninger i forhold til omsetningen, mens salgsaktiviteten er preget av stor omsetning per ansatt og små vare- og tjenestekjøp i forhold til omsetningen. Fiskeflåten og oppdretterne har på sin side stor verdiskaping, og dermed små ringvirkninger i forhold til omsetningen.

Som tidligere nevnt er det viktig å være klar over at den indirekte sysselsettingen vist i Figur har en tolkning som skiller seg en del fra andre ringvirkningsanalyser. Vår leverandør-kategori består av leverandører som har mer enn 50 % av sin omsetning til fiskeri og havbruk. Disse omtales noen steder som spesialiserte leverandører. Det er da viktig å legge merke til at ringvirkningene fra for eksempel fiskeri finnes to steder i figuren: først som indirekte virkninger fra fiskeri, dernest som kjøp fra leverandørkategorien (og leverandørenes ringvirkninger igjen). De indirekte effektene fanger opp ringvirkningene fra hovedgruppen, når man ser bort fra alle salg internt i sjømatnæringen. Siden vi analyserer alle hovedgruppene simultant ville dette imidlertid ha ført til at vi talte de sysselsatte i leverandørnæringen to ganger. *Uten Leverandører som egen kategori ville altså indirekte sysselsetting knyttet til fiskeri, akvakultur, fiskeindustri og salgsaktivitet ha vært noe større, men samlet sett mindre enn de virkningene vi nå ser i Leverandører. Dette skyldes at vi ved å ta med Leverandører som egen gruppe fanger opp investeringene i næringen, som ellers ikke fanges opp i ringvirkningsanalyser.*

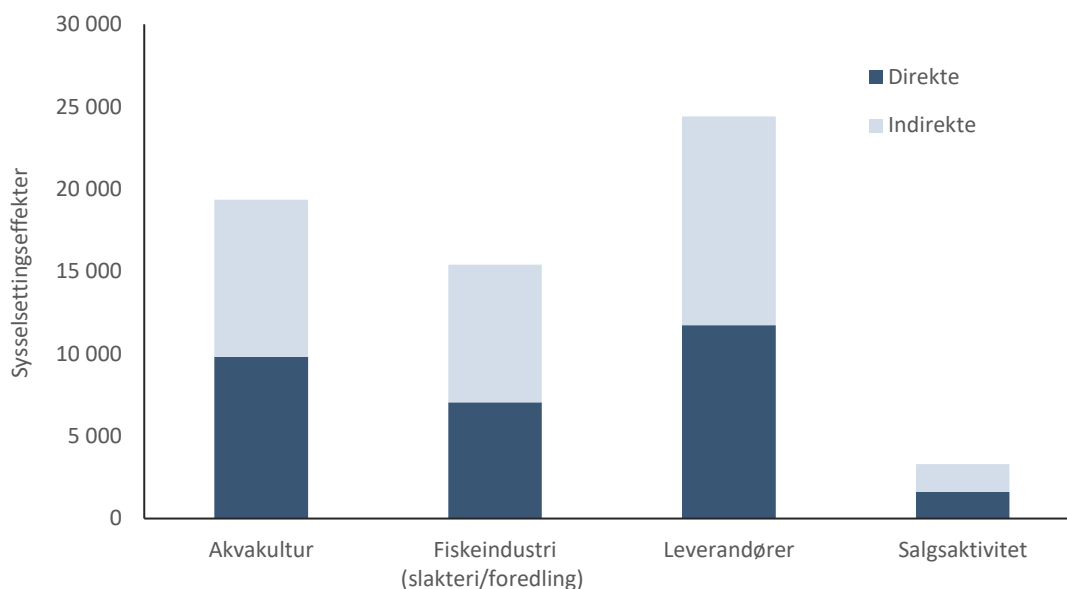
Som beskrevet i vedlegget til denne rapporten innhenter vi leverandørdata for svært mange bedrifter. Likevel opplever vi at resultatene er sensitive for hvordan vi generaliserer fra de bedriftene vi har leverandørdata på, til de vi ikke har. Det er spesielt i salgsleddet at det er usikkerhet knyttet til størrelsen på ringvirkningene. Dette skyldes ulik innkjøpsstruktur i flere av konsernene, hvor man hos noen plasserer transportkostnader i salgsleddet, mens andre plasserer den i industrien. Resultatene er dessuten sensitive for om man bruker et vektet

snitt (der de store bedrifter får størst vekt) eller uvektet (der store og små bedrifter vektet like mye) når man generaliserer til bedrifter vi ikke har faktiske leverandørdata på. Vi bruker et vektet snitt.

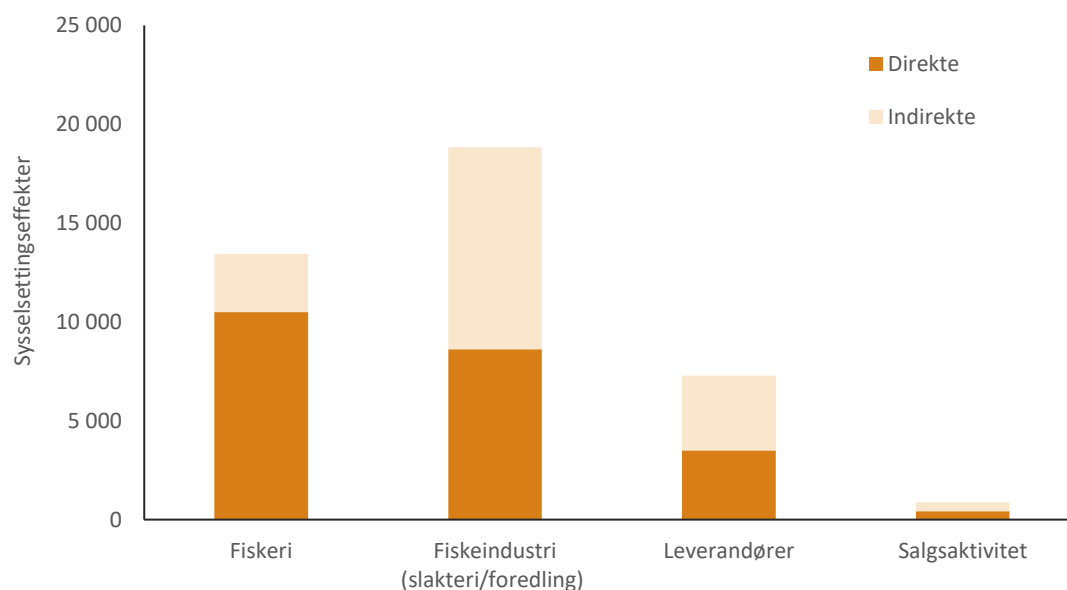
3.1.3 Sysselsettingseffekter av fiskeri og akvakultur

Basert på NORCE sin database over alle sjømatbedrifter har vi forsøkt å vurdere andelen av sysselsettingseffektene i de ulike næringene som kan tilskrives akvakultur og hvor mye som tilskrives fiskeri. Vi fordeler både den direkte og den indirekte sysselsettingen basert på den fremkomne andelen. Resultatene av denne øvelsen er vist i figurene under.

Figur 36. Samlede sysselsettingseffekter fra *akvakultur*. Fordelt på hovedgruppe. Kilde: Menon Economics, Norge

Figur 37. Samlede sysselsettingseffekter fra *fiskeri*. Fordelt på hovedgruppe. Kilde: Menon Economics, Norge

Mens det i fiskeindustriledet er nokså jevnt fordelt mellom fiskeri (tett på 19 000 sysselsatte) og akvakultur (15 500 sysselsatte), er om lag 80 prosent av sysselsettingen i leverandørindustrien og salgsaktiviteten knyttet til akvakultur. Den store andelen leveranser til akvakultur skyldes blant annet at oppdrettsnæringen har valgt å kjøpe mange tjenester heller enn å bygge opp funksjoner knyttet til forebygging og behandling av lakselus, brønnbåt, notvask osv. Den samlede sysselsettingen fra akvakultur er estimert til 62 500, tilsvarende 60 prosent av sjømatnæringens samlede sysselsettingseffekter, mens det er estimert 43 600 sysselsatte i fiske og fangst.

Mens vi i akvakulturnæringen ser at det skapes omtrent like mange arbeidsplasser i den indirekte virksomheten som i den direkte virksomheten, er ringvirkningene i fiskeriene mye mindre. I fiskeriene utgjør de indirekte virkningene mindre enn 30 prosent av de direkte virkningene. Fiskeriene høster av ville ressurser, og kjøper dermed mindre av andre innsatsfaktorer enn det oppdrett og industriledet gjør.

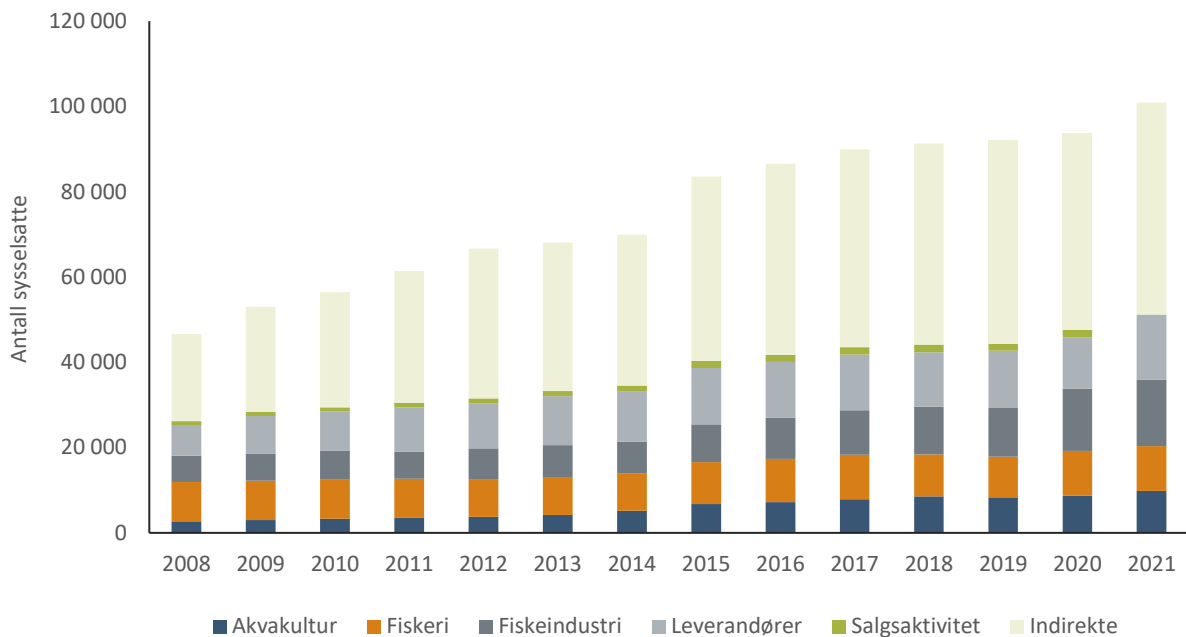
3.1.4 Historisk utvikling

Sjømatnæringen har blitt stadig viktigere for sysselsettingen i Norge de siste årene. Figur 38 viser vårt anslag på utviklingen i historiske sysselsettingseffekter. Vi anslår at det har vært en forholdsvis jevn årlig vekst, men med et betydelig hopp fra 2014 til 2015. Sett samlet har den årlige veksten i sysselsettingseffekter vært på rundt 6,6 prosent siden 2008.

Ulempen ved vår metode med innsamling av innkjøpsdata fra næringen, som vi vurderer å gi mer korrekte resultater, er at resultatene er vanskelige å sammenligne med årene før vi begynte vår innsamling av data (2019). Det er ikke mulig å hente avanserte innkjøpsdata fra store aktører i sjømatnæringen for hvert år tilbake i tid. Vi har derfor brukt tall fra nasjonalregnskapet til å isolere kjernedelen av sjømatnæringen («Fiske, fangst og akvakultur»). Videre har vi beregnet ringvirkninger av denne, noe som videre har informert oss om endringer i forholdet mellom direkte sysselsetting og indirekte ringvirkningseffekter.²⁸

²⁸ Her antar vi altså at utviklingen i forhold som omsetning per sysselsatt, import og andre leveransestrukturer i industrien, leverandørnæringen og salgsbedriftene følger den i hovedgruppene fiske og fangst.

Figur 38: Anslag på historiske sysselsettingseffekter. 2008-2021.²⁹ Kilde: Menon Economics

Det går frem av Figur 38 at de samlede sysselsettingseffekter har steget hvert år i analyseperioden. Det har blitt flere ansatte i hovedgruppene, samtidig som også de indirekte sysselsettingseffekter har økt. Figuren ovenfor viser at de indirekte effekter har økt mer enn de direkte effekter. Mens de indirekte sysselsettingseffekter utgjorde om lag 45 prosent i 2008, utgjorde de nærmere 50 prosent i 2021. Dette forholdet drives av en rekke faktorer, deriblant importandelen, verdiskapingens andel av omsetningen og omsetning per ansatt. For sjømatnæringen har både importandelen og verdiskapingsandelen økt, noe som isolert sett skulle tilsi en nedgang i de indirekte effekter som andel av de samlede sysselsettingseffekter. Dette blir imidlertid mer enn gjort opp for av en kraftig vekst i omsetning per ansatt i næringen. Definert i nasjonalregnskapet har dette tallet økt fra 2 millioner kroner i 2008 til rundt 6 millioner i 2017. Det er spesielt akvakultur som har vært driveren bak denne utviklingen, med økt outsourcing av røkernes funksjoner, knyttet til blant annet notspyling, forebygging og behandling av lus, samt store investeringer både i smoltproduksjon og matfiskanlegg.

3.2 Verdiskaping

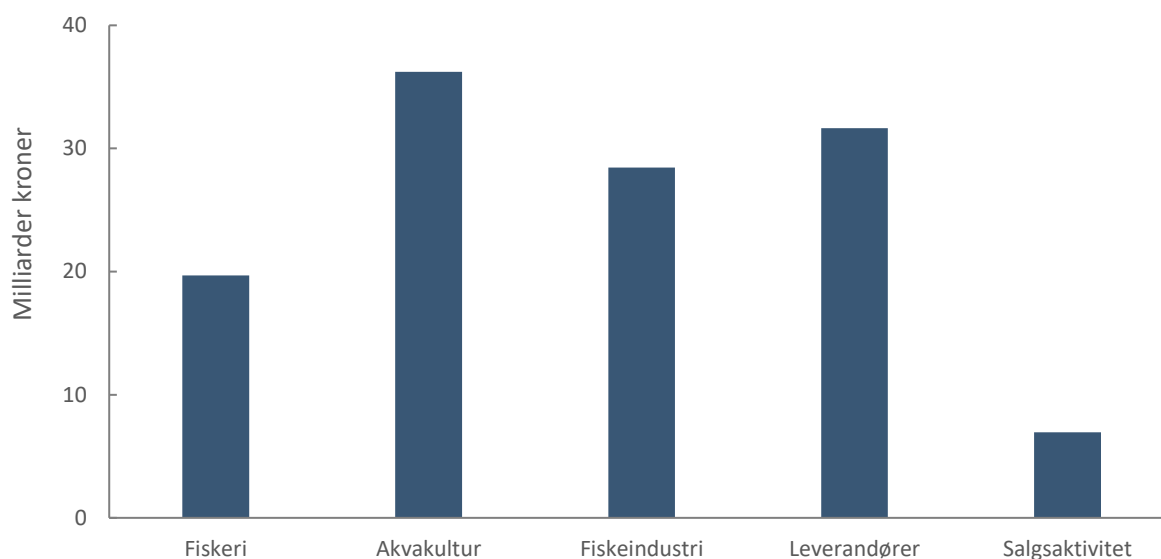
I tillegg til å legge grunnlaget for sysselsetting, genererer sjømatnæringen også verdiskaping utover verdikjeden gjennom sine vare- og tjenestekjøp. **Våre analyser viser at det i 2021 ble generert netto verdiskaping i overkant av 120 milliarder kroner³⁰ i sjømatnæringen og relaterte næringer.** Dette tilsvarer en oppgang på rundt 10 milliarder kroner siden 2020, som i all hovedsak drives av økt aktivitet og økte priser i akvakulturnæringen. Den norske verdiskapingsandelen (verdiskapingens andel av omsetning i næringen) er på rett under 40 prosent. Dette er noe lavere enn i de fleste ringvirkningsanalyser og skyldes blant annet at det innen sjømat er stor næringsintern handel (som vi trekker ut for ikke å få dobbelttelling når den samme fisken omsettes flere ganger). Dette er beskrevet nærmere i Vedlegg 2.

²⁹ De indirekte effekter er bare beregnet for 2019 og 2020. For historiske data har vi estimert de indirekte effekter basert på forholdstall.

³⁰ Netto verdiskaping tar hensyn til av- og nedskrivninger i utregningen av verdiskaping. Netto verdiskaping svarer altså til det engelske EBIT (mens brutto verdiskaping tilsvarer EBITDA). Dette brukes for ikke å telle investeringene dobbelt.

Verdiskapingen fordeler seg på hovedgruppene i sjømatnæringen som vist nedenfor:

Figur 39: Samlede verdiskapingseffekter (inkl. ringvirkninger) fordelt på hovedgrupper. Kilde: Menon Economics

Av figuren går det frem at rundt 30 prosent av den samlede verdiskaping, om lag 36 milliarder kroner, kommer fra akvakultur eller de indirekte ringvirkninger fra akvakultur. Dette tallet lå nærmere 15 prosent i 2020, men var 30 prosent i 2019. I tillegg vil en overvekt av leverandørindustriens verdiskaping på 32 milliarder komme fra leveranser til akvakultur. Fiskeindustrien, inklusive lakseslakterier³¹, la grunnlag for en verdiskaping på rundt 28 milliarder kroner i 2021. For fiskeri er verdiskapingen beregnet til snaut 20 milliarder kroner.³²

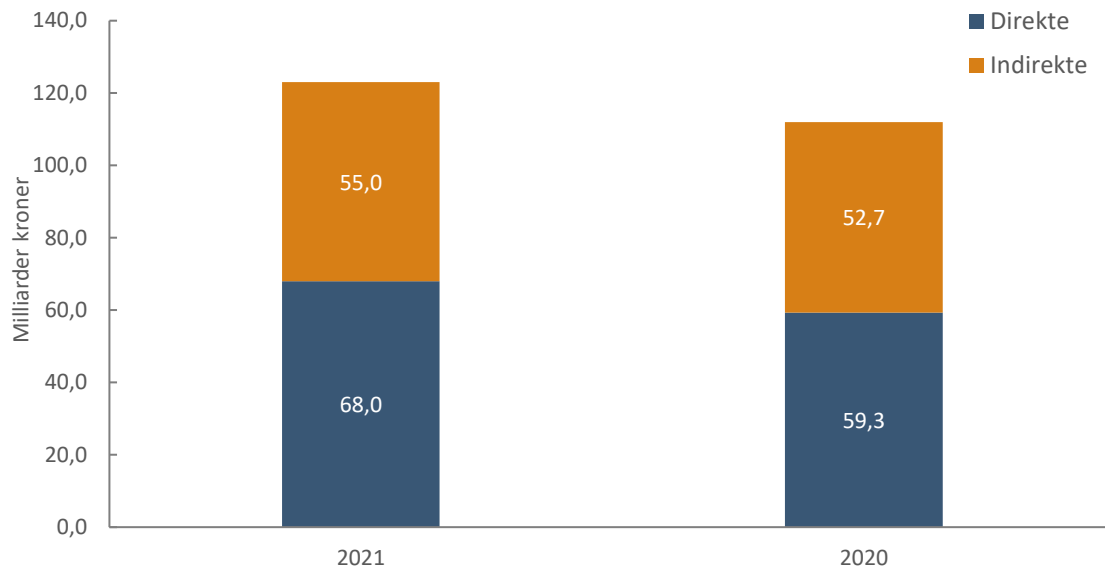
3.2.1 Verdiskaping og arbeidsproduktivitet

I Figur 40 ser vi på de samlede verdiskapingseffekter fordelt på direkte og indirekte effekter.

³¹ I SSBs data inneholder lakseselskapenes regnskapstall både oppdrettsvirksomhet og slakterier. For integrerte lakseselskaper har vi for å få riktig fordeling mellom oppdrettsvirksomhet og slakterier beregnet verdiskaping i slakteriene (med en verdiskaping per årsverk på linje med selvstendige slakterier) og så fordelt øvrig verdiskaping på Akvakultur. Uten denne korrigeringen ville beregnet verdiskaping i fiskeindustrien blitt 2,5 mrd. for høyt.

³² Siden verdiskapingen også inkluderer ringvirkninger knyttet til investeringer vil verdiskapingen kunne bli stor i forhold til omsetningen i sektoren. Dette er spesielt synlig for flåten, hvor verdiskapingen er nesten like stor som førstehåndsomsetningen. Verdistigning på omsatte fartøy og rettigheter bidra også til denne verdiskapingen, i tillegg til at kategorien inneholder et fåtall bedrifter hvis aktivitet omfatter mottak og foredling.

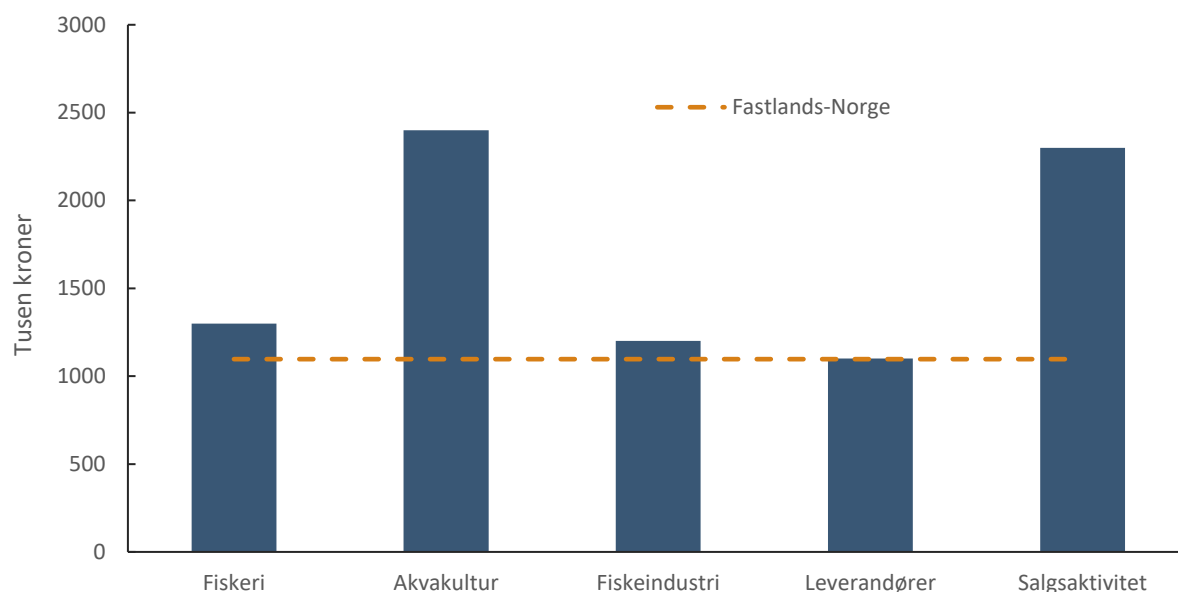
Figur 40: Verdiskapingseffekter (inkl. ringvirkninger) fra sjømatnæringen i 2020 og 2021. Kilde: Menon Economics

Etter et fall i verdiskapingseffektene fra 2019 til 2020, ser vi igjen en oppgang i 2021. Den direkte verdiskaping har økt med 8,7 milliarder kroner, mens den indirekte verdiskaping har steget med rundt 1,2 milliarder kroner. Dette har gitt en netto økning i samlede verdiskapingseffekter på 10 milliarder kroner.

Mens det for sysselsettingen var de indirekte effektene som var klart størst, er det for verdiskapingen de direkte effekter som er størst. Dette forteller oss noe viktig om forholdet mellom verdiskaping og sysselsetting i sjømatnæringen kontra i de tilstøtende leverandørnæringene. Verdiskaping per sysselsatt er høyere i fiskeriene, og spesielt i oppdrett, enn i fiskeindustrien og leverandørnæringene. Verdiskapingen per ansatt i næringens ulike deler av sjømatnæringen er vist i figuren under.

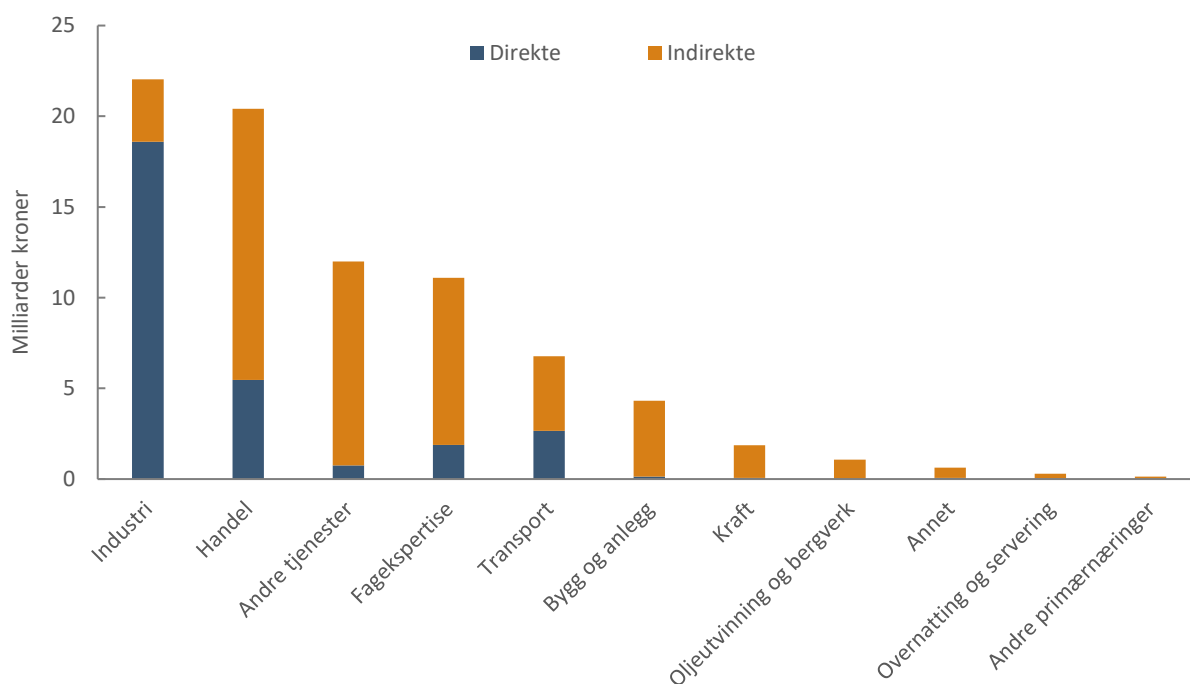
Figur 41. Arbeidsproduktivitet (verdiskaping per ansatt) for de ulike delene av sjømatnæringen. Kilde: Menon Economics

3.2.2 Verdiskaping fordelt på sektorer

De indirekte effektene fra aktivitetene i sjømatnæringen spres gjennom næringens innkjøp over mange sektorer, som vist i figuren under.

Figur 42: Verdiskapingseffekter (inkl. ringvirkninger) fordelt på sektorer. Kategorien «Sjømat» er utelatt fra figuren. 2021. Kilde: Menon Economics

Figur 42 viser at ringvirkningene er spredt bredt ut over det norske næringslivet. Kategorien «Industri» er største målt på direkte effekter, siden denne kategorien inneholder produksjon av utstyr og annet til blant annet fiskeri,

oppdrett, brønnbåter osv. For de indirekte effekter er spredningen noe større. Her domineres de samlede effekter av handel, noe som er typisk i ringvirkingsanalyser. Handel er bredt definert og inneholder alle typer av varehandel. Samtidig er det også store effekter i kategorien «Fagekspertise» som blant annet inneholder konsulenttjenester, juridiske tjenester, revisjon osv. Videre ser vi store effekter innen transport, som inneholder land-, sjø- og luftfrakt av sjømat.

3.3 Skatteeffekter

All økonomisk aktivitet genererer skattebetaling, som i sin tur er det som understøtter produksjonen av velferd. I denne rapporten har vi estimert størrelsen av selskapsskatten og skatt på personinntekt som understøttes av aktiviteten i sjømatnæringen. **Vi finner at de samlede skatteeffekter i 2021 er på om lag 34 milliarder kroner,** en økning fra rundt 30 milliarder kroner i 2020. Økningen er drevet av flere ansatte og høyere driftsresultat, og dermed skatt. Norges samlede skatteinntekter var i 2021 på om lag 1 100 milliarder kroner³³, dermed utgjør direkte og indirekte skatter fra sjømatnæringen i våre beregninger rundt 3 prosent av statens inntekter.³⁴

For å estimere størrelsen på de skatteinntektene som genereres av aktiviteten i sjømatnæringen har vi for alle sysselsatte brukt gjennomsnittslønnen til å regne ut alle relevante poster for selvangivelsen. Dette inkluderer alt fra skatt på alminnelig inntekt til trygdeavgift og trinnskatt. For bedriftene i sjømatnæringen har vi hentet faktiske skattebetalinger i 2021 fra bedriftenes regnskaper. Dette gir presise estimater av skatteeffektene. For de resterende (indirekte) effektene har vi splittet verdiskaping fra ringvirkingsmodellen i driftsresultat og lønnskostnader. Lønnskostnader er regnet ut ved gjennomsnittslønn multiplisert med sysselsatte. Vi korrigerer i tillegg for finanskostnader. De relevante skattesatsene og antagelsene er vist i nedenfor.

Tabell 4: Oversikt over skattesatser i 2021 og relevante antakelser

Type	Mottaker	Sats
Personskatt	Kommune	11,1 %
Personskatt	Fylke	2,4 %
Personskatt	Stat	8,5 %
Trygdeavgift	Stat	8,2 %
Trinnskatt, trinn 1 (innslag: 185k NOK)	Stat	1,7 %
Trinnskatt, trinn 2 (innslag: 260k NOK)	Stat	4,0 %
Trinnskatt, trinn 3 (innslag: 651k NOK)	Stat	13,2 %
Trinnskatt, trinn 4 (innslag: 1 022k NOK)	Stat	16,2 %
Arbeidsgiveravgift	Stat	14,1 %
Selskapsskatt	Stat	22,0 %

³³ Ekskludert petroleumsinntekter. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-2-20192020/id2702126/>

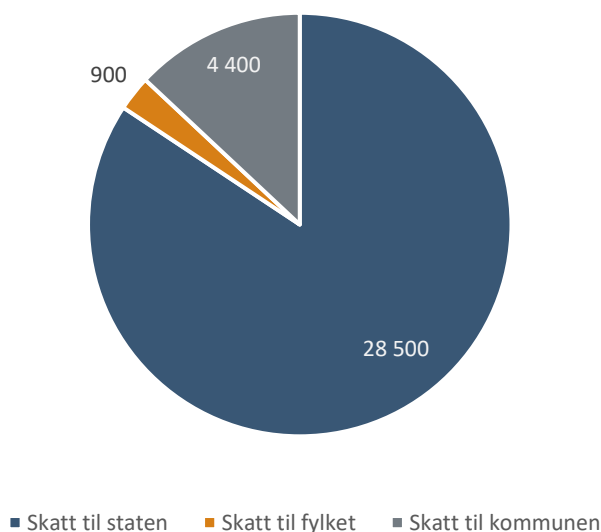
³⁴ Det er verdt å notere seg at disse resultater er modellberegninger, og at de derfor er beheftet med betydelig usikkerhet. Skattesystemet er ekstremt komplekst – spesielt innen sjømatnæringen - og en manuell kartlegging av dette ligger utenfor dette prosjektets horisont.

Omregningsfaktor fra driftsresultat til ordinært resultat	/	0.80
Omregningsfaktor for korrigerings for progressivitet ved trinnskatt	/	1.10

I tillegg til de opplistede satser og antakelser i tabellen tar vi høyde for andre skattesatser i Finnmark og flere kommuner i Troms, samt fradrag for fiskere.

Fordeling av skatteinntektene på kommuner, fylker og stat er som vist i Figur 43.

Figur 43: Skatteinntekter (inkl. ringvirkninger) fordelt på mottaker. Millioner kroner. Kilde: Menon Economics

Av de samlede bedriftsskatteeffekter er om lag 7,7 milliarder kroner selskapsskatt betalt av bedrifter i sjømatnæringen, mens 4,7 milliarder kroner er bedriftsskatt som kommer fra sjømatnæringens leverandører. 8,7 milliarder kommer fra personlig skatt på alminnelig inntekt, mens de resterende 12,7 milliarder kommer fra andre poster (trygdeavgift, trinnskatt og arbeidsgiveravgift).

Selv om rundt 85 prosent av de samlede skatteeffekter går til staten, undervurderer dette noe betydningen av sjømatnæringen for kommunenes og fylkeskommunenes finanser. Store deler av statsbudsjettet går nemlig til finansiering av kommuner. Direkte skatteinntekter (både på inntekt og på formue) utgjør om lag 55 prosent av kommunenes frie inntekter, mens over 45 prosent kommer fra rammetilskuddet og andre overføringer fra staten.

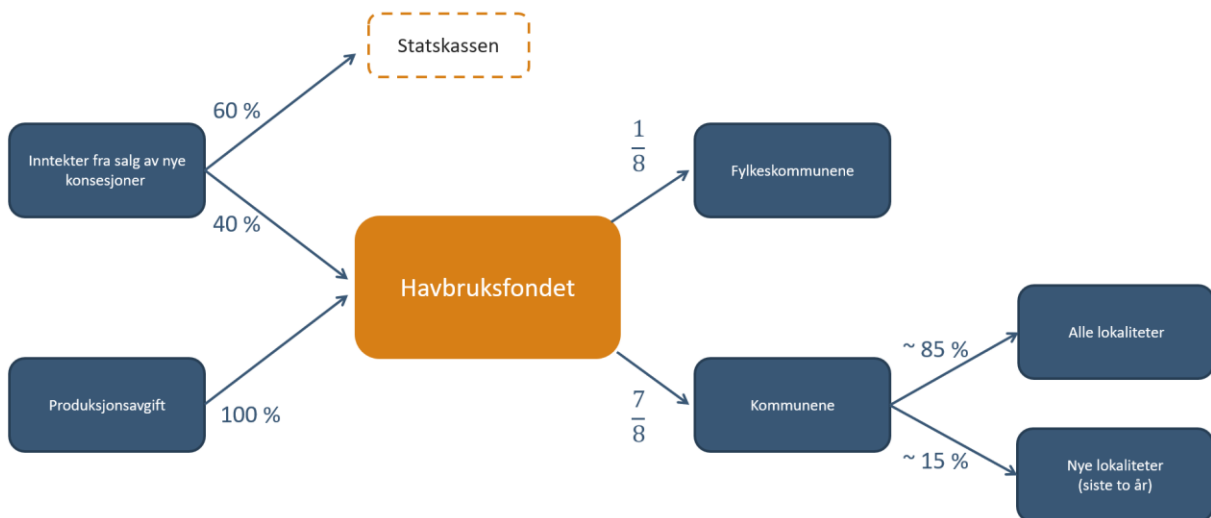
3.3.1 Havbruksfondet

Havbruksfondet ble opprettet i 2016 og er et virkemiddel som fordeler utvalgte inntekter fra havbruksnæringen til kommunal sektor. Målet med fondet er å stimulere kommunene til å legge til rette for havbruksnæringen. Fra og med 2022 vil utbetalingene dels komme fra statens inntekter ved tildeling av ny kapasitet i oppdrettsnæringen

og dels fra en avgift på produksjon av fisk.³⁵ Utbetalingene fra Havbruksfondet fordeles mellom kommunene og fylkeskommunene. Fordelingsnøkkelen mellom kommuner og mellom fylkeskommuner fastsettes ved å sammenligne fordelingen av lokalitets-MTB per kommune. Lokalitets-MTB er det tekniske begrepet for tillatt produksjonskapasitet på den enkelte oppdrettslokalitet. Kommunene får hoveddelen av utbetalingene. Kommunens andel fordeles mellom to potter, hvor det meste fordeles mellom alle havbrukskommuner. En mindre andel fordeles basert på ny klarert lokalitetskapasitet i de foregående to årene. Denne siste potten kommer imidlertid med en begrensning som innebærer at den enkelte kommune ikke kan motta mer enn 5 millioner kroner fra potten per år. Det overskytende fordeles mellom alle lokaliteter på samme måte som øvrige utbetalinger til kommunene.

Fordelingen av havbruksinntekter mellom stat og kommunal sektor er illustrert i Figur 44. Det fordeles inntekter fra to kilder gjennom Havbruksfondet. For det første overføres en andel av statens inntekter fra salg av nye konsesjoner til havbruksnæringen til kommunesektoren via Havbruksfondet. Denne andelen skal fra 2022 være på 40 %. Siden 2018 har staten tildelt nye konsesjoner mot vederlag annet hvert år. Antall og pris på konsesjoner varierer fra gang til gang, og var i 2018 og 2020 hhv. fire og sju milliarder kroner. I tillegg betaler oppdrettsnæringen fra 2021 en avgift på produksjon av fisk (laks og regnbueørret), som i sin helhet overføres via Havbruksfondet. Det foretas utbetalinger fra Havbruksfondet i oktober hvert år. Havbruksfondet fungerer dermed strengt tatt ikke som et fond, ettersom alle midlene som kanaliseres til fondet utbetales fra Fiskeridirektoratet til kommunene forholdsvis raskt, uten forrentning.

Figur 44: Fordeling av havbruksinntekter mellom stat og kommunal sektor fra 2022. Kilde: Menon Economics.

Fra første utbetalingsår i 2017 og fram til 2020 har det samlet blitt utbetalt i underkant av 6 mrd. kroner fra Havbruksfondet. Utbetalingene har variert betydelig fra år til år fordi Nærings- og fiskeridepartementet i hovedsak tildeler nye konsesjoner annet hvert år. I disse årene blir det dermed betydelige inntekter å fordele, mens det er mindre i «mellomårene». De samlede utbetalingene fra Havbruksfondet er gjengitt i Tabell 5.

³⁵ Den 28. september 2022 la regjeringen fram et forslag om å innføre grunnrenteskatt på havbruksnæringen. Forslaget omfattet også betydelige endringer i fordelingen av inntekter fra kommunesektoren, herunder med innføring av en ny naturressursskatt som fordeles via inntektssystemet, men som er gjenstand for inntektsutjevning. Det ble også foreslått å øke produksjonsavgiften. I tillegg ble det foreslått å innføre en såkalt ekstrabevilgning som skal sikre kommunesektoren halvparten av inntektene som den foreslåtte grunnrenteskatten skal kreve inn. I skrivende stund er forslaget ikke behandlet politisk på Stortinget, og vi har derfor valgt å beskrive inntektssystemet til kommunene fra havbruksnæringen slik det er utformet nå.

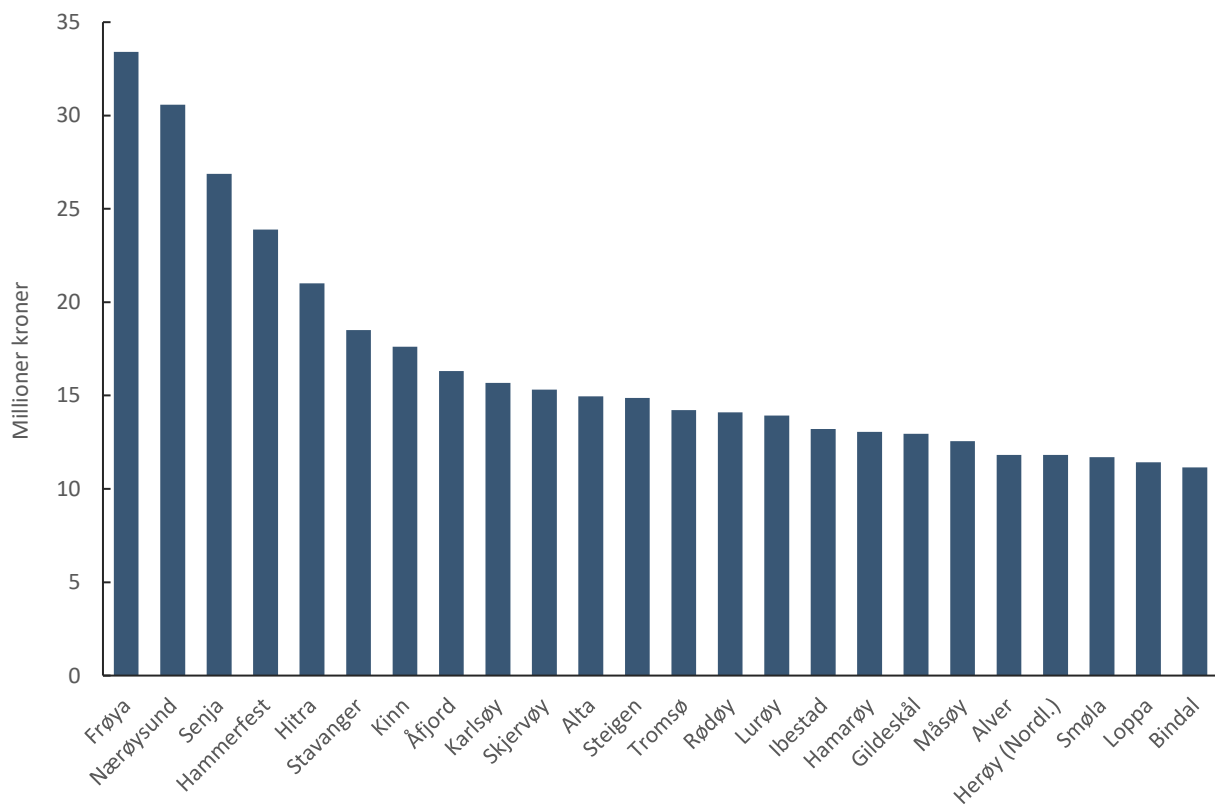
Tabell 5: Samlet utbetaling fra Havbruksfondet i perioden 2017-2021 i millioner kroner. Kilde: Fiskeridirektoratet.

	2017	2018	2019	2020	2021
Samlet utbetaling fra Havbruksfondet	60	2 750	460	2 250	1 000

Overføringer fra Havbruksfondet til havbrukskommunene går ikke inn i inntektssystemet for kommunene. Det betyr at de ikke utjevnes. Dette er i motsetning til skatt på inntekt, som kommunene ikke får «full uttelling» fra fordi rammetilskuddet sikrer utjevning av deler av dette. (NOU 2019: 18). Små kommuner med mye oppdrett kan dermed få relativt høye inntekter per innbygger som følge av overføringene fra Havbruksfondet.

Figuren under viser størrelsen på overføringene for de kommunene som mottok mest fra Havbruksfondet i 2020.

Figur 45: Største overføringer fra Havbruksfondet i 2021. Kilde: Fiskeridirektoratet

4 Referanseliste

- Aftenposten. (2012). *Laks i kjempe-tanker kan true norsk eksport*. Hentet fra [aftenposten.no](https://www.aftenposten.no/okonomi/i/wP8aL/laks-i-kjempe-tanker-kan-true-norsk-eksport):
<https://www.aftenposten.no/okonomi/i/wP8aL/laks-i-kjempe-tanker-kan-true-norsk-eksport>
- DN. (2017). *To av tre sjefer i havbruksnæringen tror ikke på regjeringens vekstmål*. Hentet fra [dn.no](https://www.dn.no/havbruk/sjomat/oppdrettslaks/pwc/to-av-tre-sjefer-i-havbruksnaringen-tror-ikke-pa-regjeringens-vekstmal/2-1-210676):
<https://www.dn.no/havbruk/sjomat/oppdrettslaks/pwc/to-av-tre-sjefer-i-havbruksnaringen-tror-ikke-pa-regjeringens-vekstmal/2-1-210676>
- DNB Markets. (2017). *Deep dive into land-based farming*.
- E24. (2016). *Massiv fiskedød skaper kaos i Chile – og prisbonanza på laks*. Hentet fra [E24.no](https://e24.no/boers-og-finans/i/4daAma/massiv-fiskedoed-skaper-kaos-i-chile-og-prisbonanza-paa-laks):
<https://e24.no/boers-og-finans/i/4daAma/massiv-fiskedoed-skaper-kaos-i-chile-og-prisbonanza-paa-laks>
- E24. (2019). *Chile rammet av verste lusebølge på fem år. Kan presse opp lakseprisene*. Hentet fra [e24.no](https://e24.no/boers-og-finans/i/WbaWQL/chile-rammet-av-verste-luseboelge-paa-fem-aar-kan-presse-opp-lakseprisene):
<https://e24.no/boers-og-finans/i/WbaWQL/chile-rammet-av-verste-luseboelge-paa-fem-aar-kan-presse-opp-lakseprisene>
- Fishfarmingexpert*. (2020, April). Hentet fra <https://www.fishfarmingexpert.com/article/norway-salmon-exporters-pay-dearly-for-real-cost-of-flights/>
- fiskeribladet. (2019). *Massedød i Atlantic Sapphires matfiskanlegg på land*. Hentet fra [fiskeribladet.no](https://fiskeribladet.no/nyheter/?artikkel=71725):
<https://fiskeribladet.no/nyheter/?artikkel=71725>
- Fiskeridirektoratet*. (u.d.). Hentet fra <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Tildeling-og-tillatelser/Saertillatelser/Utviklingstillatelser>
- Fiskeridirektoratet. (2017). *Tildelingsprosessen*. Hentet fra [fiskeridir.no](https://www.fiskeridir.no).
- Fiskeridirektoratet. (2019). *Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs*.
- Fiskeridirektoratet. (2019). *Lønnsomhetsundersøkelse for produksjon av laks og regnbueørret 2018*.
- Framtiden. (2018). *Den rosa klimabløffen - Kan en bærekraftig laks fly til Kina?*
- iLaks. (2018). *Hva blir produksjonskostnadene ved å flytte all lakseproduksjon fra sjø til land?* Hentet fra [ilaks.no](https://ilaks.no/tredoblet-arealbehov-ved-a-flytte-all-lakseproduksjon-fra-sjo-til-land/):
<https://ilaks.no/tredoblet-arealbehov-ved-a-flytte-all-lakseproduksjon-fra-sjo-til-land/>
- Ilaks. (2019). Hentet fra <https://ilaks.no/den-kinesiske-havfarmen-deep-blue-no-1-tilbake-i-drift-dette-er-nytt/>
- Ilaks. (2019, Februar). Hentet fra <https://ilaks.no/offensive-kinesere-bygger-ny-havmerd-med-kapasitet-pa-en-million-laks/>
- Ilaks.no. (2019, May). Hentet fra <https://ilaks.no/dette-er-hvorfor-den-kinesiske-havfarmen-deep-blue-no-1-er-tatt-ut-av-drift/>
- IntraFish. (2019). *Trudeau issues mandate to close BC netpen salmon farms by 2025*. Hentet fra [IntraFish.no](https://www.intrafish.com/aquaculture/trudeau-issues-mandate-to-close-bc-netpen-salmon-farms-by-2025/2-1-724312):
<https://www.intrafish.com/aquaculture/trudeau-issues-mandate-to-close-bc-netpen-salmon-farms-by-2025/2-1-724312>

- kyst.no. (2018). *Aqua Nor: Dette koster lusebekjempelsen*. Hentet fra kyst.no: <https://www.kyst.no/article/aqua-nor-dette-koster-lusebekjempelsen/>
- Moderne transport. (2019). *Gla laks til Kina*. Hentet fra mtlogistikk.no: <https://www.mtlogistikk.no/artikler/gla-laks-til-kina/468983>
- Nofima. (2017). *Kostnadsutvikling i lakseoppdrett*.
- Nofima. (2019). *Kostnadsutvikling og forståelse av drivkrefter i norsk lakseoppdrett*.
- Norges sjømatråd. (2019). *Sjømateksport for 99 milliarder i 2018*. Hentet fra seafood.no: <https://seafood.no/aktuelt/nyheter/sjomateksport-for-99-milliarder-i-2018/>
- Norsk Industri. (2017). *Veikart for havbruksnæringen*.
- Norsk Industri. (2017). *Veikart for havbruksnæringen*.
- PWC. (2017). *PwC Seafood Barometer 2017*. PWC.
- Regjeringen. (2016). *Et fremtidsrettet kvotesystem*. Hentet fra regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-26/id2523539/?q=kvotesystem&ch=8#kap7-2-3>
- Regjeringen. (2020). *Regjeringen skrur på trafikklyset i havbruksnæringen*. Hentet fra regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-skrur-pa-trafikklyset-i-havbruksnaringen/id2688939/>
- Salmon Business*. (2018). Hentet fra <https://salmonbusiness.com/chinas-offshore-salmon-rig-deep-blue-no-1-starts-sea-trials/>
- SINTEF. (2011). *Oppdrett av laks og ørret i lukkede anlegg - forprosjekt*.
- SINTEF. (2018). *Analyse av lukka oppdrett av laks - landbasert og i sjø: Produksjon, økonomi og risiko*.
- SSB. (2020). *Eksport av laks*. Hentet fra ssb.no: <https://www.ssb.no/statbank/table/03024/>
- TU Maritim. (2019). *Bellona: – Lakseeksport med fly er like ille som all innenriks flytrafikk til sammen*. Hentet fra tu.no: Bellona: – Lakseeksport med fly er like ille som all innenriks flytrafikk til sammen
- Undercurrentnews*. (2019, Februar). Hentet fra <https://www.undercurrentnews.com/2019/02/18/chinese-firm-to-build-second-offshore-salmon-pen-in-2019/>

Vedlegg:

Vedlegg 1: Beskrivelse av sjømatpopulasjonen

Vår norske sjømatpopulasjon består av nesten 10 000 foretak, hvorav 43 prosent er enkeltpersonforetak. Ettersom enkeltpersonforetak ikke er regnskapspliktige, foreligger det lite informasjon om deres virksomhet. I overkant av 50 prosent av foretakene har levert regnskapsdata for 2021, som er siste tilgjengelige regnskapsår. 53 prosent av selskapene er aksjeselskap. Aksjeselskapene vi mangler regnskapsdata for er i hovedsak registrert i 2021 og hadde ikke regnskapsplikt det året. Fordelingen av selskapene på selskapsformer er vist i tabellen under.

Tabell 6: Antall selskap i populasjonen, fordelt på selskapsform. 2021. Kilde: NORCE og Menon

Selskapsform	Antall bedrifter	Mangler regnskap	Aktive (omsetning i 2021)
Aksjeselskap	5 051	62	4 254
Enkeltpersonforetak	4 134	4 134	
Andre selskapsformer	90	51	29
Ansvarlig selskap med delt ansvar	71	57	4
Ansvarlig selskap med solidarisk ansvar	59	52	2
Norskregistrert utenlandsk foretak	43	22	14
Allmennaksjeselskap	20	-	17
Partrederi	110	1	81
Totalt	9 578	4 873	4401

Av 5 217 bedrifter som vi har regnskapsdata for, var 4 401 aktive³⁶ i 2021. Sjømatnæringen kan deles inn i fem grove hovedgrupper: akvakultur, fiskeri, leverandører, fiskeindustri og salgsaktivitet. Disse hovedgruppene er i neste rekke delt inn i undergrupper der dette er hensiktsmessig.

Menon og Norce har hver for seg utviklet en sjømatpopulasjon. For å sikre en så høy kvalitet på populasjonen som mulig har populasjonene blitt slått sammen for dette prosjektet. Begge populasjonene har imidlertid samme utgangspunkt, nemlig det større Torger Reve-ledede prosjektet «Et verdiskapende Norge», hvor ulike næringers internasjonaliseringsevne ble undersøkt grundig i 2010.

Populasjonene er bygget opp gjennom en stegvis tilnærming:

- 1) Alle bedrifter innen NACE-koder som åpenbart tilhører sjømatnæringen registreres som sjømatbedrifter. Dette er bedrifter innen akvakultur og fiske, samt leverandører innen fiskehelse og fiskefôr.
- 2) Innen fiskeindustri eksisterer det en rekke bedrifter som i hovedsak bearbeider landbruksprodukter. Vi har derfor ved gjennomgang av bedriftene innen denne NACE-koden skilt ut bedrifter som bearbeider sjømat. Disse er lagt til populasjonen

³⁶ Selskapet er definert som aktivt i 2021 dersom det hadde omsetning det året.

- 3) Identifisering av bedrifter innen leverandørnæringen krever betydelig innsats. Hvilke verdikjeder ulike leverandører leverer til kan en ikke lese ut fra deres NACE-kode. Bedriftene er identifisert gjennom følgende metoder:
- a. Tilgang til lister over medlemsorganisasjoner innen sjømat, herunder klyngeorganisasjoner
 - b. Gjennomgang av årsrapporter. I notene til årsrapportene skal bedriftene oppgi hvilke næringer salget deres foregår i. Etter systematisk gjennomgang av årsrapporter blir bedrifter kategorisert etter hvilke verdikjeder de tilhører
 - c. Intervjuer og spørreundersøkelser. Menon og Norce gjennomfører årlig flere titalls undersøkelser om næringslivet hvor vi benytter spørreundersøkelser og intervjuer. Kartlegging av hvilke verdikjeder de tilhører inngår ofte i disse. Informasjon fra disse undersøkelsene blir matet inn i databasene

Menon har vanligvis et krav om at om lag 50 prosent av en bedrifts omsetning må leveres til en bestemt verdikjede for at bedriften skal regnes som en del av næringen. Innen sjømat har vi imidlertid valgt å inkludere i modellen den andel av leverandørbedriftenes omsetning som er knyttet til fiskeri- og havbruksnæringen.

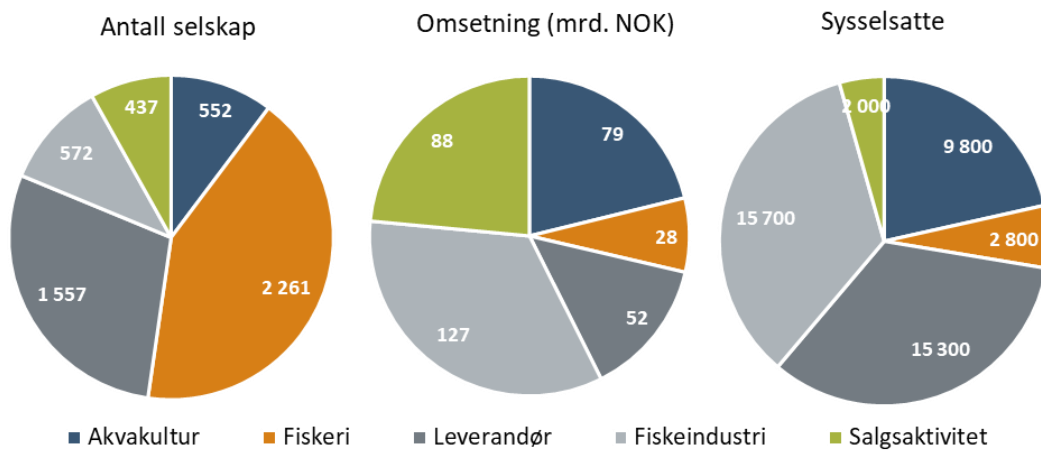
Utvikling i antall sysselsatte, omsetning og verdiskaping mellom de ulike gruppene

Omsetningen og antall sysselsatte varierer mye mellom de ulike gruppene. Innen akvakultur er det 552 selskap som omsatte for 79 milliarder og sysselsatte 9 800 personer i 2021. Av selskap hvor det foreligger regnskapsdata er fiskeri den undergruppen med flest selskap, med 2 261 som samlet står for 28 milliarder i omsetning. Fiskeriselskap kjennetegnes ved at disse er små virksomheter sammenlignet med øvrige grupper, både målt i omsetning og antall sysselsatte. Det er også innen fiskeri vi finner de aller fleste enkeltpersonforetakene. For disse selskapene foreligger det ikke regnskapsdata og vi har måttet estimere både omsetning og sysselsetting. For sysselsatte har vi brukt Fiskermanntallet, mens vi for omsetning og verdiskaping har brukt «Lønnsomhetsundersøkelsen for fiskeflåten». Dette er forklart nærmere i Vedlegg 2.

Leverandører til fiskeri og akvakultur er undergruppen som sysselsetter nest flest med 15 300 ansatte, til tross for at selskapene kun omsetter for 52 milliarder samlet. Fiskeindustri er delt inn i tre undergrupper, hvorav produsenter av sjømat er den klart største undergruppen med 94 milliarder i omsetning og mer enn 14 000 sysselsatte. Selskapene kjennetegnes ved at de er store, med 100 millioner i gjennomsnittlig omsetning. Selskap innen salgsaktivitet utgjør i underkant av 500 virksomheter, men er til tross for dette en av de største gruppene målt i omsetning, med 83 milliarder. Omsetningen fordeler seg på 2 000 sysselsatte, som gir en omsetning per sysselsatt på 42 millioner. Salgsaktivitetene er preget av at bedriftene i stor grad eksporterer store partier av homogene og lite foredlede varer, til få og store kunder. Samlet omsetter bedriftene i verdikjeden mye mer enn eksportverdien, ettersom fisken omsettes i flere ledd, for eksempel fra fisker til fiskeindustri og til eksportør.

Figuren under viser hvordan antall selskap og sysselsatte, samt omsetning fordeler seg på hovedgrupper i sjømatnæringen.

Figur 46: Antall selskap, omsetning og antall sysselsatte fordelt på hovedgrupper.³⁷ 2021. Kilde: NORCE og Menon

Figuren viser at leverandørene står for en stor andel av sysselsettingen, men en mindre andel av omsetningen. Leverandørene er arbeidskraftintensive, altså er arbeidskraft er en viktig innsatsfaktor. For salgsaktivitet er det motsatt, med høy omsetning i forhold til antall sysselsatte og antall selskap. Fiskeindustri som helhet er den største hovedgruppen både målt i omsetning og i antall sysselsatte.

³⁷ Figuren inkluderer manuelle justeringer på fiskeri, for å ta høyde for de manglende data på enkeltpersonforetak, beregningen av antall fiskere er nærmere redegjort for på side 50.

Vedlegg 2: Innhentning av annet datamateriale

Den viktigste inputen i en ringvirkningsmodell er vare- og tjenestekjøp fra den analyserte næringen. SSB publiserer årlig disse data for en lang rekke næringer, deriblant sjømat. Det er fullt mulig å gjennomføre ringvirkningsanalysen på nasjonalt nivå med dette som hovedkilde, og det er tidligere slik ringvirkningsanalysen for sjømatnæringen har blitt utført. Det er imidlertid en rekke problemer med denne måten å gjøre det på.

- 1) **Aggregerte tall fanger ikke opp forskjellene innad i sjømatnæringen.** Fiskeri er eksempelvis betydelig mer arbeidsintensivt enn oppdrett. Disse tall kan også variere geografisk. Bruker vi de nasjonale tallene fra SSB risikerer vi å få feil fordeling av de nasjonale effektene på henholdsvis regioner og på de ulike hovedgrupper.
- 2) **Leverandørkomposisjonen i de ulike hovedgrupper av næringen varierer betydelig.** Det er betydelige forskjeller på leverandørprofilen i fiskeri- og oppdrettsnæringen, og det forskjeller mellom ulike ledd i verdikjeden.
- 3) **Karakteristika hos de faktiske leverandører til sjømatnæringen fanges ikke tilstrekkelig opp i de nasjonale tall.** Dette gjelder bl.a. verdiskapingens andel av omsetningen og verdiskaping per ansatt, som varierer betydelig mellom deler av en enkelt næring. Sjømatnæringen etterspør eksempelvis brønnbåter. I de nasjonale dataene blir produsenter av brønnbåter slått sammen med andre deler av maritim næring. Mens verdiskapingsandelen er relativt lav i noen deler av den maritime næringen (eksempelvis hos rederier generelt) er den høy hos brønnbåtrederier. Denne viktige forskjellen går tapt dersom man bruker nasjonale tall.

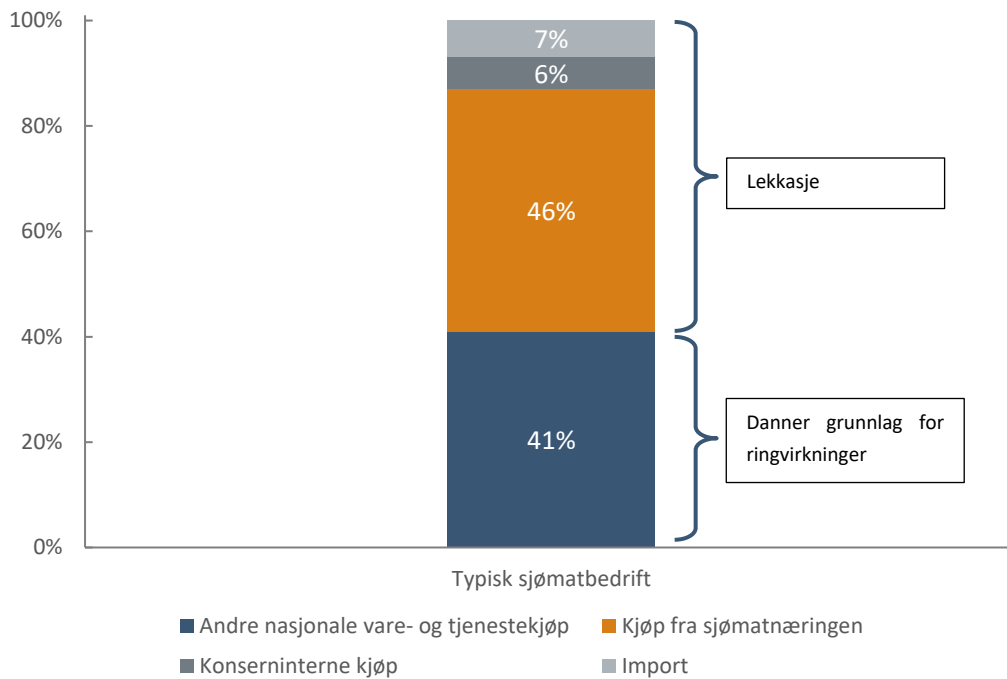
Innkjøpsdata

For å utbedre disse problemer har vi for dette prosjektet kartlagt innkjøpsmønstrene til en lang rekke bedrifter. Størsteparten av bedriftene har stilt til rådighet en komplett oversikt over de vare- og tjenestekjøp de har foretatt, inkludert hvilke produkter de har kjøpt, hvem som har levert produktet til dem og hvor underleverandørene er lokalisert. Kjøpene inkluderer dermed også investeringer og andre innkjøp som aktiveres, og som dermed ikke ville blitt tatt med i andre ringvirkningsanalyser.

	Leverandør	Primær hovedgruppe	Konsernets samlede omsetning 2021
1	Mowi	Akvakultur , fiskeindustri, leverandør, salgsaktiviteter	42,7 milliarder kroner
2	Lerøy	Akvakultur , fiskeri fiskeindustri, leverandør, salgsaktiviteter	23,1 milliarder kroner
3	Nergård	Fiskeri	4,3 milliarder kroner
4	Nordlaks	Akvakultur	3,6 milliarder kroner
5	Nova Sea	Akvakultur , fiskeindustri, salgsaktiviteter	3 milliarder kroner
6	Brødrene Karlsen	Akvakultur , fiskeindustri	1,2 milliarder kroner
7	Eros Laks (Osland)	Akvakultur	0,5 milliarder kroner
8	Magne Arvesen & Sønner (Kleiva Fiskefarm)	Akvakultur	0,5 milliarder kroner
9	Salaks	Akvakultur	0,5 milliarder kroner
10	Grataglaks	Akvakultur	0,4 milliarder kroner
11-	Rundt 50 andre, anonymiserte eller mindre bedrifter	Varierende	3 milliarder kroner
Sum			83 mrd. NOK (~22%)

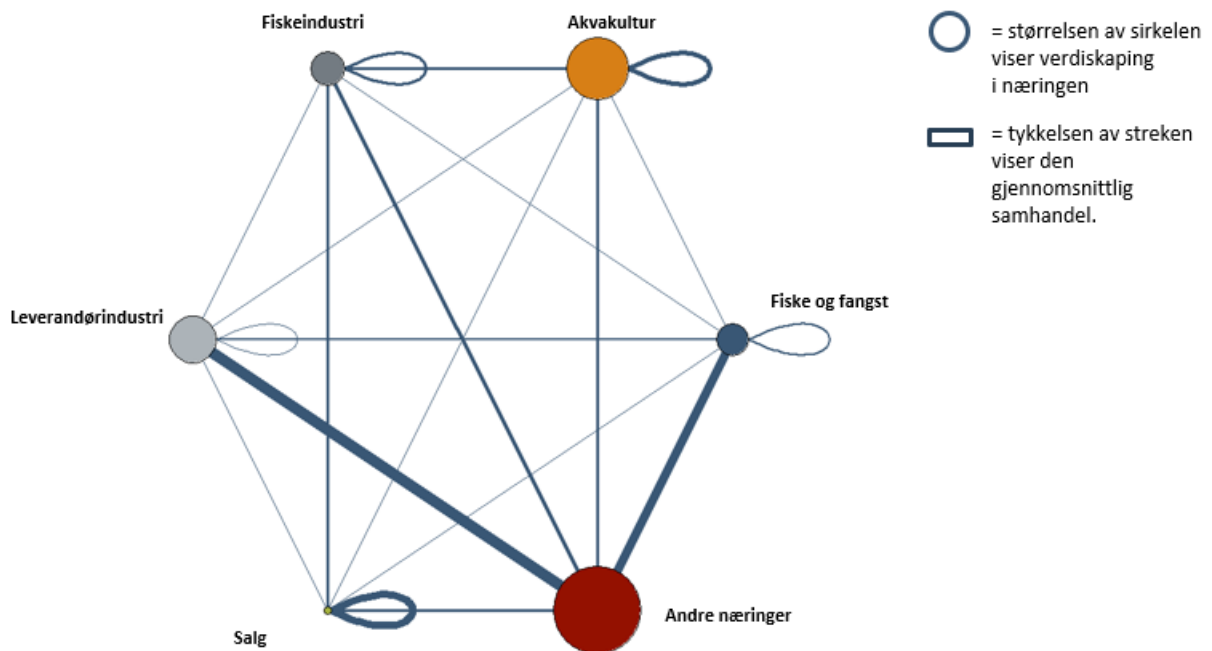
Samlet dekker de leverandørbedriftene vi har data på 22 prosent av omsetningen i sjømatnæringen. Det er stor forskjell i fordelingen av de samlede vare- og tjenestekjøp både på tvers av hovedgrupper og intern i hovedgrupper. For illustrasjonens skyld viser vi innkjøpene fra en typisk akvakulturbedrift på Figur .

Figur 47. Fordeling av vare- og tjenestekjøp fra en typisk akvakulturbedrift. Kilde: Menon Economics

Som det går frem av figuren «forsvinner» store deler av vare- og tjenestekjøpene i analysen. Import tas ut fordi den ikke danner grunnlag for norske ringvirkninger, mens konserninterne kjøp og kjøp fra andre sjømatbedrifter blir tatt ut av analysen for å unngå dobbelttelling – denne omsetningen er jo allerede registrert hos andre bedrifter. Sjømatnæringen har en stor andel næringsinterne kjøp, på hele 44 prosent, ettersom en stor del av fisken omsettes av industri og salgsledd uten særlig bearbeiding. Dette er illustrert i mer detalj i Figur .

Figur 48. Nettverksillustrasjon av bedriftenes nasjonale vare- og tjenestekjøp. Streken viser størrelse på leveransene, mens størrelsen av nodene viser verdiskaping i næringen. Kilde: Menon Economics

Fra grafen ser vi at især bedrifter innen salgsaktivitet leverer en betydelig andel av innputtet i flere av de andre næringer. Selv om flere selskaper har integrert vertikalt, er det fortsatt mye sjømat som selges gjennom selvstendige eksportører. Også mellom akvakultur og fiskeindustri er det mye handel. Selv om slakterier også i økende grad er integrert i oppdrettsselskapene, finnes det fortsatt en del selvstendige slakterier og foredlingsbedrifter for laks.

Samtidig ser vi at den som har minst leveranse fra andre næringer er leverandørindustrien som nesten utelukkende kjøper varer og tjeneste fra andre næringer. Det er som forventet.

Vedlegg 3: Metode for ringvirkningsanalysen

Introduksjon til ringvirkninger

Aktiviteten i ulike næringer i økonomien er tett bundet sammen. Det betyr at endring i etterspørsel fra en næring vil påvirke aktiviteten i andre næringer og dermed påvirke norsk sysselsetting, verdiskaping og skatteinngang. Vi kvantifiserer disse effektene for sjømatnæringen ved hjelp av en ringvirkningsanalyse.

Etterspørselen av produkter og tjenester fra sjømatnæringen har to umiddelbare effekter. For det første understøttes sysselsetting i næringen, gjennom ansettelse av fiskere som jobber på båter, ansatte ved oppdrettsanlegg og på slakterier. For det andre vil sjømatnæringen øke sin etterspørsel etter varer og tjenester fra andre næringer. I første omgang vil etterspørselen fra sjømatnæringen understøtte sysselsetting hos de direkte leverandører til næringen. Dette gjelder eksempelvis verft som produserer brønnbåter, men også tjenester fra næringer som regnskapsføring og kantinedrift. I takt med en oppgang i leverandørnæringene vil også deres leverandører oppleve økt aktivitet. Denne effekt fortsetter i prinsippet uendelig langt ned i verdikjeden.

Teknisk sett kan man si at omsetningen til hver bedrift i hele verdikjeden kan deles opp i tre ulike kategorier:

- norske vare- og tjenestekjøp
- utenlandske vare- og tjenestekjøp
- lønnskostnader

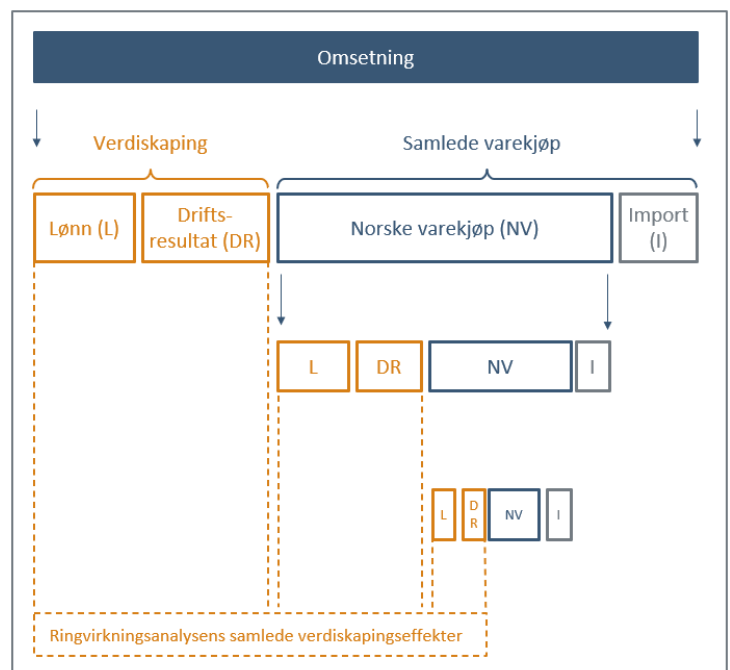
Summen av de to siste utgjør det som kalles verdiskaping, mens norske varekjøp danner omsetning for bedriftene i neste ledd av verdikjeden. Figuren til høyre viser en skisse av hvordan en investeringskostnad har effekter langt nede i verdikjeden. Summen av de oransje boksene i alle ledd utgjør de samlede verdiskapingseffektene. Dette er vist i stilisert form på figuren til høyre.

Som det ses fra figuren, vil all omsetning i siste ende omdannes til enten norsk verdiskaping eller import.

Vi har modellert etterspørselsimpulsen fra sjømatnæringen til sine leverandører og dens effekter på sysselsetting med bakgrunn i SSBs kryssløpsanalyse. SSBs kryssløpsmatrise viser omfang av leveranser, sysselsetting, skatter og avgifter, samt import og eksport i 64 NACE-næringer. Med bakgrunn i SSBs kryssløpsanalyse har Menon utarbeidet en ringvirkningsmodell hvor vi beregner sysselsettings- og verdiskapingseffekter av ulike former for tiltak eller endringer.

Tilleggsmoduler

I tillegg til den tradisjonelle ringvirkningsanalysen har Menon utviklet 2 viktige «ringvirkningsmoduler» som brukes i denne analysen. Den første er en geografisk modul, mens den andre er en skattemodul.

Mens typiske ringvirkingsanalyser gir mulighet for å følge flyt av varer og tjenester på tvers av næringer, gir den **geografiske modulen** mulighet for å følge de på tvers av geografisk avgrensninger. På den måte kan modellen gi indikasjoner om hvor i landet man finner de største indirekte fotavtrykk fra aktiviteten i sjømatnæringen. Det eksisterer ingen data om handel mellom ulike kommuner i Norge. Dette har nødvendiggjort estimering av alle handelsmønstre. Dette er gjort med bakgrunn i forskningslitteraturen om handelsstrømmer mellom regioner. Dette viser at det er to faktorer som påvirker omfanget av handel mellom regioner:

- Den første er *avstanden* mellom de to regioner. Jo lengre det, jo mindre vil de to kommuner handle med hverandre. Dette er en funksjon av både transportkostnadene, samt kjennskap.
- Den annen faktor *størrelsen* på relevant næringsliv. Jo større en næring i en gitt kommune er, jo mere vil den næringen selge til andre kommuner. Dette betyr at eksempelvis bedrifter i Asker kommune vil etterspørre flere varer og tjeneste fra Oslo enn omvendt.

Vekten av disse to faktorene kalibreres på en sånn måte at summen av den resulterende handel ligner mest mulig på faktisk produksjon i norske kommuner.

Skattemodulen brukt i denne analysen inkluderer to typer skatt: skatt på personlig inntekt og bedriftsskatt. For utregning av skatt på personlig inntekt setter vi opp en slags selvangivelse for den gjennomsnittlige sysselsatte i hver næring. Dette innebær altså både gjennomsnittslønn så vel som skattesatser for trygdeavgift, trinnskatt, etc. På bedriftssiden for bedrifter i sjømatnæringen henter vi ut faktisk skatt for alle regnskapspliktige bedrifter. I tillegg utregner vi driftsresultatet for de resterende bedrifter (lengere nede i verdikjeden) som forskjellen mellom brutto verdiskaping på den ene side og lønnskostnader og avskrivninger på den andre. Vi antar at alle bedrifter betaler en flat skatt på driftsresultatet. Til slutt fordeler vi de ulike skattetyperne på hva som går til henholdsvis kommunen, fylket, og staten. Analysen inkluderer ikke diverse avgifter, fradrag og viktigst av alt merverdiavgift. Man kan altså se på anslaget for samlet skatt, som værende et konservativt bruttoanslag.

Vedlegg 4: Oppdatert fiskerimodell

Hovedmodell

I fjorårets rapport oppdaterte vi fremgangsmetoden for fordeling av sysselsetting og verdiskaping fra fiskerinæringen på kommunenivå. Vi har videreført denne metodikken i årets rapport med oppdaterte tall, med unntak av den delen som fordeles basert på AIS-data. Vi benytter AIS-data for 2020 også i årets rapport.

Overordnet sett fordeler vi nå verdiskapingen først og fremst basert på resultater fra Fiskeridirektoratets lønnsomhetsundersøkelse. Tall fra lønnsomhetsundersøkelsen for 2020 er de mest oppdaterte som vi har lagt til grunn, men vi justerer tallene basert på endringer i populasjonen per 2021, som vi har mer oppdaterte tall for. Vi benytter lønnsomhetsundersøkelsens inndelinger basert på fartøylengde, som består av tre grupper; fartøy under 11 meter, fartøy fra 11 til 28 meter og fartøy over 28 meter.

For hver lengdegruppe deler vi de relevante kostnads- og inntektskomponentene i lønnsomhetsundersøkelsen inn i ulike grupper og fordeler disse gruppene basert på et sett med ulikt vektete fordelingsnøkler. Kostnadskomponenter som fordeles gjennom andre ledd i analysen holdes utenfor. Vi benytter følgende fordelingsnøkler når vi fordeler verdiskaping på kommunalt nivå:

- Fiskeridirektoratets landingsstatistikk (sluttseddelregisteret) for 2021
 - Vi benytter en verdivektet fordelingsnøkkel
- AIS-data for havneanløp i 2020
 - Her har vi gjort en avgrensning hvor opphold som vurderes som for korte sees bort fra
- Fiskermanntallet (blad B)
- Tillatelsesregisteret

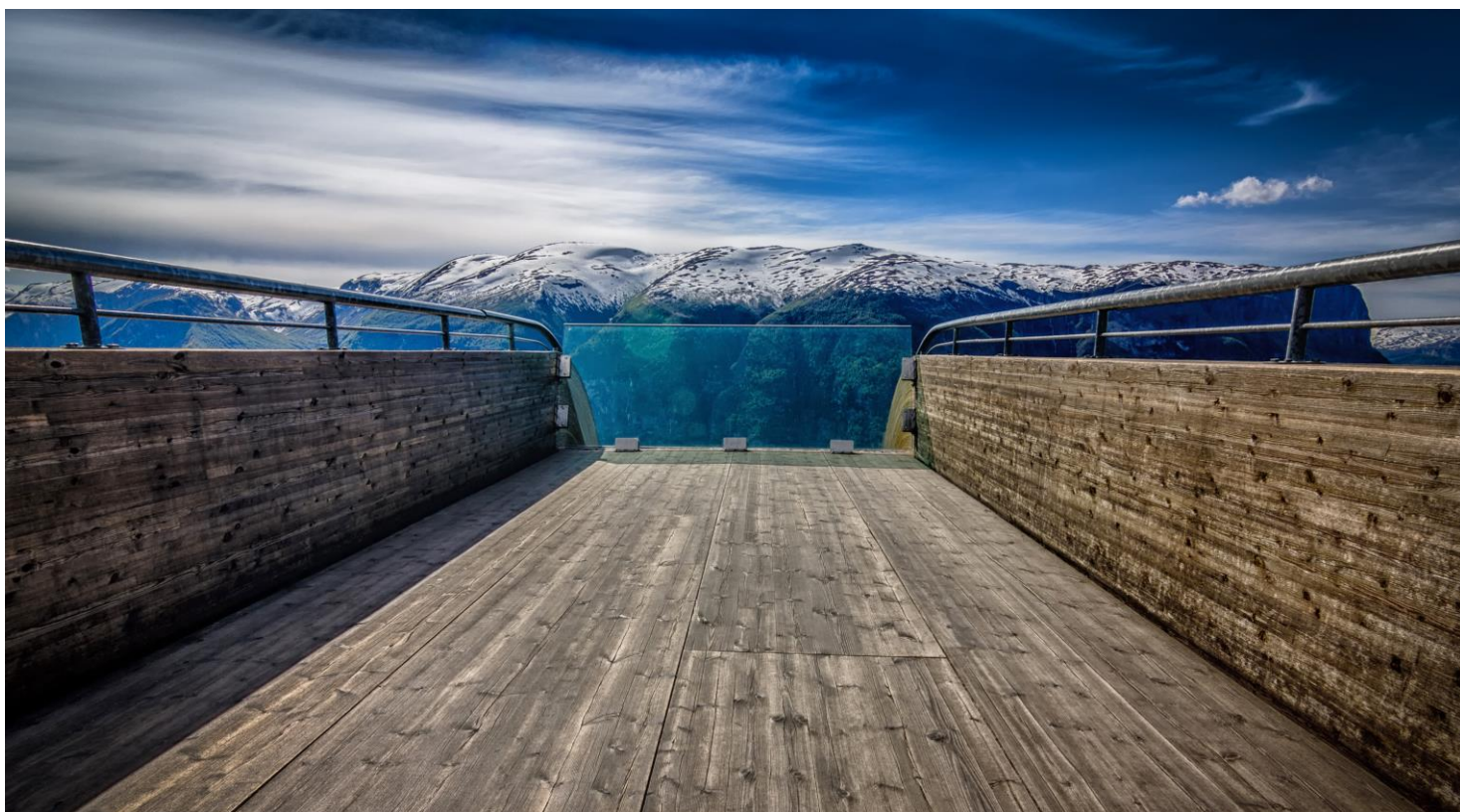
Komponentene vi fordeler på denne måten er delt inn i sju kategorier. De sju kategoriene er gjengitt under, med underpunkter som sier hvilke fordelingsnøkler vi benytter til å fordele kategoriene mellom kommunene:

1. Driftsresultat
 - Fordeles basert på tillatelsesregisteret.
2. Arbeidsgodtgjørelse
 - Fordeles basert på fiskermanntallet (blad B).
3. Proviant
 - Fordeles med Fiskeridirektoratets landingsstatistikk og AIS-data for havneanløp, likt vektet.
4. Drivstoff
 - Fordeles med Fiskeridirektoratets landingsstatistikk og AIS-data for havneanløp, likt vektet.
5. Agn, etc.
 - Fordeles med Fiskeridirektoratets landingsstatistikk og AIS-data for havneanløp, likt vektet.
6. Andre kostnader
 - Den ene halvparten fordeles med Fiskeridirektoratets landingsstatistikk og AIS-data for havneanløp, likt vektet.
 - Den andre halvparten fordeles basert på «gravity-modellen» som fordeler vare- og tjenestekjøp på kommuner basert på avstand og næringsstørrelse
7. Forsikring
 - Fordeles basert på «gravity-modellen»

Den direkte sysselsettingen fra fiskerinæringen baserer vi på fiskermanntallet (blad B).

Manuelle justeringer

I tillegg til den oppdaterte modellen gjør vi en rekke manuelle endringer. Disse er relatert til to faktorer. For det første er det en håndfull fiskeribedrifter i vår populasjon som ikke dekkes i Fiskeridirektoratets lønnsomhetsundersøkelse. Dette dreier seg først og fremst om bedrifter som fanger krill. Disse behandles på lik linje med ikke-fiskeri bedrifter, det vil si uten noen justeringer til deres regnskaper. For det andre, har vi – selv etter korreksjonen for fangst av krill – mer verdiskaping i bedriftens regnskaper enn vi finner igjen i Lønnsomhetsundersøkelsen. Det er snakk om rundt 10 prosent av populasjonens verdiskaping innen fiskeri. Vi inkluderer disse i analysen ved å multiplisere alle bedriftene i populasjonen med 10 prosent og inkluderer da denne vektete omsetningen, verdiskapingen og sysselsettingen på lik linje med andre bedrifter.

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter. Vi er et medarbeidereiet konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked. Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

Syssesttings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Agder i 2021

- Dette er et regionalt vedlegg for Agder for Menon-publikasjon 126/2022
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Agder målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Agder av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Agder.
- Agder har 1 050 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 1 650 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Agder var i 2021 på 2,5 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalt 111 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Kristiansand, Flekkefjord, Grimstad og Arendal.

Sjømatnæringen i Agder

Sysselsettingseffekter:
2700 sysselsatte

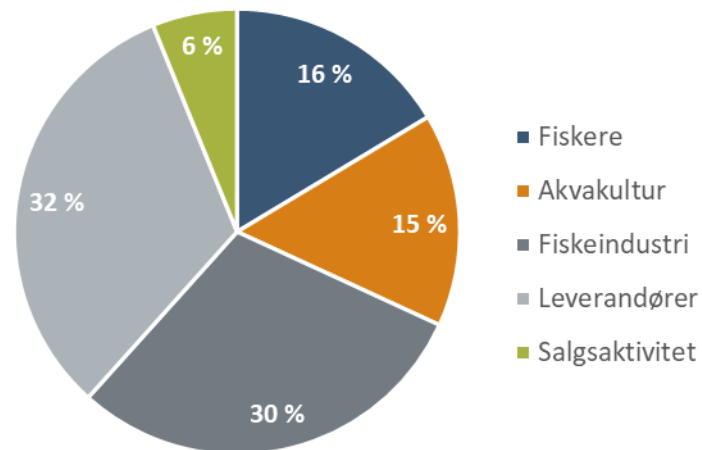
Verdiskapingseffekter:
2,5 milliarder kroner

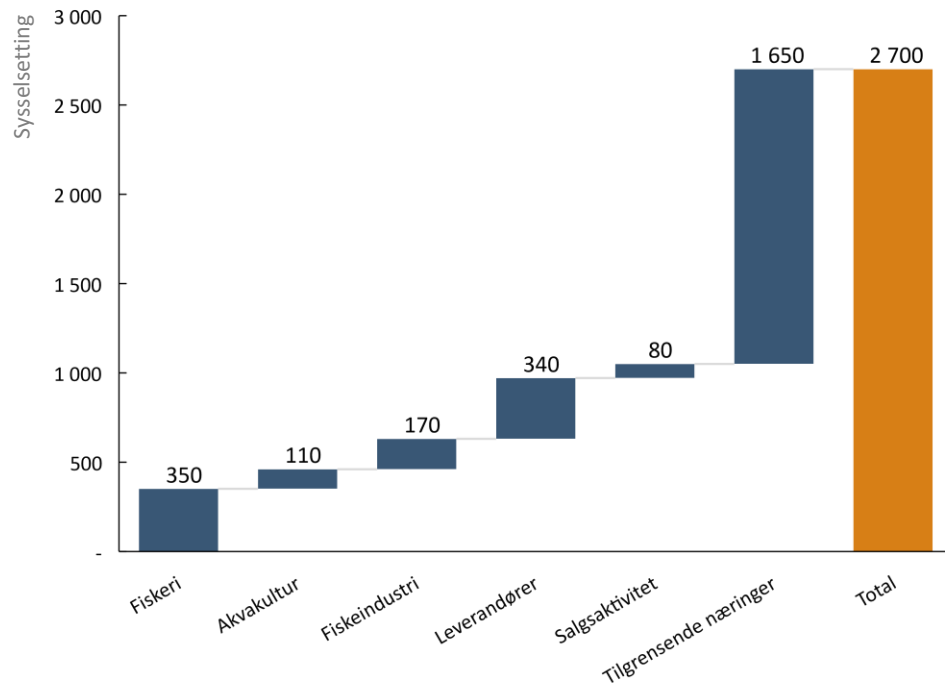
Kommuneskatt:
111 millioner kroner

- I overkant av 60 prosent av den sjømatrelatert aktivitet Agder finner vi innen fiskeindustri og leverandørindustri.

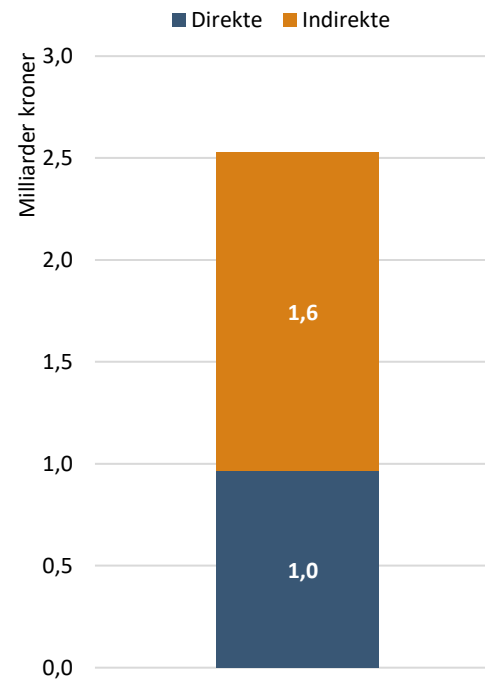
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Agder 2021. Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Agder. 2021. Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner.
- Målt i antall direkte sjømatrelaterte sysselsatte er Kristiansand, Flekkefjord og Grimstad de største sjømatkommunene i fylket. Kristiansand har en del selskap innen fiskeindustri og leverandørindustrien. Flekkefjord har aktivitet innen både oppdrett av rensefisk, lakseoppdrett og fiskeindustri basert på reker. I Grimstad finner vi en stor avdeling av brønnbåtrederi Sølvsjøtrans
- Målt i andel sjømatrelatert sysselsatte er Flekkefjord størst.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Kristiansand	310	590	1 %
2	Flekkefjord	180	190	9 %
3	Grimstad	180	90	3 %
4	Arendal	90	170	1 %
5	Lindesnes	120	110	2 %
6	Lillesand	40	80	2 %
7	Lyngdal	30	50	2 %
8	Farsund	30	30	2 %
9	Risør	30	30	2 %
10	Vennesla	0	40	1 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	FISKESALG	40	Næringsmiddelindustri/ Salgsaktiviteter	Fiskesalg AS er selger ferske reker, samt alle typer skalldyr, fersk fisk (alle typer), f.eks. seifilet, lyrfilet, steinbitfilet etc. Et stort lager av frossenvare til enhver tid. Har 2 avdelinger i Agder lokalisert i Kristiansand.
	MOWI	40	Akvakultur	Lakseoppdretter. Mowi har anlegg og aktivitet i hele Norge. Mowi har aktivitet i 25 land. Har 1 avdeling i Agder lokalisert i Flekkefjord.
	NORSK OPPDRETTSSERVICE	35	Akvakultur	Norsk Oppdrettservice (NOS) har opphav i Fjordservice Flekkefjord AS. Fjordservice ble startet i 2010, og driver i dag blant annet med kjøp og salg av leppefisk og levende transport av fisk til havbruksnæringen. Har 1 avdeling i Agder lokalisert i Flekkefjord.
	FINNY SIREVAAG AS	30	Næringsmiddelindustri Sjømat	Produsent av ferske, pillede reker. Selskapet har historie tilbake til 1905 og holder til i Sirevåg, Hå kommune og Åna-Sira i Flekkefjord kommune. Bedriften er en sammenslåing av to, der Finny-navnet er fra Åna-Sira-bedriften
	DOMSTEIN SJØMAT	20	Salgsaktiviteter	Salg og distribusjon av ferske sjømatprodukter til dagligvarehandelen, storhusholdning, hoteller og restauranter i Norge. Har en avdeling i Agder lokalisert i Kristiansand
	NORWAY ROYAL SALMON ASA	20	Salgsaktiviteter	Norway Royal Salmon ASA er et norsk oppdrettselskap med hovedkontor i Trondheim. Ble etablert av 34 norske lakseoppdrettere i 1992. Har en salgsavdeling i Kristiansand
	NORSK OPPDRETTSSVAKSINERIN G AS	20	Akvakultur	Vaksinering av rognkjeks og levering av arbeidskraft til oppdrettsnæringen
	GREEN SEALICE SOLUTIONS	15	Leverandør av utstyr og tjenester	Leverer lakseavlusingsteknologi. Leverer løsning for mekanisk avlusing av laks.
	STOLT SEA FARM	15	Akvakultur	Oppdrett av piggvar lokalister i Kvinesdal
	Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	350	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Kristiansand, Lindesnes, og Flekkefjord. Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

Syssettings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Rogaland i 2021

Vedlegg 2 til Menon-publikasjon 126/2022
Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Rogaland for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Rogaland målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Rogaland av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Rogaland.
- Rogaland har 3 700 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 4 200 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Rogaland var i 2021 på 8,5 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 319 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Stavanger, Karmøy, Haugesund og Eigersund.

Sjømatnæringen i Rogaland

Sysselsettingseffekter:
7 900 sysselsatte

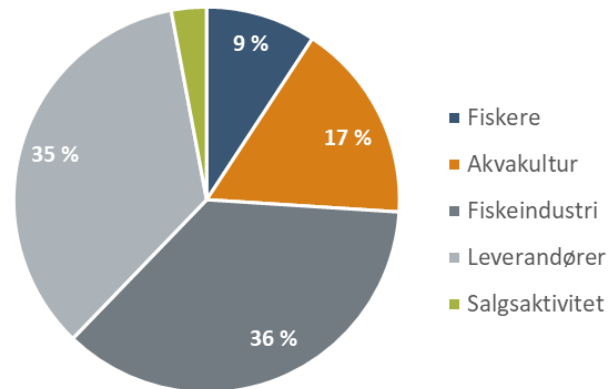
Verdiskapingseffekter:
8,5 milliarder kroner

Kommuneskatt:
319 millioner kroner

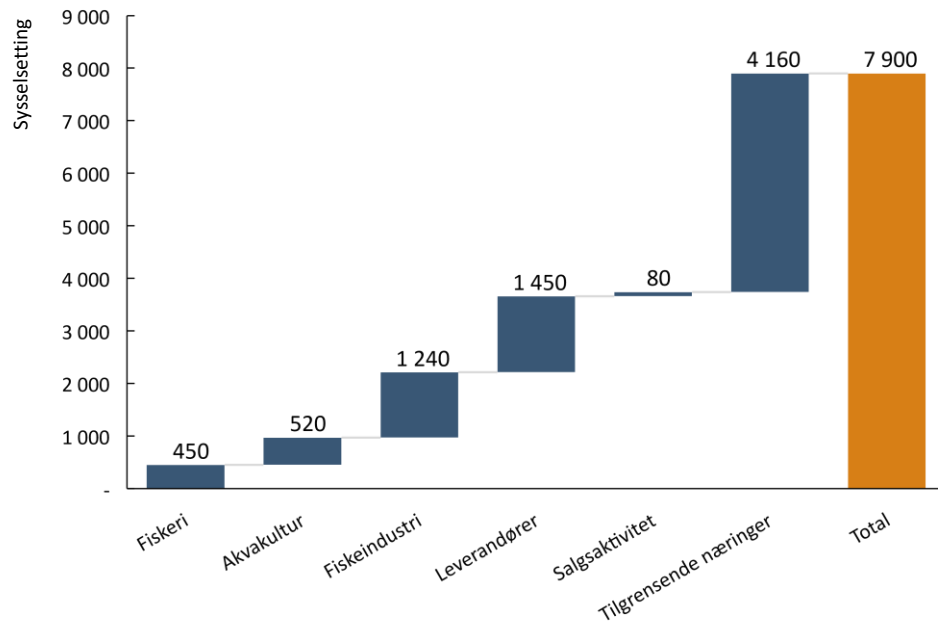
- Den sjømatrelaterte aktiviteten i Rogaland målt i antall sysselsatte handler i stor grad om spesialiserte leverandører av varer og tjenester (inkludert fiskefôrproduksjon) og fiskeindustri. Da fiskefôrproduksjon er en viktig del av fiskeindustrien, er Rogaland i stor grad et 'leverandørfylke'.
- Eksempler på viktige leverandørbedriftene er Egersund Group/AkvaGroup med avdelinger i Klepp, Karmøy og Eigersund, FoU-avdelingene til Skretting og Cargill i Stavanger, Sandnes, Gjesdal og Strand (Lerang), fiskefôrprodusenten Skretting i Stavanger og ScaleAQ i Tysvær.
- Rogaland har også ganske stor aktivitet innen både oppdrettsproduksjon og fiskeri.
- Fiskeindustrien i Rogaland handler både om lakseslakteri, mottak og prosessering av villfisk og prosessering av andre marine arter som tang og tare.

Direkte og indirekte sysselsatte.

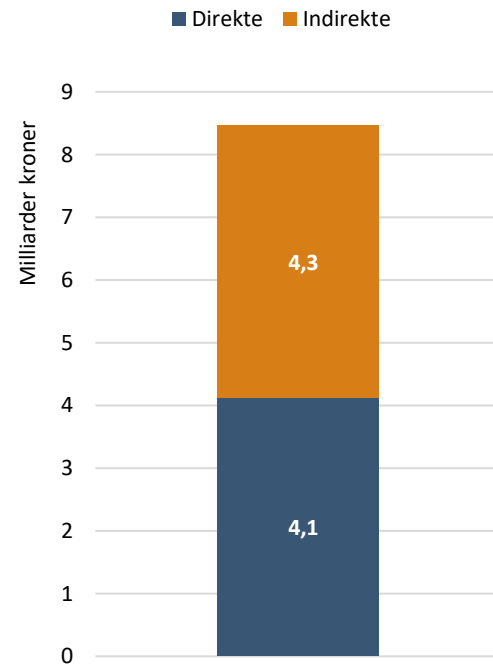
Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Rogaland. 2021.

Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Rogaland. 2021.

Kilde: Menon Economics

- Målt i direkte sjømatrelatert sysselsetting, er det Karmøy, Eigersund, Stavanger, og Haugesund som er de største sjømatkommunene i Rogaland. I Karmøy finnes blant annet Norges største anlegg for alginatproduksjon med tang og tare som råstoff. Eigersund er en stor fiskerihavn, samtidig som kommunen er stor innen fiskeindustri. Stavanger (som nå inkluderer både Rennesøy og Finnøy) finnes det både oppdrettsproduksjon og fiskefôrproduksjon og fiskefôr-FoU. I Haugesund finner vi blant annet utstysleverandører.
- De enkeltkommunene med høyest andel direkte og indirekte sysselsatte i sjømatrelatert virksomhet er Bokn (34 %) , Hjelmeland (27 %), Eigersund (13%), Utsira og Kvitsøy (9 %)
- Det er også en del oppdrettsanlegg i fylket, men i betydelig mindre grad enn i fylkene langs kysten nordover. De største anleggene i Rogaland finner vi i Ryfylke hvor Hjelmeland, Finnøydelen av Stavanger og Suldal er viktige oppdrettskommuner, Men også i Vindafjord og Tysvær finner vi større anlegg.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Stavanger	550	1050	2 %
2	Karmøy	820	430	8 %
3	Eigersund	630	230	13 %
4	Haugesund	410	260	3 %
5	Sandnes	50	480	1 %
6	Sola	60	350	2 %
7	Vindafjord	110	240	7 %
8	Hjelmeland	290	60	27 %
9	Klepp	140	160	3 %
10	Strand	110	90	4 %

Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
 SKRETTING inkl. FoU	240	Fiskeindustri fôr + Leverandør av utstyr og tjenester	Aktivitet innen produksjon og leveranse av fôr til havbruksnæringen og FoU. Har 3 avdelinger i Rogaland lokalisert i Stavanger og Strand (Lerang).
 AKVA GROUP/EGERSUND GROUP	250	Leverandør av utstyr og tjenester	Leverer utstyr, installasjoner og service til fiskeri og oppdrettsindustri over hele verden. AKVA Group har over 1 444 ansatte, kontorer i 10 land og hovedkontor i Klepp.
 MOWI NORWAY	200	Oppdrett + Fiskeindustri	Lakseoppdretter. Bedriften har anlegg og aktivitet i hele Norge. Mowi har aktivitet i 25 land. Har 11 avdelinger i Rogaland lokalisert i Hjelmeland, Vindafjord, Tysvær, Strand og Stavanger
 PELAGIA	160	Fiskeindustri	Pelagia er en produsent av pelagiske fiskeprodukter til konsum, og leverandør av ingredienser i alle slags fiske- og dyrefôr; proteinkonsentrat, fiskemel og fiskeolje Har 6 avdelinger i Rogaland lokalisert i Eigersund, Karmøy og Hå.
 GRIEG SEAFOOD (ROGALAND)	140	Fiskeindustri	Lakseoppdrettselskap med oppdrettsanlegg i Rogaland og Finnmark i Norge, British Columbia og Newfoundland i Canada og på Shetland. Hovedkontoret ligger i Bergen. Mer enn 750 personer er ansatt i selskapet globalt. Har 11 avdelinger i Rogaland lokalisert i Bokn, Kvitsøy, Sandnes, Stavanger og Suldal
 DUPONT NUTRITION	115	Fiskeindustri	Tidligere het bedriften FMC Biopolymer. Høster og foredler stortare. Av stortaren produserer alginat som har en rekke anvendelsesområder, blant annet inne medisin og næringsmidler. Bedriften har 1 avdeling i Rogaland lokalisert på Karmøy.
 PRIMA SEAFOOD AS	110	Næringsmiddelindustri Sjømat	Tar i hovedsak imot matfisk for primær foredling og videre bearbeiding. Aktivitetene består av filetering, infrysing og pakking av rund fisk. Bedriften ble etablert i 2019. Holder til i Eigersund.
 BIOMAR A.S.	80	Fiskeindustri fôr	BioMar er produsere høy-ytelsesdietter til over 45 forskjellige fiske- og rekearter i mer enn 80 land. BioMar ble grunnlagt av en gruppe danske fiskeoppdrettere i 1962. Har 1 avdelinger i Rogaland lokalisert på Karmøy.
 BREMNES SEASHORE	70	Akvakultur	Leverandør av oppdrettslaks. Holder til i Hardanger, Sunnhordaland og Rogaland på 23 lokasjoner i 9 kommuner. (oppdrettsanlegg, smoltanlegg og pakke/prosesserings anlegg) Har 4 avdelinger i Rogaland lokalisert i Vindafjord, Stavanger, Strand og Sandnes.
 Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	450	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Karmøy, Stavanger, og Eigersund Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

Syssestings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Vestland i 2021

Vedlegg 3 til Menon-publikasjon 126/2022.
Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Vestland for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Vestland målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Vestland av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Vestland.
- Vestland har 10 000 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 7 200 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Vestland var i 2021 på 18,7 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 731 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Bergen, Kinn, Austevoll og Bømlo.

Sjømatnæringen i Vestland

Sysselsettingseffekter:
17 200 sysselsatte

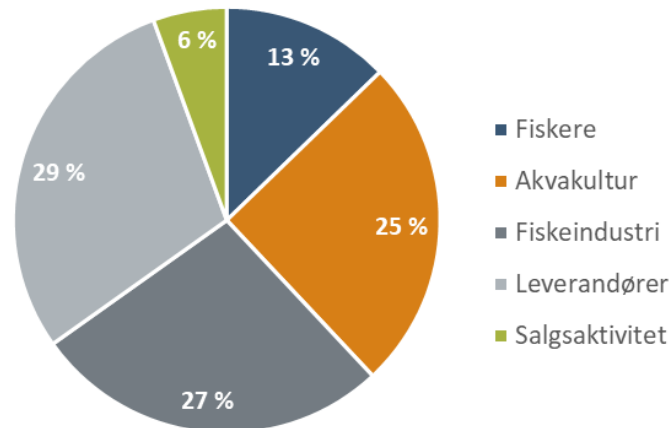
Verdiskapingseffekter:
18,7 milliarder kroner

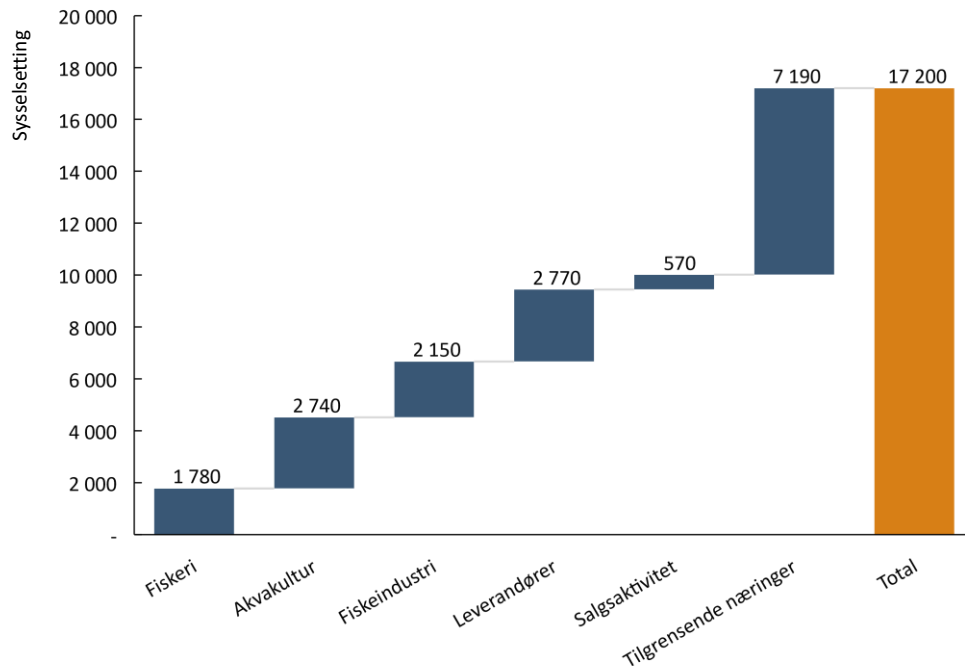
Kommuneskatt:
731 millioner kroner

- Vestland er det nest største fylket målt i antall sysselsatte i direkte sjømatrelatert virksomhet
- Målt i antall ansatte har fylket sine tyngdepunkt innen oppdrett, leverandørvirksomhet (utstysprodusenter og fartøytjenester) og fiskeindustri. Bergen huser også hovedkontorene til flere store oppdretts- og fiskeriselskap.

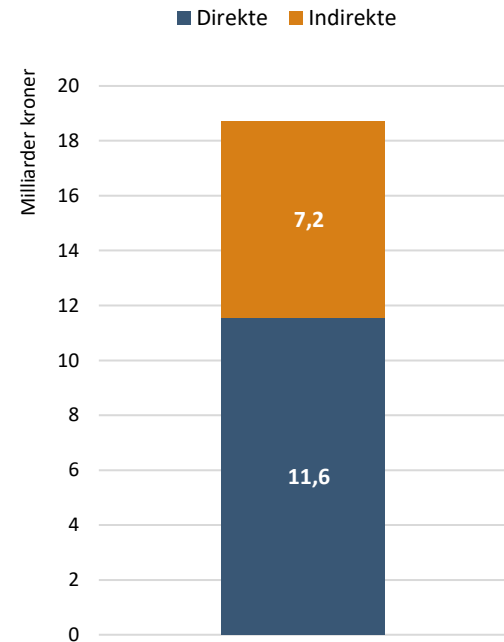
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Vestland 2021. Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Vestland 2021. Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner, og er en svært viktig næring i mange mindre kommuner.
- Målt i antall sjømatrelaterte sysselsatte er Bergen størst sjømatkommune i fylket. Her finner vi både salgsselskap, fiskeriselskap, fiskeindustri og leverandører av avanserte varer og tjenester.
- Målt i andel sjømatrelatert sysselsatte er det Austevoll som er klart størst. Deretter finner vi Gulen, Solund, Tysnes, Fitjar, Bømlo og Kinn med omtrent like stor andel. Austevoll huser flere hovedkontor innen oppdrettsproduksjon, fiskeindustri og leverandørtjenester. I Gulen finner vi både oppdrettsanlegg og fiskeindustri. I Sollund finner vi oppdrett. I Fitjar finner vi oppdrett og noe leverandørindustri (skipsverft). Kinn huser blant annet en stor fiskefôrfabrikk (Cargill) og fiskeindustri.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsetnings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Bergen	1830	2840	3 %
2	Kinn	1360	700	24 %
3	Austevoll	1140	290	48 %
4	Bømlo	850	350	24 %
5	Øygarden	780	380	8 %
6	Bjørnafjorden	520	260	9 %
7	Alver	280	200	4 %
8	Kvinnherad	330	140	8 %
9	Stad	350	90	10 %
10	Askøy	220	140	4 %

Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
 <p>LERØY</p>	650	Akvakultur /Salgsaktiviteter Næringsmiddelindustri	Lerøy Seafood Group er et sjømatproduksjons- og distribusjonsselskap med base i Bergen, selskapet startet driften på 1800-tallet da fiskeren Ole Mikkel Lerøen begynte å selge fisk og annen sjømat på fiskemarkedet i Bergen. Har 21 avdelinger i Vestland.
 <p>MOWI</p>	500	Akvakultur	Lakseoppdretter. Mowi har aktivitet i 25 land. Har 23 avdelinger i Vestland lokalisert i Bergen, Kinn, Kvinnherad, Bremanger, Øygarden, Etne, Austevoll, Hyllestad, Gulen, Askøy, Masfjorden, Stad, Ullensvang, Fjaler, Solund, Stord og Sogndal
 <p>BREMNES SEASHORE</p>	350	Akvakultur	Leverandør av oppdrettslaks. Holder til i Hardanger, Sunnhordaland og Rogaland på 23 lokasjoner i 9 kommuner. (oppdrettsanlegg, smoltanlegg og pakke/prosesserings anlegg) Har 8 avdelinger i Vestland lokalisert i Bømlo, Ullensvang, Sveio og Kvinnherad
 <p>PELAGIA</p>	310	Næringsmiddelindustri	Pelagia AS er produsent av pelagiske fiskeprodukter til konsum, og en leverandør av ingredienser i alle slags fiske- og dyrefôr; proteinkonsentrat, fiskemel og fiskeolje. Har 8 avdelinger i Vestland lokalisert i Kinn, Bremanger, Stad, Austevoll og Bergen.
 <p>SJØTROLL</p>	250	Akvakultur	Aktiviteter innenfor yngel-/smoltproduksjon, matfiskproduksjon, slakteri og videreforedling. Har 13 avdelinger i Vestland lokalisert i Austevoll, Bømlo, Fitjar, Kvinnherad, Osterøy, Sveio, Tysnes og Øygarden
 <p>EWOS</p>	180	Fiskeindustri fôr	Ewos Norge produserer og selger fôr til oppdrettsfisk, i hovedsak laks og ørret. Har 2 avdelinger i Vestland lokalisert i Kinn og Bergen.
 <p>GLOBAL FLORØ AS</p>	140	Næringsmiddelindustri	Fiskeindustrielskap etablert i Flora (Nå Kinn) Kommune. Selskapet omsetter ca. 65.000mt pelagisk fisk per år med en daglig produksjonskapasitet på 1.000 mt. Ny fabrikk ble installert i 2018, og dekker både rundpakking, file og rognproduksjon.
 <p>SELSTAD</p>	130	Leverandør av utstyr og tjenester	Oppdrettsutstyr, fiskeredskaper, tauproduksjon, sikkerhetsutstyr og utstyr til industri og offshore, spisskompetanse innen oppdrettsutstyr og fiskeredskaper. Har 3 avdelinger i Vestland lokalisert i Kinn, Øygarden og Kvinnherad
 <p>AUSTEVOLL LAKSEPAKKERI AS</p>	120	Næringsmiddelindustri	Prosesseringsanlegg for lakseprodukter. Har 1 avdeling i Vestland lokalisert i Austevoll,
 <p>Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst</p>	1800	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Austevoll, Øygarden, og Kinn Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

Syssettings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Møre og Romsdal i 2021

Vedlegg 4 til Menon-publikasjon 126/2022. Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Møre og Romsdal for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Møre og Romsdal målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Møre og Romsdal av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Møre og Romsdal.
- Møre og Romsdal har 10 500 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 6 000 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Møre og Romsdal var i 2021 på 18,6 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 695 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Ålesund, Herøy, Smøla og Kristiansund.

Sjømatnæringen i Møre og Romsdal

Sysselsettingseffekter:
16 500 sysselsatte

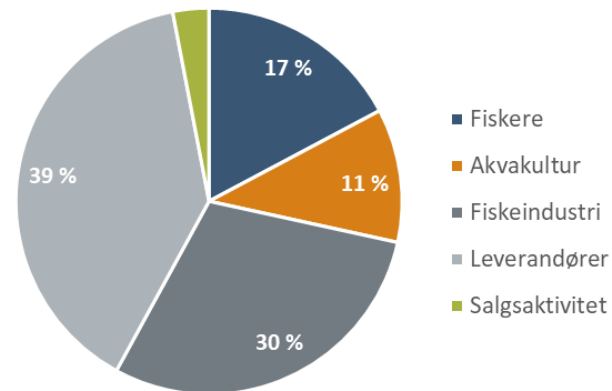
Verdiskapingseffekter:
18,6 milliarder kroner

Kommuneskatt:
695 millioner kroner

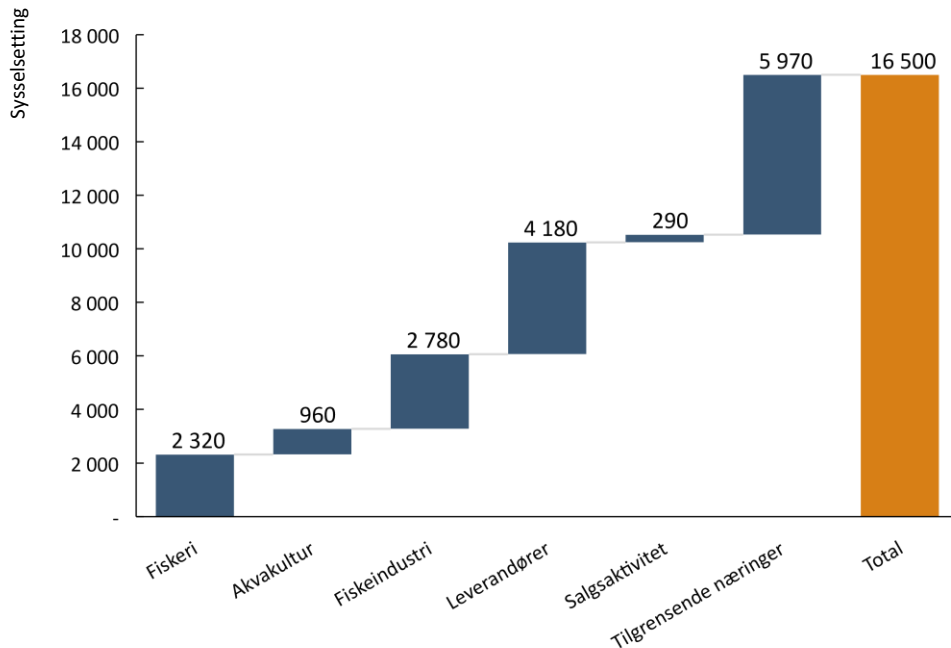
- Møre og Romsdal er fylket som har størst antall sysselsatte i direkte sjømatrelatert virksomhet. Målt som andel direkte sysselsatte i sjømatrelatert virksomhet finner vi Møre og Romsdal på andreplass, kun Nordland har en litt større andel direkte sysselsatte i sjømatnæringen.
- Målt i antall ansatte har fylket sine tyngdepunkt innen leverandørvirksomhet (utstyrsprodusenter og fartøytjenester), fiskeindustri, fiskeri og akvakultur.
- Møre og Romsdal er også det fylket med flest fiskere i Norge sør for Nordland
- Fylket var en av pionérene innen akvakultur, med blant annet Ålesundselskapet Pan Fish.

Direkte og indirekte sysselsatte.

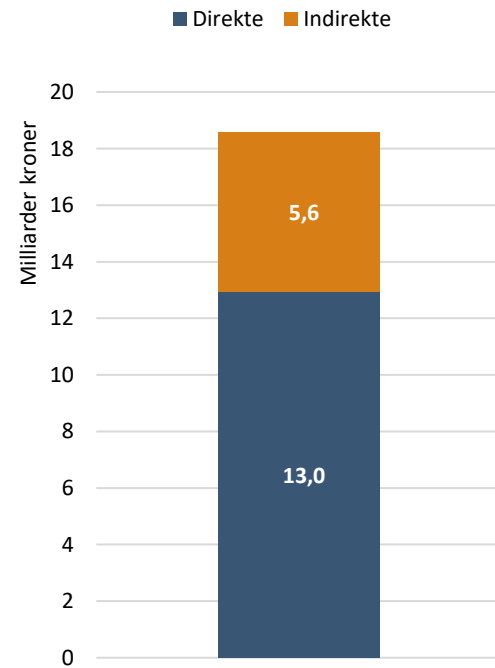
Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Møre og Romsdal 2021.

Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Møre og Romsdal 2021.

Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner, og er en dominerende næring i mange mindre kommuner.
- Målt i antall sjømatrelaterte sysselsatte er Ålesund størst sjømatkommune i fylket. Her finner vi både salgsselskap, fiskeriselskap, fiskeindustri og leverandørselskap.
- Ytre Sunnmøre kommunen Herøy er nest størst i antall sjømatrelaterte sysselsatte. Her finner vi både fiskeriselskap og fiskeindustri. Mowi har blant annet et stort lakseslakteri her.
- Målt i andel sjømatrelatert sysselsatte er det Smøla, Sande, Averøy, Aukra, Giske og Herøy som er størst. På Smøla finnes større havbruksanlegg og noe leverandørvirksomhet. På Sande finner vi verftsindustri mye rettet mot sjømatsektoren. På Averøy har Skretting en stor fiskefôrfabrikk . På Valderøy i Giske finnes blant annet utstyrslleverandøren Optimar.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Ålesund	3260	2900	16 %
2	Herøy	1010	200	28 %
3	Kristiansund	580	240	7 %
4	Molde	550	260	4 %
5	Giske	700	110	30 %
6	Averøy	570	210	35 %
7	Sula	450	180	20 %
8	Smøla	520	80	52 %
9	Hustadvika	380	110	10 %
10	Ørsta	350	140	10 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	MOWI	430	Oppdrett + fiskeindustri	Lakseoppdretter. Mowi har anlegg og aktivitet i hele Norge. Mowi har aktivitet i 25 land. Har 17 avdelinger i Møre Og Romsdal lokalisert i Aukra, Aure, Averøy, Giske, Herøy, Molde, Smøla, Ulstein, Vanylven, Volda og Ørsta
	OPTIMAR	280	Leverandør av utstyr og tjenester	Optimar utvikler, produserer og leverer produkter og løsninger til fiskeri og havbruksnæringen globalt med egne avdelinger USA, Romania. Har 3 avdelinger i Møre Og Romsdal lokalisert i Giske, Ålesund og Stranda.
	SØLVTRANS	210	Leverandør av utstyr og tjenester	Sølvtrans ble etablert i 1986. Fra hovedkontoret i Ålesund drifter de 19 brønnbåter lokalisert i Norge, Skottland, Tasmania og Canada. Har 2 avdelinger i Møre og Romsdal lokalisert i Ålesund. (Rederi og management)
	HOFSETH (International, Aqua, Biocare)	200	Akvakultur og Næringsmiddelindustri	Sjømatelskap med 20 avdelinger i Møre og Romsdal lokalisert i Fjord, Molde, Stranda, Vanylven, Ålesund og Sykkylven.
	SALMAR	190	Oppdrett	Produsent av oppdrettslaks. Eier 100 lisenser for marin produksjon av atlantisk laks i Norge. Har 9 avdelinger i Møre og Romsdal lokalisert i Aure, Molde, Rauma, Smøla, Vestnes og Ålesund
	ROSTEIN	180	Leverandør av utstyr og tjenester	Rostein er et familieeid brønnbåtrederi med hovedkontor på Harøya, nord for Ålesund. Driver med transport av smolt og slaktestisk og utfører sortering/telling av laks og ørret. Lokalisert i Ålesund.
	MMC FIRST PROCESS	180	Leverandør av utstyr og tjenester	Tilbyr system-løsninger for håndtering, prosessering og avkjøling av fisk til sjømatindustrien, på land, ombord og i akvakultur. Har 2 avdelinger i Møre og Romsdal lokalisert i Herøy og Ålesund.
	VIKENCO AS	180	Akvakultur og Næringsmiddelindustri	Produksjon/foredling og omsetning av fisk og fiskeprodukter. Holder til i Aukra kommune.
	LERØY	150	Akvakultur /Salgsaktiviteter Næringsmiddelindustri	Lerøy Seafood Group er et sjømatproduksjons- og distribusjonsselskap med base i Bergen. Har 11 avdelinger i Møre og Romsdal lokalisert i Aure, Averøy, Gjemnes, Kristiansund, Molde, Surnadal, Tingvoll og Ålesund.
	Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	2300	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Ålesund, Herøy og Giske Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

NORCE

Nofima

Syssesttings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Trøndelag i 2021

Vedlegg 5 til Menon-publikasjon 126/2022.
Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Trøndelag for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Trøndelag målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Trøndelag av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022 .
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Trøndelag.
- Trøndelag har 7 400 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 4 700 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Trøndelag var i 2021 på 15,9 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 513 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Frøya, Trondheim, Nærøysund og Hitra.

Sjømatnæringen i Trøndelag

Sysselsettingseffekter:
12 100 sysselsatte

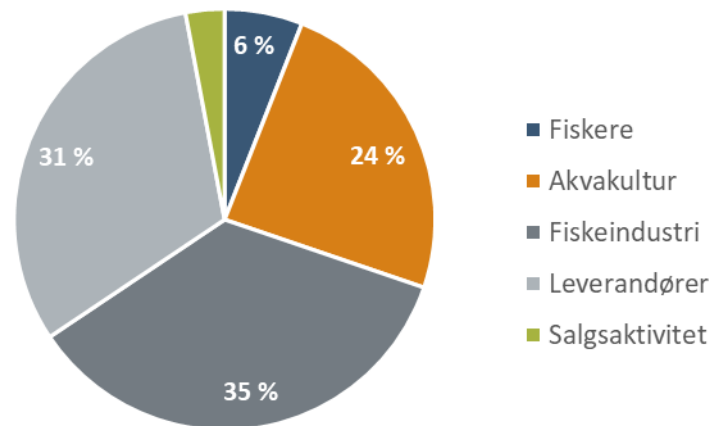
Verdiskapingseffekter:
15,9 milliarder kroner

Kommuneskatt:
513 millioner kroner

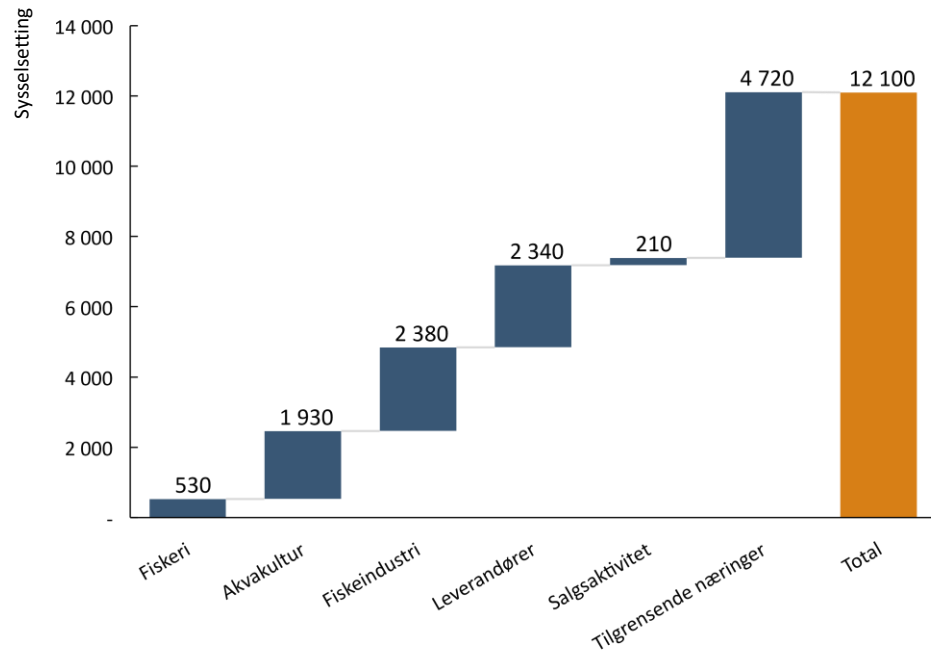
- Målt i antall ansatte har fylket sine tyngdepunkt innen fiskeindustri, leverandørvirksomhet (utstysprodusenter og fartøytjenester) og oppdrett.

Direkte og indirekte sysselsatte.

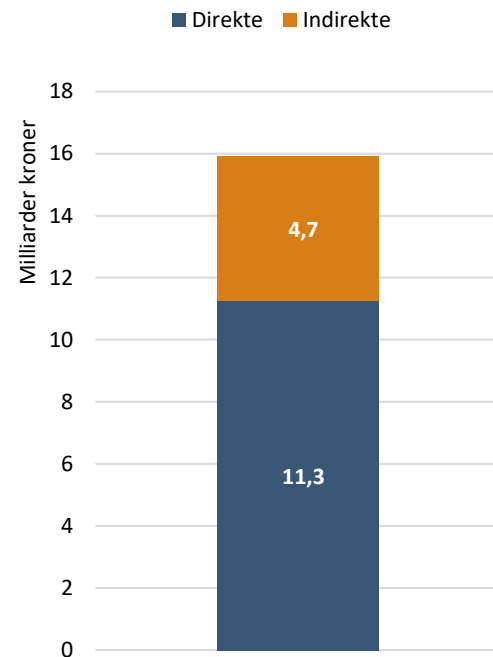
Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Trøndelag. 2021.

Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Trøndelag. 2021.

Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner, og er en dominerende næring i mange mindre kommuner.
- Frøya største sjømatkommune i fylket med både oppdrettsselskap, fiskere, fiskeindustri og leverandører av varer og tjenester. Trondheim er nest størst når en tar hensyn til indirekte sysselsetting. Tredje største sjømatkommune er Nærøysund med næringsmiddel-industri og oppdrettsanlegg.
- Andel sjømatrelatert sysselsetting i Frøya er kunstig høy da den inkluderer sjøfolk som i SSB sin statesikk ikke er registrert med arbeidssted i kommunen.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Frøya	2250	670	90 %
2	Trondheim	860	1570	2 %
3	Nærøysund	1210	270	31 %
4	Hitra	870	210	39 %
5	Ørland	450	280	16 %
6	Åfjord	260	170	19 %
7	Flatanger	320	60	62 %
8	Orkland	270	100	4 %
9	Heim	210	120	12 %
10	Namsos	200	110	4 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	SALMAR / Farming / Settefisk /Genetics	1030	Næringsmiddelindustri / Akvakultur	SalMar ASA er et norsk sjømatelskap etablert på Frøya på Trøndelagskysten i 1991. Selskapet driver med oppdrett og videreforedling av atlantisk laks. Har 20 avdelinger lokalisert på Frøya, Heim, Hitra, Namsos, Osen, Steinkjer, Stjørdal, Trondheim, Ørland og Åfjord.
	MOWI NORWAY	470	Akvakultur	Lakseoppdretter. Mowi har anlegg og aktivitet i hele Norge. Mowi har aktivitet i 25 land. Har 15 avdelinger i Trøndelag lokalisert i Flatanger, Frøya, Hitra, Høylandet, Indre Fosen, Leka, Namsos, Nærøysund, Orkland, Osen, Trondheim, Ørland og Åfjord
	LERØY	410	Akvakultur	Lerøy Seafood Group er et sjømatproduksjons- og distribusjonsselskap med base i Bergen.. Har 15 avdelinger i Trøndelag lokalisert i Frøya, Heim, Hitra, Indre Fosen, Namsos, Orkland, Trondheim og Åfjord.
	FRØY	360	Leverandør av utstyr og tjenester	Leverer blant annet brønnbåttjenester, avlusing og frakttjenester. Har seks avdelinger lokalisert på Frøya.
	SINKABERG-HANSEN	220	Næringsmiddelindustri / Akvakultur	Norsk sjømatelskap som driver med oppdrett av matfisk og slaktning, bearbeiding og konservering av fisk. Har 2 avdelinger i Trøndelag lokalisert i Nærøysund.
	ISFJORD NORWAY	200	Næringsmiddelindustri	Isfjord Norway AS er en sjømatprodusent som holder til på Orkanger. Foreidler ca. 5.000 tonn laks og ørret pr år. Har 2 avdeling i Trøndelag lokalisert i Orkland og på Frøya.
	SALMONOR AS	150	Akvakultur	23 konsesjoner for oppdrett av laks, to FoU-konsesjoner, en visningskonsesjon og et foredlingsanlegg- 4 avdelinger lokalisert i Nærøysund.
	SCALE AQUACULTURE	140	Leverandør av utstyr og tjenester	ScaleAQ er et internasjonalt selskap innen havbrukstjenester og –utstyr. Resultat av fusjon mellom Aqualine, Steinsvik og AquaOptima. Har 4 avdelinger i Trøndelag lokalisert i Frøya, Hitra, Trondheim og Ørland.
	Måsøval Fiskeoppdrett	130	Akvakultur	Måsøval er et lokalt familieeid oppdrettsselskap som driver oppdrett av laks i Midt Norge og på Island. Bedriften ble etablert i januar 1973. Holder til på Frøya.
	Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	530	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Nærøysund, Frøya og Trondheim. Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere.

A wide-angle photograph of a Norwegian fjord. In the foreground, several circular salmon farming pens are visible in the blue water. The middle ground shows a calm body of water reflecting the sky. The background is dominated by steep, rugged mountains covered in patches of snow under a clear blue sky with some light clouds.

Syssettings- og verdiskapingeffekter av sjømatnæringen i Nordland i 2021

Vedlegg 6 til Menon-publikasjon 126/2022. Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Nordland for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Nordland målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Nordland av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Nordland.
- Nordland har 8 900 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 4 000 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Nordland var i 2021 på 15,5 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 560 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Hadsel, Lurøy, Øksnes og Vestvågøy.

Sjømatnæringen i Nordland

Sysselsettingseffekter:
12 900 sysselsatte

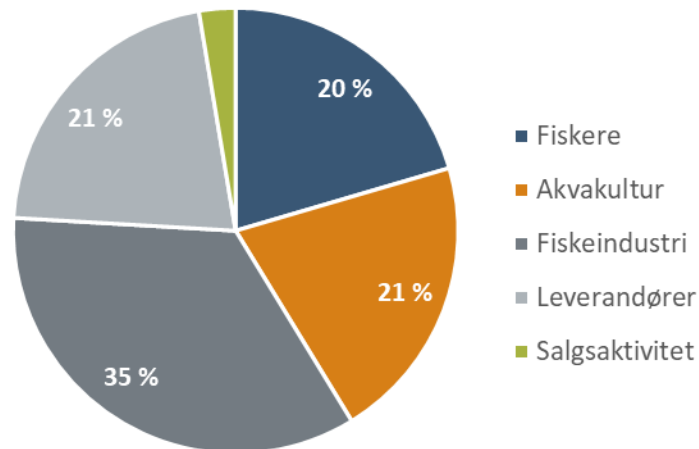
Verdiskapingseffekter:
15,5 milliarder kroner

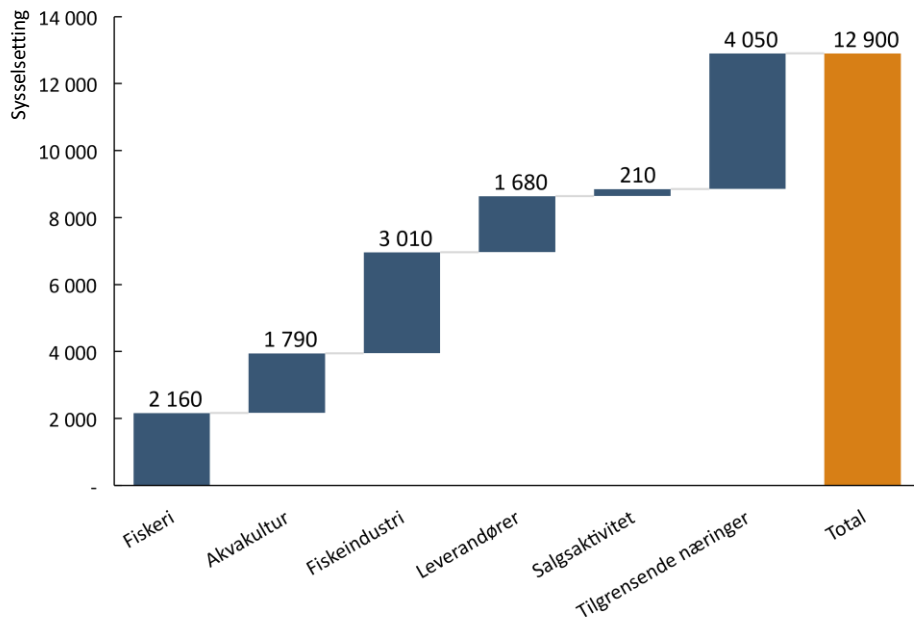
Kommuneskatt:
560 millioner kroner

- Nordland er fylket som har størst andel sysselsatte i direkte sjømatrelatert virksomhet.
- Målt i antall ansatte har fylket sine tyngdepunkt innen fiskeindustri. Men fylket har også betydelig aktivitet innen fiske, oppdrettsproduksjon og leverandørvirksomhet.

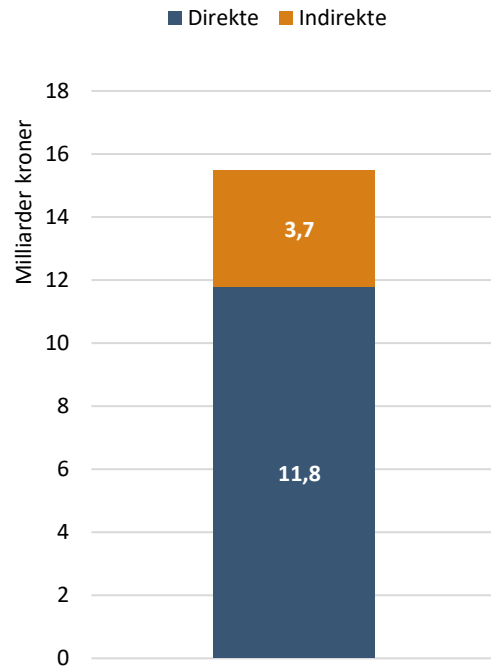
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Nordland 2021. Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Nordland. 2021. Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner, og er en dominerende næring i mange mindre kommuner.
- Målt i antall sjømatrelaterte sysselsatte er Vestvågøy, Hadsel og Øksnes de største sjømatkommunene i fylket. Alle tre kommunene er preget av fiskeindustri. Øksnes har i tillegg fiskefôrindustri (BioMar) og mye fiskeri.
- Målt i andel sjømatrelatert sysselsatte er det Røst, Værøy, og Træna som er størst. Alle med mye næringsmiddelindustri og fiskeri.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Vestvågøy	860	310	22 %
2	Hadsel	780	310	30 %
3	Øksnes	810	260	53 %
4	Bodø	520	440	3 %
5	Vågan	590	200	16 %
6	Lurøy	440	150	57 %
7	Steigen	430	80	42 %
8	Sortland	250	230	9 %
9	Herøy (Nordl.)	350	80	49 %
10	Meløy	300	110	15 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	NORDLAKS	430	Næringsmiddelindustri / Akvakultur	Familieeid havbrukselskap med base i Hadsel i Vesterålen. Porsjonspakker med produkter av atlantisk laks og regnbueørret. Har 6 avdelinger i Nordland lokalisert i Hamarøy og Hadsel.
	MOWI NORWAY	320	Akvakultur	Lakseoppdretter. Mowi har anlegg og aktivitet i hele Norge. Mowi har aktivitet i 25 land. Har 9 avdelinger i Nordland lokalisert i Alstahaug, Brønnøy, Dønna, Gildeskål, Herøy, Meløy, Rødøy og Sørfold
	NOVA SEA	270	Akvakultur /Leverandør av utstyr og tjenester	Nova Sea driver med oppdrett, bearbeiding og salg av laks, samt deltakelse i havbruksrelaterte virksomheter. Har 12 avdelinger i Nordland lokalisert i Alstahaug, Gildeskål, Lurøy, Meløy, Rana, Rødøy, Træna og Vevelstad
	LERØY NORWAY SEAFOODS	250	Næringsmiddelindustri	Lerøy Seafood Group er et sjømatproduksjons- og distribusjonsselskap med base i Bergen, Har 3 avdelinger i Nordland lokalisert i Hadsel, Vestvågøy og Bø.
	CERMAQ NORWAY	250	Akvakultur	Cermaq Norway er en del av Cermaq Group AS. Cermaq Group er verdens nest største produsent av laks og ørret, med virksomhet i Norge, Chile og Canada. Har 9 avdelinger i Nordland lokalisert i Steigen, Øksnes og Bodø.
	SALTEN AQUA GRUPPEN	150	Næringsmiddelindustri / Akvakultur	Produksjon og salg av laks. Gruppen håndterer laksen fra den klekkes ut av egget, helt til den er å finne i butikkhyllene. Har 9 avdelinger i Nordland lokalisert i Bodø, Fauske, Gildeskål og Saltdal.
	NORSK FISKETRANSPORT	150	Leverandør av utstyr og tjenester	Norsk Fisketransport AS er verdens tredje største brønnbåtrederi, etablert med utgangspunkt på Namdals- og Helgelandskysten i 2004. Har 1 avdeling i Nordland lokalisert i Dønna
	PELAGIA	150	Næringsmiddelindustri	Er en produsent av pelagiske fiskeprodukter til konsum, og en leverandør av ingredienser i fisk og dyrefôr, proteinkonsentrat, fiskemel og fiskeolje. Har 3 avdelinger i Nordland lokalisert i Lødingen, Træna og Bodø.
	INSULA	140	Næringsmiddelindustri	Sjømatkonsernet Insula har sin opprinnelse i Norge, gjennom merkevarebedriften Lofotprodukt AS. Har 3 avdelinger i Nordland lokalisert i Vestvågøy og Bodø.
	Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	2200	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Vestvågøy, Øksnes og Vågan. Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

A wide-angle photograph of a coastal town in a snowy landscape. The town is built on a small island or peninsula, with colorful houses and buildings. In the background, there are large, snow-covered mountains under a cloudy sky. The foreground shows a snowy hillside with some trees and a fence.

Syssettings- og verdiskapingeffekter av sjømatnæringen i Troms og Finnmark i 2021

Vedlegg 7 til Menon-publikasjon 126/2022.
Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Troms og Finnmark for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Troms og Finnmark målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Troms og Finnmark av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Troms og Finnmark.
- Troms og Finnmark har 8 500 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 4 200 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Troms og Finnmark var i 2021 på 15,4 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 550 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Tromsø, Senja, Alta og Skjervøy.

Sjømatnæringen i Troms og Finnmark

Sysselsettingseffekter:
12 700 sysselsatte

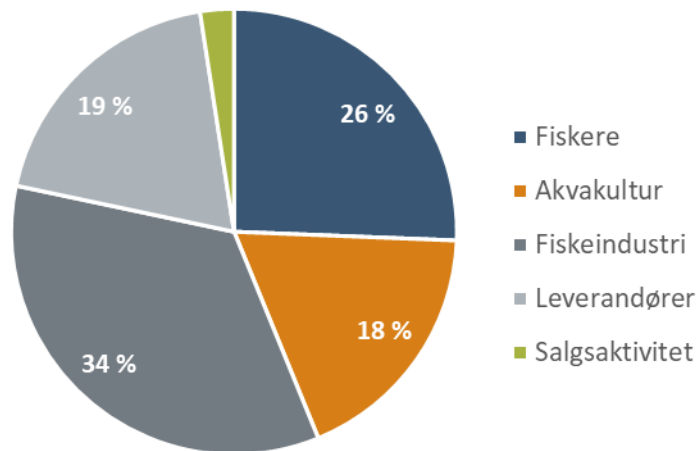
Verdiskapingseffekter:
15,4 milliarder kroner

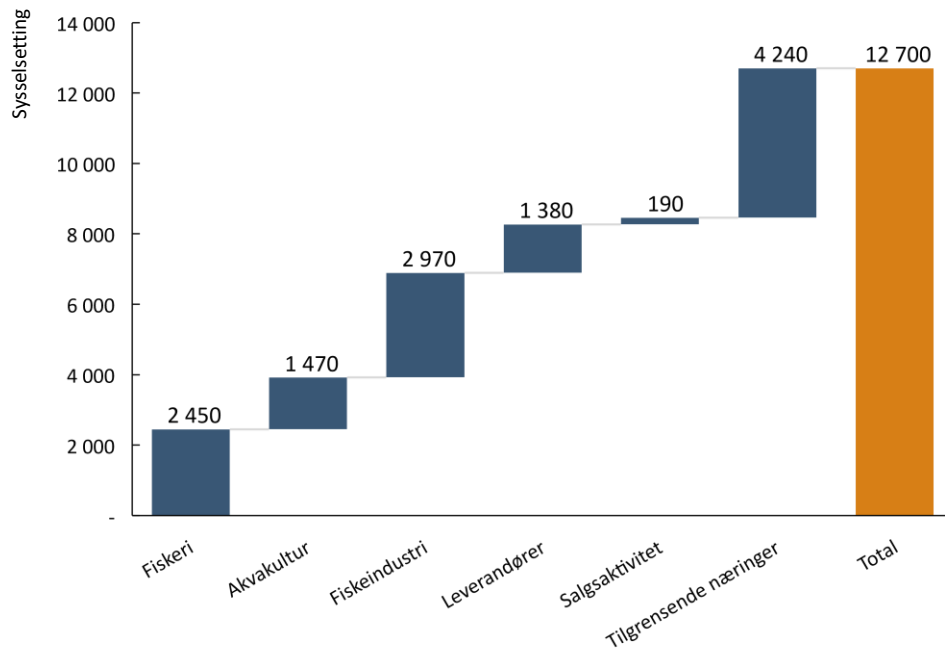
Kommuneskatt:
550 millioner kroner

- Troms og Finnmark og Nordland er sammen er samme med Møre og Romsdal de fylkene som har størst andel sysselsatte i direkte sjømatrelatert virksomhet.
- Målt i antall ansatte har fylket sine tyngdepunkt innen fiskeindustri og fiskeri. Men fylket har også betydelig aktivitet innen oppdrettsproduksjon og leverandørvirksomhet.

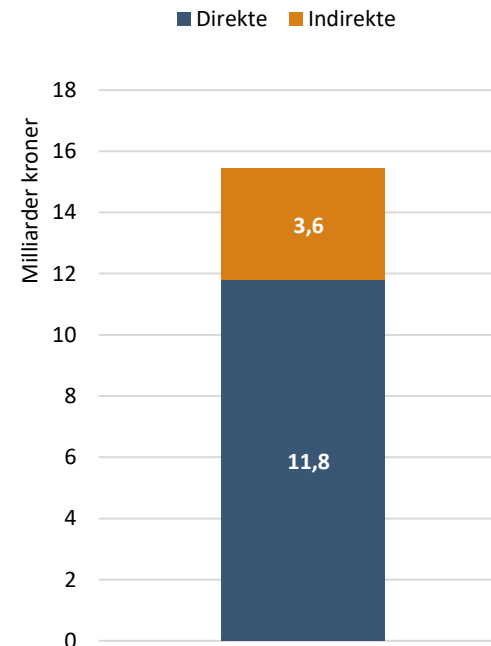
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Troms og Finnmark. 2021. Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Troms og Finnmark. 2021. Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner, og er en dominerende næring i mange mindre kommuner.
- Målt i antall sjømatrelaterte sysselsatte er Tromsø og Senja de største sjømatkommunene i fylket. Tromsø er preget av kunnskapsbaserte leverandørtjenester og hovedkontortjenester. Senja er preget av fiskeindustri.
- Målt i andel sjømatrelatert sysselsatte er det Båtsfjord, Måsøy, Hasvik og Gamvik som er størst. Alle fire har en stor andel fiskeindustri og fiskeri.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Tromsø	1290	1070	5 %
2	Senja	1230	340	21 %
3	Alta	630	310	8 %
4	Båtsfjord	520	280	70 %
5	Skjervøy	510	100	45 %
6	Harstad - Hársttåk	170	420	5 %
7	Nordkapp	460	60	35 %
8	Hammerfest	340	160	8 %
9	Karlsøy	410	80	49 %
10	Måsøy	260	40	61 %

Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
LERØY Seafoods/Aurora	710	Akvakultur / Næringsmiddelindustri	Lerøy er et sjømatproduksjons- og distribusjonsselskap med base i Bergen. Har 15 avdelinger i Troms og Finnmark lokalisert i Berlevåg, Båtsfjord, Hammerfest, Hasvik, Karlsøy, Kåfjord, Lebesby, Lyngen, Skjervøy, Sør-Varanger og Tromsø
SALMAR (Farming/Settefisk)	270	Akvakultur/ Næringsmiddelindustri	SalMar ASA er et norsk sjømatelskap etablert på Frøya på Trøndelagskysten i 1991. Selskapet driver med oppdrett og videreforedling av atlantisk laks. Har 5 avdelinger i Troms og Finnmark lokalisert i Senja, Båtsfjord og Karlsøy
CERMAQ NORWAY	260	Akvakultur/ Næringsmiddelindustri	Cermaq Group er verdens nest største produsent av laks og ørret, med virksomhet i Norge, Chile og Canada. Har 3 avdelinger i Troms og Finnmark lokalisert i Alta og Hammerfest.
GRIEG SEAFOOD	220	Akvakultur/ Næringsmiddelindustri	Lakseoppdrett selskap med oppdrettsanlegg i Rogaland og Finnmark i Norge, British Columbia og Newfoundland i Canada og på Shetland. Hovedkontoret ligger i Bergen. Mer enn 750 personer er ansatt i selskapet globalt. Har 3 avdelinger i Troms og Finnmark lokalisert i Alta .
NRS FARMING	160	Akvakultur	Norway Royal Salmon ASA er et norsk oppdrettselskap med hovedkontor i Trondheim Ble etablert av 34 norske lakseoppdrettere i 1992. Har 5 avdelinger i Troms og Finnmark lokalisert i Alta, Karlsøy, Senja og Tromsø
NERGÅRD	150	Fiskeri / Næringsmiddelindustri	Fiskerikonsern innen fangst, foredling og salg. Nergård eier trålere og produksjonsbedrifter fra Lofoten til Vest-Finnmark. Har 11 avdelinger i Troms og Finnmark lokalisert i Hasvik, Nordkapp, Senja og Tromsø
FJORDLAKS AS (Karlsøy og Tufjordbruket)	120	Næringsmiddelindustri	Kjøper og produserer saltfisk som skal tørkes til Klippfiskråstoff og produserer Klippfisk lokalt. Har 2 avdelinger i Troms og Finnmark lokalisert i Karlsøy og Måsøy
SALAKS	110	Akvakultur	Salaks Holding AS er morselskapet til Salaks AS, Salaks Slakteri AS, Salangfisk AS og Brønnbåt Nord AS. har totalt 6 konsesjoner for produksjon av matfisk, som disponeres på 8 lokaliteter i henholdsvis Salangen, Lavangen, Dyrøy, Sørreisa og Harstad kommune.
ARNØY LAKS	85	Akvakultur/ Næringsmiddelindustri	Oppdrett og slakteri, lokalisert på Skjervøy
Matforskningsinstituttet NOFIMA har hovedkontor i Tromsø arbeider med næringsrettet forskning innen områder som havbruk, fiskeri og landbruk.			
Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	2450	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Tromsø, Senja og Nordkapp. Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

Syssettings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Vestfold og Telemark i 2021

Vedlegg 8 til Menon-publikasjon 126/2022.
Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Vestfold og Telemark for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Vestfold og Telemark målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Vestfold og Telemark av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Vestfold og Telemark.
- Vestfold og Telemark har 700 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 2 300 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Vestfold og Telemark var i 2021 på 2,9 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 118 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Sandefjord, Tønsberg, Larvik og Porsgrunn.

Sjømatnæringen i Vestfold og Telemark

Sysselsettingseffekter:
3000 sysselsatte

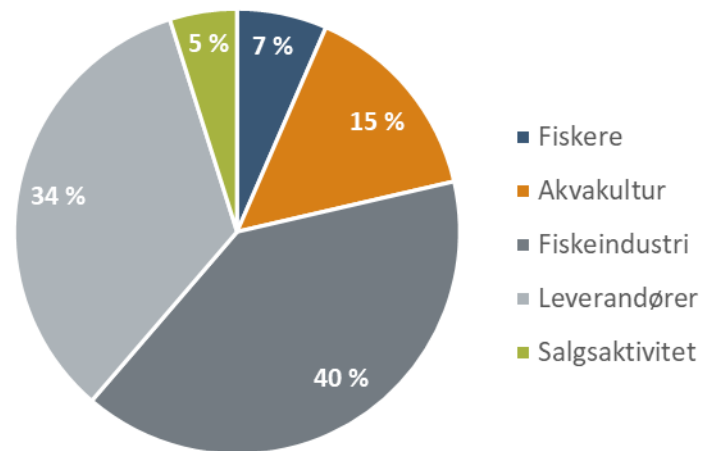
Verdiskapingseffekter:
2,9 milliarder kroner

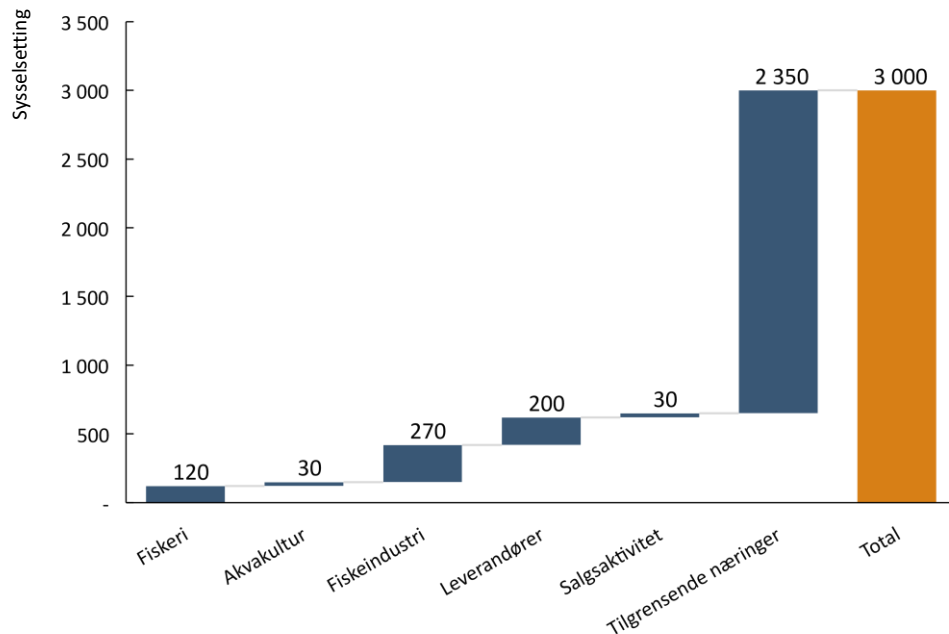
Kommuneskatt:
118 millioner kroner

- Vestfold og Telemark har en sjømatrelatert aktivitet med hovedvekt på fiskeindustri og leverandørvirksomhet.

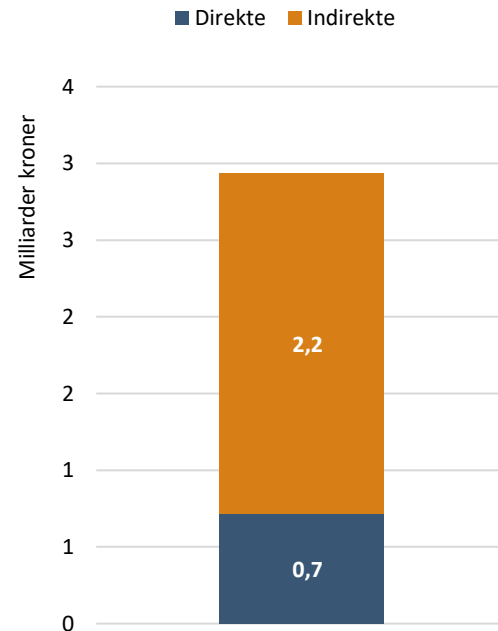
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Vestfold og Telemark 2021. Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Vestfold og Telemark 2021. Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner, men andelen sysselsatte i sjømatrelatert virksomhet er relativt lav i alle kommuner
- Målt i antall sjømatrelaterte sysselsatte er Sandefjord største sjømatkommune i fylket. Her finner vi både fiskeindustri og leverandørselskap rettet b.la mot akvakulturnæringen. Tønsberg er nest størst, her finner vi hovedsakelig leverandørindustri rettet mot fiskeri og akvakulturnæringen.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Sandefjord	280	460	2 %
2	Tønsberg	70	430	1 %
3	Larvik	50	250	2 %
4	Porsgrunn	20	260	2 %
5	Skien	10	230	1 %
6	Horten	60	110	1 %
7	Kragerø	50	80	3 %
8	Færder	30	80	1 %
9	Bamble	50	50	2 %
10	Holmestrand	0	80	1 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	BASF	160	Næringsmiddelindustri	BASF SE er verdens største kjemiske konsern. Det tyske selskapet består i dag av over 160 datterselskaper. Har 1 avdeling i Vestfold og Telemark lokalisert i Sandefjord som lager farmasøytiske ingredienser og kosttilskudd av høykonsentrerte omega-3-fettsyrer.
	KONGSBERG MARITIME	800*	Leverandør av utstyr og tjenester	Har aktivitet mot mange næringer, og noen av disse er sjømatrelatert. Er bl.a. leverandør av fiskerisystemer, design av fiskebåter mm. Har 4 avdelinger i Vestfold og Telemark lokalisert i Horten og Sandefjord.
	SCANMAR	30	Leverandør av utstyr og tjenester	Produksjon av fangst kontrollsystemer, lokalisert i Tønsberg.
	BRØDR BERGGREN	50	Næringsmiddelindustri	Fiskeforretninger, detaljist , produsent og grossist som leverer varer til flere fiskeforretninger, dagligvarebutikker, restauranter, hoteller, sykehjem, institusjoner og andre grossister. Har 1 avdeling i Vestfold og Telemark lokalisert i Sandefjord.
	SCANSHIP	70*	Leverandør av utstyr og tjenester	Scanship er et norsk selskap som produserer avløpsrensing og avfallshåndteringssystemer for akvakultur, ferger, cruiseskip, katastrofehjelp og handelsskip. Har 1 avdeling i Vestfold og Telemark lokalisert i Tønsberg.
	FINDUS NORGE	40*	Næringsmiddelindustri	Findus er et multinasjonalt selskap som produserer dypfrost fisk og grønnsaker til forbrukere og storkjøkken. Har 1 avdeling i Vestfold og Telemark lokalisert i Larvik som produsert fisk, kjøtt, ferdigretter, poteter og grønnsaker for det norske markedet.
	PROVACC	15	Leverandør av utstyr og tjenester	Vaksinasjonsfirma som ble stiftet i mars 2011. Har 1 avdeling i Vestfold og Telemark lokalisert i Kragerø.
Sørsmolt AS	SØRSMOLT AS	10	Akvakultur	Smoltanlegg, Har 1 avdeling i Vestfold Og Telemark lokalisert i Kragerø,
	EYVI AS	10	Leverandør av utstyr og tjenester	RAS-leverandør, Lokalisert i Sandefjord
	Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	120	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Sandefjord, Bamble, og Færder Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

Syssestings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Viken i 2021

Vedlegg 9 til Menon-publikasjon 126/2022.
Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Viken for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Viken målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Viken av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Viken.
- Viken har 1 200 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 9 600 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Viken var i 2021 på 10,4 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 421 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Bærum, Ullensaker, Nordre Follo og Lillestrøm.

Sjømatnæringen i Viken

Sysselsettingseffekter:
10 800 sysselsatte

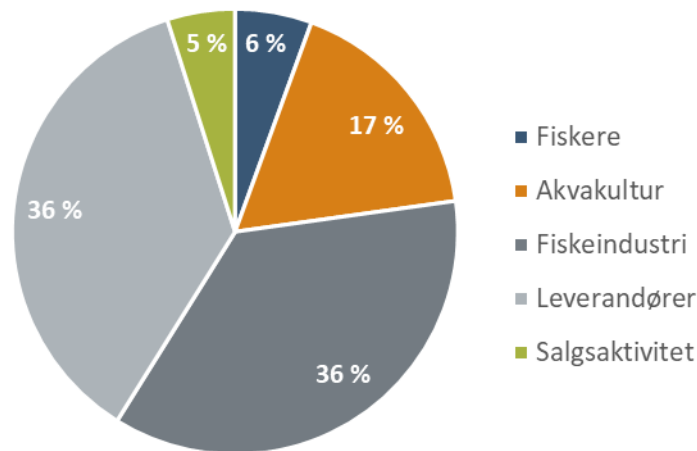
Verdiskapingseffekter:
10,4 milliarder kroner

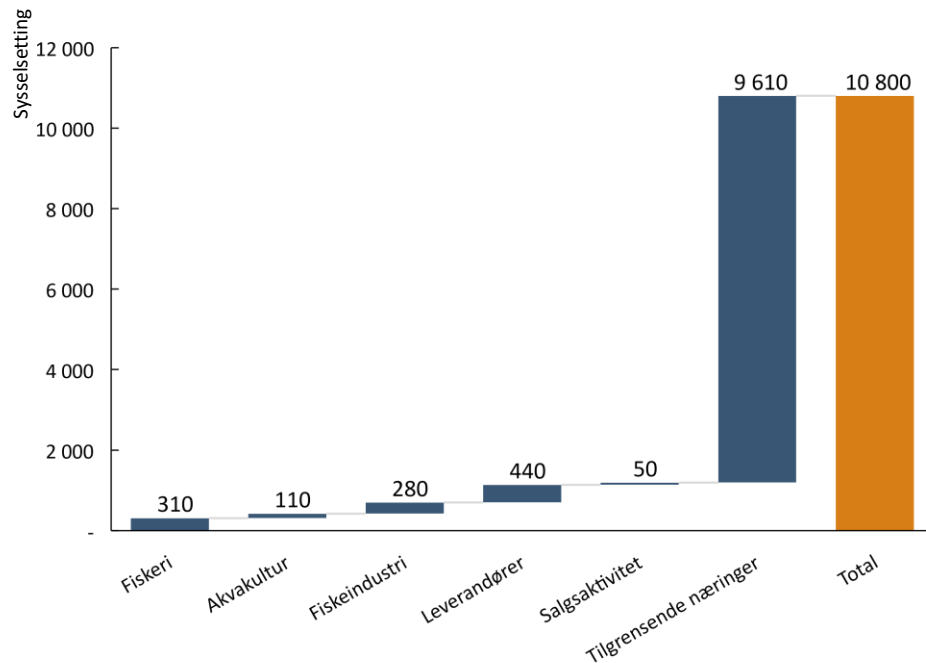
Kommuneskatt:
421 millioner kroner

- Viken har relativt få direkte sysselsatte relatert til sjømatvirksomhet, men betydelig flere indirekte sysselsatte som følge av blant annet logistikkaktivitet ved flyplassen på Gardermoen.
- Målt i antall ansatte har fylket sine tyngdepunkt innen fiskeindustri og leverandørvirksomhet, og i noe mindre grad oppdrettsvirksomhet (logistikk!).

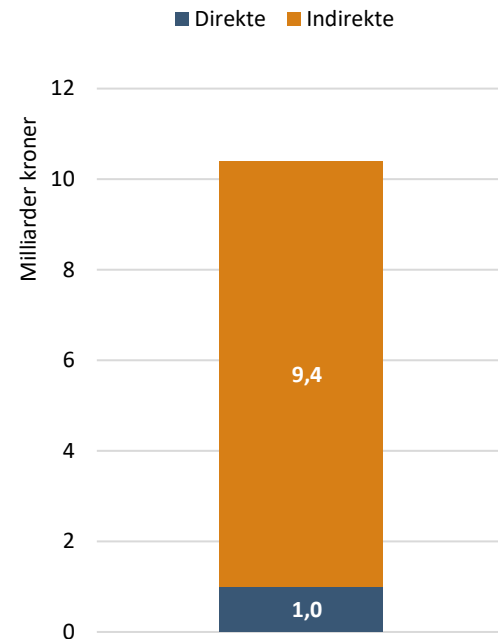
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Viken 2020.
Kilde: Menon Economics

Figur 13. Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Viken 2020.
Kilde: Menon Economics

- De sysselsatte innenfor sjømatrelatert virksomhet fordeler seg ut over mange av fylkets kommuner.
- Målt i antall sjømatrelaterte sysselsatte er Bærum og Ullensaker største sjømatkommuner i fylket. Her finner vi blant annet logistikkelskap og hovedkontorfunksjoner for fiskeri (krill), fiskeindustri (alginatproduksjon) og vaksineproduksjon.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings-effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Bærum	140	1700	2 %
2	Ullensaker	120	1020	4 %
3	Nordre Follo	0	870	4 %
4	Lillestrøm	20	710	2 %
5	Fredrikstad	220	440	2 %
6	Asker	50	560	2 %
7	Drammen	40	530	1 %
8	Lørenskog	130	280	2 %
9	Vestby	60	330	4 %
10	Moss	60	300	2 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	AKER BIOMARINE	200	Fiske og fangst /Næringsmiddelindustri	Aker BioMarine er et bioteknologiselskap som utvikler krill-avlede produkter for forbrukerhelse og velvære og dyreernæring. Har 3 avdelinger i Bærum.
	MOWI LOGISTICS	75	Akvakultur	Lakseoppdretter. Mowi har anlegg og aktivitet i hele Norge. Mowi har aktivitet i 25 land. Har 1 avdeling i Viken lokalisert i Ullensaker,
	BILLUND AQUAKULTURSERVICE	55	Leverandør av utstyr og tjenester	Leverer teknologi for gjenbruk av prosessvann i landbasert produksjon av fisk. Har 1 avdeling i Viken lokalisert i Asker.
	PHARMATECH	60	Næringsmiddelindustri	Produserer kosttilskudd med bl.a. omega-3 innhold. Har 1 avdeling i Viken lokalisert i Fredrikstad,
	KONGSBERG MARITIME	1000*	Leverandør av utstyr og tjenester	Har aktivitet mot mange næringer, og noen av disse er sjømatrelatert. Er bl.a. leverandør av fiskerisystemer, design av fiskebåter mm. Har 2 avdelinger i Viken lokalisert i Kongsberg og Asker
	FREDRIKSTAD SEAFOODS AS	35	Akvakultur	Landbasert lakseoppdrett.
	PHARMAQ	30	Leverandør av utstyr og tjenester	Leverer vaksiner til akvakulturnæringen. Har 1 avdeling i Viken lokalisert i Ullensaker,
	TROLL SALMON	20	Næringsmiddelindustri	Foredlingsbedrift for laks og ørret. Selskapet er familieeid. Har 1 avdeling i Viken lokalisert i Vestby og Fredrikstad.
Andre bedrifter som kan nevnes med noe aktivitet mot sjømatrelatert sektor er : Slepner motor som b.l.s produserer thrustersystemer, hydraulisk styring og stabilisatorer , Teknotherm som b.la leverer kjølesystemer til fiskebåter og Mainstay lokalisert i Hole som leverer renseutstyr til oppdrettsnæringen.				
	Direkte sysselsatte innen Fiske og fangst	310	Fiske og Fangst	De kommunene med flest sysselsatte er Lørenskog, Fredrikstad, og Hvaler Tallet inkluderer ansatte i fiskeriselskap og selvstendige fiskere

Syssettings- og verdiskapingeffekter av sjømatnæringen i Oslo i 2021

Vedlegg 10 til Menon-publikasjon 126/2022. Utarbeidet av Norce, Menon og Nofima

- Dette er et regionalt vedlegg for Oslo for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Oslo målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Oslo av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Oslo.
- Oslo har 1 200 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 6 900 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Oslo var i 2021 på 9,3 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 322 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.

Sjømatnæringen i Oslo

Sysselsettingseffekter:
8 100 sysselsatte

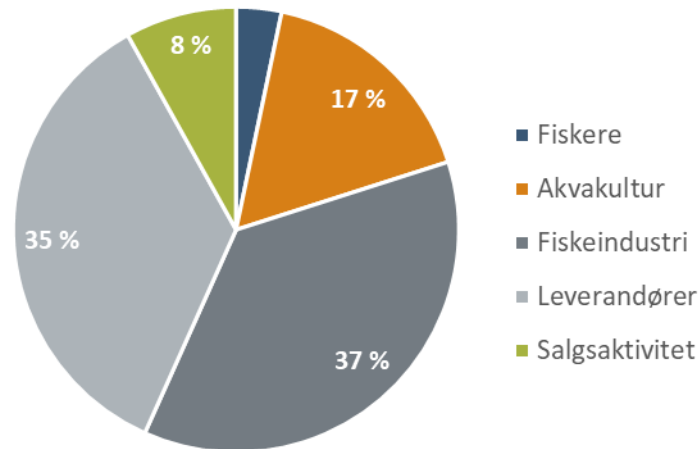
Verdiskapingseffekter:
9,3 milliarder kroner

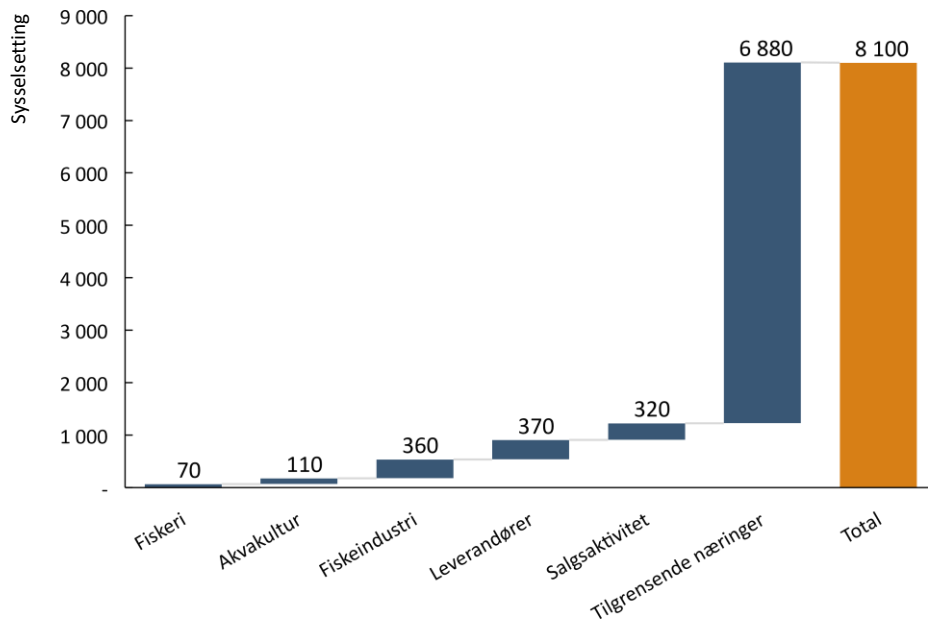
Kommuneskatt:
322 millioner kroner

- Oslo har ca. 1 200 sysselsatte i direkte sjømatrelatert aktivitet, men ringvirkningseffektene av næringen er stor.
- Oslos sjømatrelaterte aktivitet er preget av fiskeindustri rettet mot blant annet vaksineproduksjon og direkte salg til forbrukere. En annen viktig aktivitet er leverandørvirksomhet som eksempelvis utstyr for håndtering av lakselus (Stingray) og vaksiner (Pharmaq).

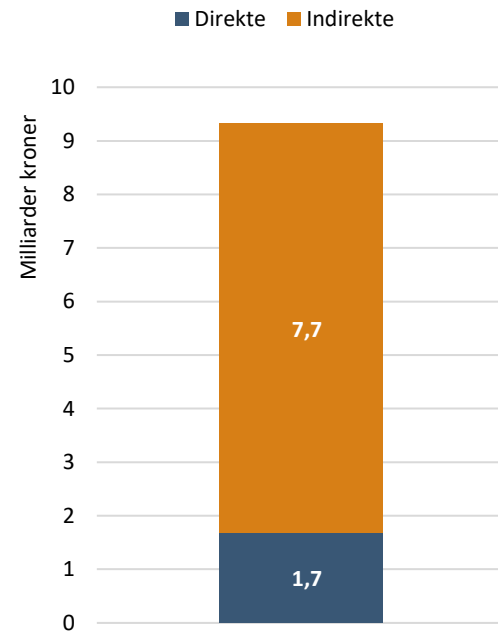
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Oslo 2021. Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen i Oslo 2021. Kilde: Menon Economics

- Sysselsettingseffektene i Oslo domineres av indirekte sysselsetting i næringer som drives av aktiviteten i direkte sjømatrelatert aktivitet.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettingseffekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Oslo	1220	6690	2 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	SJØMATHUSET	140	Salgsaktiviteter	Sjømathuset er et partnerskap mellom Lerøy Seafood Group og NorgesGruppen. Anlegg for fersk fisk og sjømat, som inkluderer ferdigpakket fisk, løsvekt og sushi. Har 2 avdelinger i Oslo
	PHARMAQ	120	Leverandør av utstyr og tjenester	Arbeider med vaksiner/fiskehelse. Har 2 avdelinger i Oslo
	CERMAQ	80	Akvakultur	Cermaq Group er verdens nest største produsent av laks og ørret, med virksomhet i Norge, Chile og Canada. Har 2 avdelinger i Oslo
	STINGRAY	75	Leverandør av utstyr og tjenester	Leverer systemer for avlusing av laks. Har 1 avdeling i Oslo lokalisert i Oslo,
	FISKCENTRALEN	60	Næringsmiddelindustri	Leverer til restauranter, storhusholdningskjeder og spesialforretninger. Mesteparten av det som omsettes hos Fiskentralen er villfisk. Har 1 avdeling i Oslo
	FINDUS	70*	Næringsmiddelindustri	Findus er et multinasjonalt selskap som produserer dypfrostet fisk og grønnsaker til forbrukere og storkjøkken
	LAKS- & VILDTCENTRALEN	40	Salgsaktiviteter	Laks- & Vildtcentralen har siden 2006 vært en grossist i Lerøy Sjømatgruppen. Har 1 avdeling i Oslo
	DOMSTEIN	40	Salgsaktiviteter	Salg og distribusjon av ferske sjømatprodukter til dagligvarehandelen, storhusholdning, hoteller og restauranter i Norge. Har 2 avdelinger i Oslo (Sjømat og Sushi).
	INSULA / LOFOTPRODUKT	35	Næringsmiddelindustri	Sjømatprodusent som ble etablert i 1994. Sjømatprodukter blir laget på fabrikk i Lofoten, og solgt i hele landet. Har 1 avdeling i Oslo.
	SALMON BRANDS	20	Salgsaktiviteter	Selger blant annet fersk laks og sashimi under varemerket Salma. Har 1 avdeling i Oslo lokalisert i Oslo,

NORSK INSTITUTT FOR VANNFORSKNING (NIVA) har en stor enhet i Oslo og arbeider vannfaglige undersøkelser innen miljø, klima og ressursproblemer.

Syssesttings- og verdiskapingseffekter av sjømatnæringen i Innlandet i 2021

- Dette er et regionalt vedlegg for Innlandet for Menon-publikasjon 126/2022.
- I dette vedlegget viser vi hvor stor sjømatnæringen er i Innlandet målt i verdiskaping og sysselsetting. Videre vises effekt i Innlandet av hele sjømatnæringens kjøp av varer og tjenester, såkalte ringvirkninger.
- Metode for beregninger er vist i Menon-publikasjon 126/2022.
- Arbeidet er utført av Nofima, Menon og Norce på oppdrag Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

- I denne analysen har vi utregnet det regionale økonomiske fotavtrykket av aktiviteten i sjømatnæringen i Innlandet.
- Innlandet har 250 sysselsatte i fiskeri, oppdrett, fiskeindustri og spesialiserte leverandører. I tillegg kommer 1 950 indirekte sysselsatte som følge av vare- og tjenestekjøp fra øvrige næringer.
- Direkte og indirekte verdiskaping fra sjømatnæringen i Innlandet var i 2021 på 1,9 milliarder kroner.
- De ansatte i sjømatnæringen og tilknyttede næringer betalte 87 millioner kroner i kommuneskatt i 2021.
- De største direkte og indirekte sysselsettings- og verdiskapingseffekter er i Hamar, Gjøvik, Lillehammer og Ringsaker.

Sjømatnæringen i Innlandet

Sysselsettingseffekter:
2200 sysselsatte

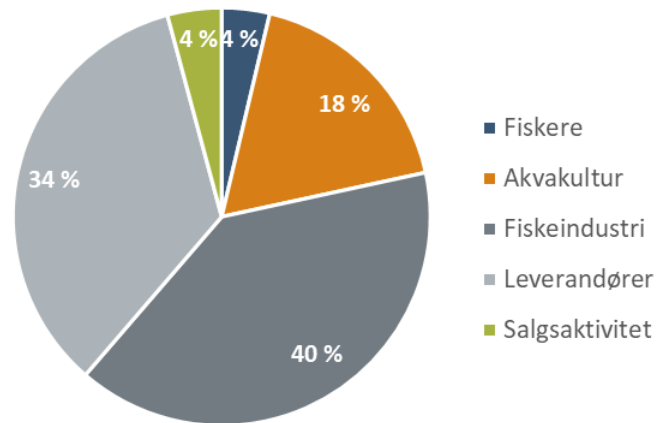
Verdiskapingseffekter:
1,9 milliarder kroner

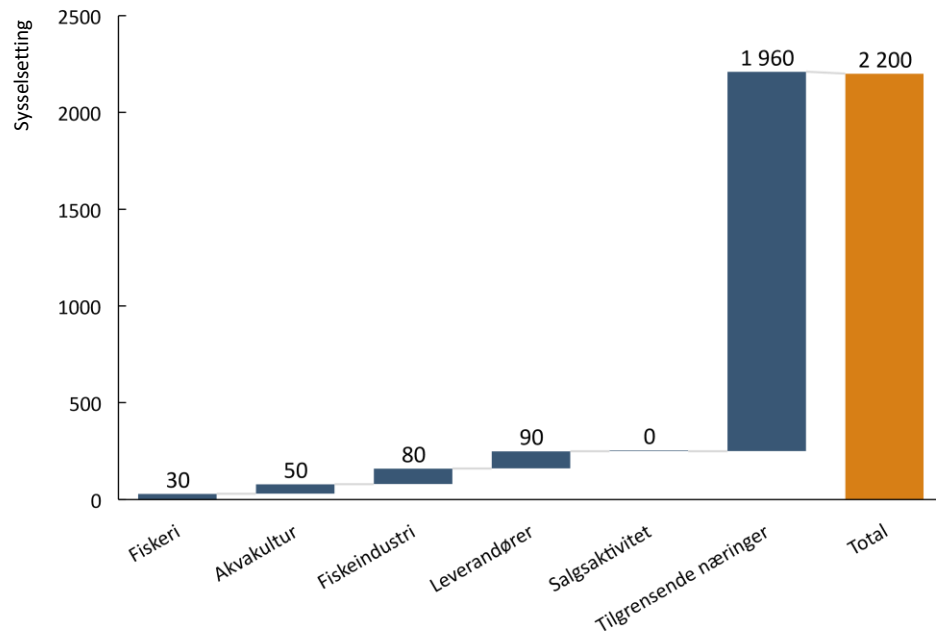
Kommuneskatt:
87 millioner kroner

- Innlandet er, naturlig nok, fylket med minst sjømatrelatert aktivitet.
- Fylket har en del mindre selskap innen fiskeindustri, blant annet produksjon av rakfisk, og en del salgsselskap.
- Den største sjømatrelaterte virksomheten i fylket er fiskeutstyrsprodusenten Mustad Autoline, med røtter tilbake til 1832.
- Innlandet har også to viktige biotekselskap rettet mot sjømat, Lillehammerbaserte Aqua Pharma og Hamarbaserte Cryogenetics.

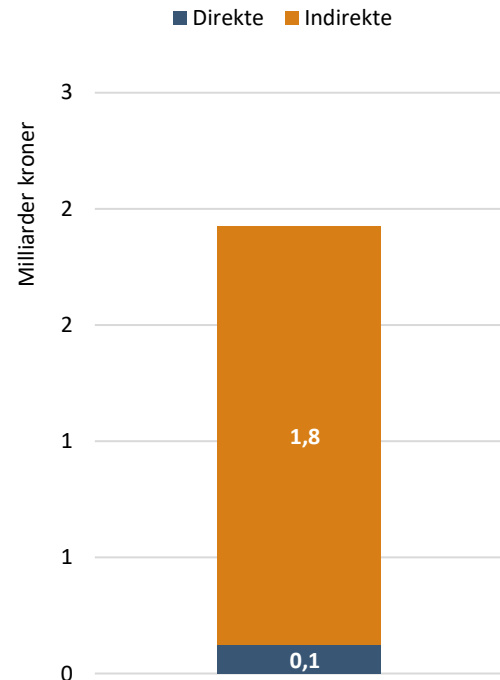
Direkte og indirekte sysselsatte.

Samlede sysselsettingseffekter i sjømatnæringen i Innlandet 2021. Kilde: Menon Economics

Verdiskapingseffekter fra sjømatnæringen Innlandet. 2021. Kilde: Menon Economics

- Den direkte sjømatrelaterte aktiviteten i Innlandet er konsentrert i kommunene Gjøvik , Nord-Aurdal og Hamar. For øvrige kommuner gir sjømataktiviteten hovedsakelig kun indirekte virkninger.
- Aktiviteten i Gjøvik handler i stor grad om fiskekrokprodusenten Mustad. Aktiviteten i Nord-Aurdal handler om rakfiskproduksjon. Aktiviteten i Hamar handler om fiskesalg og biotek.

Rangering	Kommune	Direkte sysselsatte i sjømatnæringen	+ Indirekte sysselsettings- effekter	Samlede sysselsettingseffekter som andel av sysselsetting i kommunen
1	Hamar	40	370	2 %
2	Gjøvik	60	180	1 %
3	Lillehammer	20	190	1 %
4	Ringsaker	10	180	1 %
5	Nord-Aurdal	40	70	3 %
6	Kongsvinger	0	90	1 %
7	Elverum	0	90	1 %
8	Stange	0	60	1 %
9	Gran	0	60	1 %
10	Vestre Toten	0	50	1 %

	Bedrift	Est. Sysselsatte	Hovedgruppe	Beskrivelse
	MUSTAD AUTOLINE	40	Leverandør av utstyr og tjenester	Leverer fiskeutstyr. Mustad Autoline leverer automatiserte Longline-systemer til fiskerier over hele verden. Har 1 avdeling i Innlandet lokalisert på Gjøvik.
	CRYOGENETICS	20	Leverandør av utstyr og tjenester	Teknologiselskap innen reproduksjon i den globale akvakulturnæringen. Effektivisering av rognproduksjon, frysing og lagring av avlsmateriale for oppdrett av matfisk. Har 1 avdeling i Innlandet lokalisert på Hamar.
	KNUTSTAD & HOLEN	20	Næringsmiddelindustri	Ble etablert i 1925. Fiskeforretninger med fersk fisk og skalldyr som spesialitet. Har 2 avdelinger i Innlandet lokalisert på Hamar.
	NORAKER RAKFISK	15	Næringsmiddelindustri	Produksjon av rakkfisk. Har 1 avdeling i Innlandet lokalisert i Nord-Aurdal.
	RØN GARD	15	Akvakultur, Næringsmiddelindustri	Oppdretter og rakkfiskprodusent i Vestre Slidre.
	FEMUNDMAT AS	15	Næringsmiddelindustri	Produsent av Lundgubbens fiskeprodukter. B.la. Rakkfisk. Lokalisert i Engerdal
LOFOSS FISK	LOFOSS FISK	15	Næringsmiddelindustri	Lofoss Fisk er en rakkfiskprodusent fra Valdres
	WANGENSTEN	10	Næringsmiddelindustri	Rakkfiskprodusent. Har 1 avdeling i Innlandet lokalisert i Nord-Aurdal.
	AQUA PHARMA	10	Leverandør av utstyr og tjenester	Parasittbehandling innen akvakultur. Har 1 avdeling i Innlandet lokalisert i Lillehammer.
Mustad	O. MUSTAD	10	Leverandør av utstyr og tjenester	Har 2 avdelinger i Innlandet lokalisert i Gjøvik,